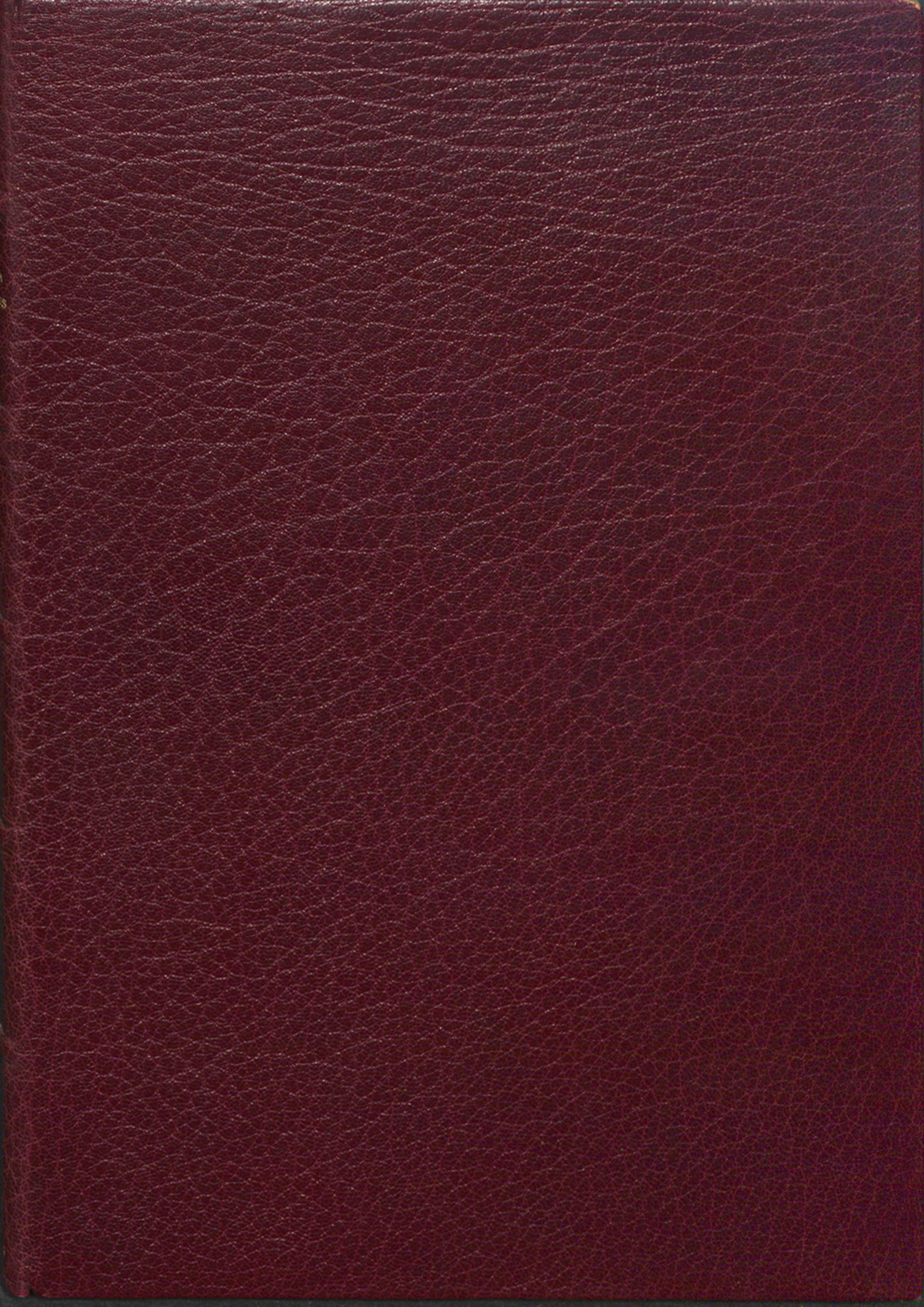

LUX ET VERITAS

Harvey Cushing

YALE MEDICAL LIBRARY
HISTORICAL LIBRARY

Domini Saladini de esculo Serenitat⁊ principis tarenti phisici principalis compẽdij aromatarioꝝ opus feliciter incipit.

q Uia solet aromatarioꝝ ignorantia eorumqȝ imperitia famosissimos doctores. ac doctissimos medicos ad infamiã ⁊ vilipendium cum magno et eoꝝ periculo sepissime trahere atqȝ perducere. Ideo pietate motus in medicos. ⁊ vt precibus pluriũ aromatarioꝝ cõscenderẽ ⁊ pcipue solertissimi viri. T. serenitat⁊ illustrissimi dñi mei principis tarenti aromatarij dignissimi. Ego Saladinus artiũ ⁊ medicine doctor eiusdẽ serenitat⁊ phisicus proposui hunc tractatũ cõponere quẽ cõpendium aromatarioꝝ intitulari volo. quo ipi aromatarij examinari debeant. ⁊ si sufficientes ⁊ experti in arte eoꝝ fuerint. volo ꝙ a peritissimis medicis approbent. Si vero insufficientes ⁊ ignari. ⁊ in ipsa examinatiõe tãqȝ inexperti defecerint. tũc penitus reprobẽt ⁊ pena cõdigna puniant. Cũ ⁊ ipsi habeãt de vita ⁊ sanitate hominũ ptractare. quequidẽ sanitas est oĩ thesauro mũdi carior. nõ ꝙ tu hoc nostro libello opus habeas cũ sis arte ⁊ nãli prudentia predictus ⁊ experimẽto bene cõficiendi comprobatus. Sed volui tibi tanqȝ digniori ⁊ experto eũ libellũ destinare vt eoꝝ rudiores instruas q solitus es tua peritia nouellos etiã medicos in dispensando ⁊ in ordinando dirrigere.

Diuisio libri.

Diuidit aũt hoc opusculũ in septẽ particulas. Quaꝝ prima tractat quasdã extrauagãtes ⁊ generales interrogatiões vtiles aromatarijs. cum hoc etiã multas interrogationes ⁊ dubia. ac declaratiões ponit circa ãtidotariũ Mesue. 2ª particula erit ꝺ nõibus medicinaꝝ cõpositaꝝ in antidotario Nicholai descriptaꝝ cũ eaꝝ declaratione s3 ordinẽ alphabeti. Et incipit ab aurea alexandrina. 3ª particula est de ponderibus ⁊ dosibus mediciaꝝ. ⁊ de nõibus põderum sigillatiʒ que doctrina est valde necessaria ipis aromatarijs. 4ª particula erit de modo cõficiẽdi cõfectiones. electuaria. iulep. syrupos. vnguenta. ⁊c. 5ª particula est de colligendis herbis. florib⁹. semib⁹. ⁊ radicibus. ⁊ in quo tempe ⁊ in quo mẽse anni. 6ª particula est de cõseruatione tã simpliciũ ꝙ cõpositoꝝ pcipue s3 Mesue Serapionẽ. Nicholai seruitorẽ. i qua particula ppe finẽ eius ponit doctrina ⁊ mod⁹ reponẽdi ⁊ cõseruãdi res humidas sic sunt succi vel gũme liquide ⁊ electuaria liquida laxatiua ⁊ ꝯsimilia. ⁊ in quib⁹ casib⁹. 7ª ⁊ vltima particula erit de modo ordinandi aromataria cũ oibus rebus neccessarijs in ea. Et sic finietur deo volente compendiũ aromatariorum.

Prima particula ẽ ꝺ vtilibus interrogationibus ad aromatarios fiendis ⁊c.

i Ncipit ergo prima particula. ⁊ primo incipiũt quedã interrogatiões vtiles medicoꝝ ad aromatarios. Primo igit aromatarius examinandus a medico interrogãd⁹ erit quid est officiũ aromatarij. Respondeo ⁊ dico ꝙ officiũ aromatarij est terere abluere. infundere. coquere. distillare. bene ꝯficere. ⁊ ꝯfecta bñ ꝯseruare pp q̃ oĩa. Dico vlteri⁹ ꝙ arõatarij tenẽt scire gramaticã vt valeãt bñ itelligere dispẽsatões receptarũ ⁊ antidotariũ sciẽ medicine. 2º medic⁹ i hac arte iterroget qual'o3 ẽe arõatari⁹ p hec verba. Dico ꝙ arõatarius nõ debet esse puer nec valde iuuenis neqȝ superbus põpo'us ãt mulieribus ⁊ vanitatib⁹ deditus A ludo etiã ⁊ vino sit aliẽus ⁊ sobrius nõ intẽdẽs crapulis ⁊ cõuiuijs vacare. sed sit studiosus sollicitus placabilis ⁊ honest⁹ timens deũ ⁊ cõscientiã suam. Sit rectus iustus. pius. ⁊ maxime ad pauperes. Sit etiã benedoctus ⁊ exptus in arte sua. Nõ nouellus ⁊ rudis. qꝛ hẽt tractare ꝺ vita hominum que est reb⁹ oibus mũdi carior. Nõ sit cupidus nec auarus. nec extremus amator peccunie. ne videat oĩa p peccunijs facere ut auari faciunt. Nõ etiã vendat res cariori precio ꝙ cõpetenti. qꝛ melius ẽ modicũ iuste ꝙ multũ cũ maledictione a paupibus extorquere. Sit etiã aromatarius fidus maturus ⁊ grauis bone conscientie ut predixi. ut nec amore timore uel pretio psumat aliquid facere cõtra cõscientiã ⁊ cõtra honorem medici. videlicet ut nõ ppinet alicui mulieri pregnãti medicinas abortũ prouocantes. ⁊ similiter ꝙ nec timore dñoꝝ aut

A

pretio pecuniarum presumat uenenosas me
dicinas. aut uenenosa pocula preparare. nec
presumāt syrupos qui debēt esse de zucca/
ro de melle facere. ⁊ similiter de cōfectioni/
bus. qꝛ ex hoc infirmus lederet. ⁊ intentio
medici p cōtrariū uerteret. Aromatari⁹
etiā ex se ipso sine licentia ⁊ cōsilio piti do
ctoris vel medici non presumat aliquid fa/
cere. ⁊ maxie in medicinis laxatiuis nichil
eis addendo. Res etiā antiquatas ⁊ re
solutas in virtute abijciat. qꝛ iam de cetero
nō valēt ad opus medicie pillulas antiqua
tas etiā vsqꝫ ad duriciē lapidis induratas
penitus negligat. ⁊ eis penitus non vtatur
Quādo etiā non hēt aliqđ simplex in apo
theca ⁊ medicus idigeat eo in aliqua recep
ta. non dꝫ aromatarius presumere loco illi⁹
aliud simplex ponere. s. ponendo quid pro
quo sine licētia peritissimi doctoris vl' medici
Non etiā reponat ante tempus herbas
aut radices humidas. qꝛ in pcessu tempis
putrescerēt. sed reponat eas debito modo
preparatas ⁊ exsiccatas. Opportet etiam
aromatariuꝫ bñ cognoscere ⁊ habere gustū
⁊ saporē oīuꝫ simpliciuꝫ. an sint amara vel
dulcia acria vel acetosa pontica vl' insipida
placabilis saporis vel non. Ad hoc ꝙ si ali
quis nouus medicus ⁊ inexptus vellet me
dicinas horribiles ⁊ displicibiles cōponē
p aliquo infirmo. tūc aromatarius ipse nō
permittat illud fieri. sed dicat medico ꝙ po
nat placabiliores ⁊ meliores. ne forte ex hor
ribilibus medicinis stomacus infirmoꝝ cō
turbet. Ultimo dico ꝙ aromatarius dū
est iuuenis debet vxorē ducere. qꝛ si sic fece
rit domabit iuuētus eius. ⁊ sic erit quietus
mitis ⁊ honestus ⁊ vacabit cōtinue faculta
ti sue. ymo delectabit in ea. ⁊ sic delectatio
perficiet opus eius cū laude ⁊ amicoꝝ co/
pia gloriosa. 3ª interrogatio facienda in
examinatione ē ista. videlicet quot libri sūt
neccessarij ipsis aromatarijs pro arte eoꝝ
exercenda recte ⁊ cū bona cōscientia Di
co ꝙ sex libri sūt neccessarij cuilibet aroma
tario. s. duo de simplicib⁹ ut secūdus Aui.
⁊ Serapio de simplicibus. 3º est liber de
sinonimis Simonis ianuensis. 4º est li/
ber Seruitoris in quo cōtinent preparatio
nes oīuꝫ fere neccessarioꝝ ad aromatarios
pertinētiū 5º est liber Mesue idest Jo
hanis Damasceni q diuidit in tres libros
Nā primus tractat đ cōsolatōe medicinaꝝ
⁊ de quibusdam simplicibus famosis. 2º
est eius antidotarium. ⁊ isti sunt neccessarii
aromatario. 3º vero est in practica. ⁊ iste
non est neccessarius aromatario sꝫ medico
6º est antidotariū Nicholai de salerno.
licet sint duo antidotaria Nicholai. s. ma/
gnum quod nō est in vsu pp eius plixitateꝫ
lꝫ sit optimū. ⁊ antidotariū paruū quo oēs
coiter vtunt. Alius etiā liber aliqualiter
vsualis nominatus circa instās. ⁊ tractat đ
simplicibus per alphabetuꝫ. sed paꝝ est in
vsu. lꝫ sit optimus. Reperit etiā Diasco/
rides de simplicibus. ⁊ macer in versibus.
sꝫ nō sunt in vsu medicoꝝ ut predicti. licet
sint vtiles ⁊ boni.

Querit quarto qđ ē antidotariū Dico
ꝙ antidotariū idest cōtra datū ab anti. qđ
est cōtra inde dicit antidotariū quod est li/
ber cōtinēs expimenta cōtra morbos data
Querit quinto qꝛ tu fecisti mentionē ꝙ
liber Mesue diuidit in tres libros. nā pri
mus tractat de cōsolatione medicinaꝝ Et
2º est antidotariū qđ est valde neccessariuꝫ
cuicūqꝫ aromatario. ⁊ vocat grabadiꝫ ꝙ ē
cōpēdiū secretoꝝ. ⁊ ē agregatio ātidotarij.
Querit ergo quot distinctōes facit Me
sue in isto suo ātidotario Dico ꝙ facit duo
decim distinctiones.

Querit sexto qđ tractat sigillati in vna
quaqꝫ distinctiōe. Dico ꝙ in prima distinc
tiōe tractat de electuarijs aromaticis quoꝝ
quedā sunt dulcia. ⁊ quedā amara ⁊ vtraqꝫ
solemnia. ⁊ habet duos tractatus. qꝛ in pri
mo determinat đ electuarijs dulcibus. ⁊ in
cipit ibi. Electuariū de aromatibus ⁊c. ⁊
sūt 36. electuaria. 2º tractatus siue 2ª ps
distinctionis prime est de antidotis amaris
Et incipit sic. Tyriaca diatesseron ⁊ sunt
decem ⁊ octo vel. 19. confectiōes amare
In 2ª di. tractat đ medicinis opiatis. Et
incipit confectio filonij. ⁊c. Et sunt sex cō
fectiones opiate.

In 3ª di. tractat de medicinis solutiuis.
Quarum quedaꝫ sunt aloetice. quedā col/
loquintide. quedam turbitate. ⁊ alie sca/
moneate. ⁊ alie sub alijs denominatiōibus
Et incipit a yeris. ⁊ primo a yerapigra
Galieni. ⁊ sunt vigintiquatuor solutiua.
In 4ª di. tractat de cōditis. s. taꝫ de fru
ctibus qꝫ de radicibus. ⁊ etiam de florib⁹ vt
sunt rose viole. ⁊ sunt. 26.
In 5ª di. tractat de speciebus lohoc. Et

sunt quedam sboc delectabilia. et quedam horribilia mali saporis. et sunt. xiij omnib⁹ computatis.

In 6ª distinctione tractat de iulep syrupis et rob quod idē est ꝙ succus vel liquor inspissatus. Unde quidam syrupi sunt simplices. Et sunt viginti computatis quatuor iulep que ipse ponit in principio hui⁹ distinctiōis. Et deinde incipit pōere syrupos cōpositos. et sunt decem et nouē vsq; ad ſmonē de aqua mellis. Et deinde sequit̄ sermo in secbaniabin idest in syrupis acetosis simplicib⁹ et cōpositis. Et sunt octo syrupi acetosi. Et deinde ponit. xv. syrupos sublimes. s. syrup⁹ de mēta et de absinthio. et de fumo terre maiore et minore. Deinde pōit sermonē in mellicrato. et ꝯnter ponit aliqua cōdita vt cōditū de citro et conditum de buglosa. et cōditum de citonijs. Et vlteri⁹ ponit confectionē miue simplicis. miue acetose. et etiam alterius miue. deinde ponit sermonē in aceto sqllitico. et ponit plures modos. deinde in eadem sexta distinctione ponit sermonē in spēbus rob. de quibus pōit sexdecim species.

In 7ª di. tractat de decoctiōibus et infusionibus vbi ponitur aqua fructuū. et mod⁹ infusionis aque casei. et c̄. Et pōit ex eis tredecim species

In 8ª di. tractat d̄ trociscis. et incipit sic Cōfectio algallie. et pōit. 30. spēs trociscoꝝ

In 9ª di. tractat de suffuf. i. pulueribus et ponit septem species.

In 10ª di. tractat de pillulis. et pōit. xlv. species pillulaꝝ. Et incipit sic. Pillule alle sangine. et cetera.

In xjª distinctione tractat de vnguentis et emplastris et cerotis. Et incipit. Ysopi cerotum et c̄. et ponit. lxij. species.

In. xijª di. tractat de oleis. Et nota qđ aliqua olea sunt ex expressione vt oleum de amigdalis dulcibus et amaris. et de nucib⁹ et de pineis. et de auellanis. et d̄ crisomilis. et cetera. Aliqua vero ꝑ impressionē ut oleum rosatū et violatū. camomillinū. anetinū et de lilio et yrinum et sambaccinū. Aliqua vero fiūt ꝑ resolutionē. ut oleum de ouis. et oleū d̄ frumēto et de iunipero. Und̄ Mē sue ponit spēs oleoꝝ sexaginta sex.

Posset aliquis dicere. quare medicine. pillule. et electuariū sortiunt̄. et habent tot diuersa nomina. et denoiantur varijs noib⁹ verbigratia athanasia. filoniū. pillule lucis mitridatū diacalamentū et consilia. Dicendum est qđ quedam electuaria seu pillule et alie medicine sumūt denoiationē ab opatione et effectu quē faciūt. verbigratia athanasia dicit̄ imortalis. non ꝙ hoiem imortalem faciat. sed reddit hoiem longe vite. et quasi imortalē. Et pill'e lucis dicunt̄. q: occulos illustrant. et calliginē ab eis remouēt et lucē recuperant. Et filoniū dicit̄ quasi amator. seu amor hois qui reddit hoiem sine dolore. et sic videt̄ esse amor seu amator hois. et sic patet ꝙ oēs medicine predicte ab effectu et ab opatione denoiant̄ tales. Quedam v̄o medicine sumūt nomē a cōpositore qui eas inuenit vel cōposuit. verbigratia metridatū dicit̄ a mitridate rege q ipsum cōposuit vel inuenit. Et tyriacha magna ab Andromaco. et iō tyriacha Andromaci denoiat̄. et diarodon abbatis dicit̄ ab abbate qui eam cōposuit. et sic de alijs multis. Quedā vero sumūt denoiationē ab aliqua simplici medicina que est basis et fundamentū in illa compositione. uel q: de ea magis ingredit̄ ī illa cōpositione. et in ea abtinet ꝑncipatū. verbigratia sicut sunt pillule de Serapino. et pillule d̄ bdellio et d̄ turbith pillule d̄ sarcocolla et diagalanga. et diaciminū et diaprassium et diacalamentū et multa alia.

Quedā vero sumūt denoiationem a numero medicinaꝝ ingredientiū in eis. verbigratia tyriacha diatesseron dicit̄ confectio quatuor reꝝ a dia quod ē cōfectio et tesserō qđ est quatuor. quasi tyriacha quatuor reꝝ q: in ea res quatuor ingrediunt̄. Et vngtm̄ trisarmacon dicit̄ a tribus medicinis q̄ eius cōfectionē ingrediunt̄ a tria et farmacon ꝙ est medicina quasi vngtm̄ triū medicinaꝝ in eo ingredientiū. et pill'e coēs dicunt̄ trimeron ex tribus rebus ingredientibus eas. sic̄ est aloes. mirra. et crocus.

Quero qn̄ reperit̄ in aliqua recepta. ℞. agarici. reubarbari. aā partes equales in mēsura. et nō in dosi quomodo intelligitur Dico ꝙ intelligit̄ ſm quantitatē ad occulū et non ſm dosim ad pondus. Istā aūt quantitatē ad occulū debet tibi medicus limitare verbigratia si capis de agarico ad quantitatem nucis. debes cōsimilr̄ ad quantitatem nucis capere de reubarbaro.

Quid est hoc qđ dicit̄ in receptis medicinaꝝ solutiuaꝝ. medicina fortis debilis. Et

medicina debilis fortis. Dico q̄ medicina fortis debilis est medicina fortis virtutis ⁊ operationis. ⁊ debilis in dosi. vt scamonea turbith. ⁊ esula que oēs sunt fortes in virtute ⁊ operatione. ⁊ tamen sunt debiles in dosi. qꝛ de eis debent medici paꝝ dare. Sed medicina debilis fortis est ecōuerso. s. debilis in virtute ⁊ operatiōe. vt cassia ⁊ māna ⁊ fortis in dosi. qꝛ de eis damus multuȝ. s. vnam. ʒ. vel vnam vnciam cuȝ dimidia.

Quomodo intelligit̄ illud quinto canonis Auic. primo ca.º in antidotario suo qñ dixit. Et paꝝ eaꝝ melius est plurimo. Dico ꝙ intelligendū est de simplici medicina isto videlicet mō ꝙ si medicus pōt facere cum vna tantū simplici medicina. nō debet facere cuȝ multitudine medicinaꝝ. vnde sic intellige. Ꝙ paꝝ eaꝝ. s. medicinaꝝ simplicium est melius plurimo eaꝝ. i. multitudine eaꝝ. qꝛ gaudet natura simplicibus.

Si quis quereret quid importat hoc nomen electuariuȝ. Dico ꝙ tantum est dicere electuariū ꝗtuȝ electū ex varijs. qꝛ ex multis ⁊ varijs reb⁹ electuaria cōficiunt̄ coiter Et differentia electuarioꝝ est multiplex. qꝛ quedā sunt electuaria dulcia. quedā amara quedā acria. vt diaprunis ⁊ diatamarindis

Quid importat in recepta qñ dicitur in illa recepta. ℞. tortellaꝝ de semi. Respondeo ⁊ dico ꝙ tortelle. i. biscotelli de semi. i. de simila vel de illa regiōe q̄ dicit̄ semi.

Si quis quereret quare dicunt̄ medicine opiate. Dico ꝙ opiate dicunt̄ ab opio. ⁊ nō debent exhiberi ante sextū mensem.

Quare dicuntur medicine solutiue.

Dico ꝙ ideo dicunt̄ solutiue. qꝛ habent corruptos hūores soluē. i. educere ⁊ euāre

Quid importat in 4.º di. Damasceni cū dicit de conditis quid sunt cōdita. Dico ꝙ cōdita idē est ꝙ preparata. ⁊ sunt multiplicia. nā quedā sunt ex fructibus. ut citra. citonia. pirra.

Quedā sunt ex radicibus ut ȝinȝib. cōditum yringi. Et quedā ex floribus. ut rose viole. ex quibus fit ȝuccaꝝ rosatū violatum borraginatū. ⁊ consimilia.

Si quis quereret quid est lohoc. dico ꝙ lohoc est syrupus inspissatus ad modū electuarij. ⁊ aliqualiter viscosum aptū ut lābat̄ in dispositiōib⁹ pectoris. Vel sm̄ aliquos lohoc est viscosa ⁊ mucillaginosa confectio vt diu resistat cū in ore tenetur. ⁊ debȝ lābi ⁊ paulatim deglutiri contra dispōnem gutturis ⁊ pulmonis. Et quedā lohoc sunt delectabilia ⁊ quedā horribilia.

Quid est diapenidion. dico ꝙ ē lenis cōfectio a dia q̄d ē confectio ⁊ penidia quod est lene quasi lenis cōfectio. qꝛ habet pectus ⁊ guttur lenire. vnde penidie. i. lenificantes guttur. pectus ⁊ pulmonē.

Quid est iulep. dico ꝙ tantum importat ꝗtuȝ clarificata potio uel clarus liquor potabilis. vñ vt plurimū omne iulep est sedatiuum sitis ⁊ cōfortatiuū virtutis. qꝛ aliqua iulep hñt sitim sedare ⁊ mittigare. ⁊ aliqua hñt confortare cor ⁊ virtuteȝ. Et dicuntur iulep cordialia cuȝ perle ⁊ lapides pretiosi ponunt̄ in eis. vel aliter iulep est clarus liquor potabilis ex aquis distillatis ⁊ ȝuccaro cōposit⁹ vel ex succis. ⁊ pōt esse aromatiȝatus ⁊ non aromatiȝatus ad sitiȝ extinguēdam ⁊ virtutē cōfortandam. vñ iulepiȝo iulepiȝas. i. clarifico clarificas. Itē pōt fieri iulep longū. i. pauce vel breuis decoctōis ex aquis stillatis ⁊ ȝuccaro cū aromatibus vel sine. sed paucis diebus durat. ⁊ p̄cipue in estate. ⁊ fit vt sit placabilius egris ad potandum. sed in estate non ita durat. vnde in estate iulep ⁊ syrupi quos vis cōseruare. debent habere longā cocturā. ne ex caliditate estatis ebulliāt. ⁊ in acetositatē cōuertant̄

Quid est syrupus. dico q̄d est liquor potabilis compositus ex succis vel seminibus ⁊ radicibus vel fructibus cum melle vel cū ȝuccaro ⁊ cum speciebus aliquādo aromatiȝatus. ⁊ pōt esse simplex ex paucis rebus. ⁊ compositus ex multis rebus acetosus vel non acetosus aptus ad alterandum vel digerendum materiā peccantem in morbis. isto scilicet modo refrigerando sanguinem ⁊ alios humores calefactos uel calefaciendo frigidos vel subtiliando grossum humorem. uel ingrossando subtilem. Quia digestio scd̄m medicos nichil aliud est ꝗ̄ grossi subtiliatio ⁊ subtilis ingrossatio. vnde aliq medici uocant eos digestiua. ⁊ aliqui diuisiua. qꝛ habent malos humores a bonis diuidere ⁊ sequestrare. Et dicit̄ a sir. quod est confectio ⁊ opo idest succus. inde syrupus idest cōfectio uel cōpositio liqda de succis.

Cognoscitur auteȝ syrupus qñ est bene coctus qñ ponitur inter duos digitos ⁊ adheret eis cum quadam viscositate. vl̄ qñ ponitur super lapidem marmoreū limpidum

⁊ aliqualiter coagulatur.

Sapa ē vinū coctū vſqꝫ ad ſpiſſitudinē ⁊ fit ex muſto recēti tpe vindemiaꝝ.

Quid eſt rob vel robub eſt ſuccus inſpiſſatus ad modū ſape vel mellis.

Quid importat miua. Dico ꝙ miua.i.cōfortās.qꝛ fit ex ſuccis hñtib⁹ cōfortare ſtomacū. ⁊ fit ex ſucco pirroꝝ vel citonioꝝ cuꝫ zuccaro. Et pōt fieri miua ſimplex ſine ſpetiebus. ⁊ aromatica cū ſpēbus. Siplex datur febricitantib⁹. Aromatica vero nō febricitantibus.

Quid eſt trociſcus. Dico ꝙ trociſcus ē cōpoſitio quedā ex diuerſis puluerib⁹ ⁊ ſpetiebus mediāte aliquo liquore agregato. ⁊ dicit̃ trociſcus a trocos qđ eſt rota. qꝛ trociſcus eſt ſimilis rote currus.

Si quis quereret quō eſt intelligendum illud qđ ponit̃ in recepta vel deſcriptione trociſcoꝝ de alkekengi. cū dr̃ primo boli armeni. poſtea ꝓpe finē eiuſdē recepte. dicit̃ boli abſolute. Intelligit̃ terra ſigillata que in multis ꝓprietatib⁹ eſt ſimilis bolo armeno. ⁊ adhuc hēt excellentiores virtutes eo

Quid eſt dictu trociſci alhādal. dico qđ ſunt trociſci de colloquintida.

Quid eſt ſuffuf. dico quod ſuffuf idem ē quod puluis.

Quid eſt dictu. fiat puluis ſubtilis ſicut alcohol. qd ē alcohol. dico ꝙ ſunt athomi apparentes in ſpera ſolis ad modū ſubtiliſſimi pulueris q vix tactu cōprehēdunt̃.

Quid eſt pillula. dico ꝙ pillula dicta eſt a rotūditate quaſi parua pila. qꝛ ad moduꝫ parue pille eſt rotūda. vl̃ dr̃ pill̃a a pillo.i. piſtillo. qꝛ anteq̄ꝫ pillule cōficiant̃ multū laborāt aromatarij in piſtādo eas in mortario cū pillo.i.piſtillo. Et nō ꝙ pill̃e nō debēt eſſe antique. nec indurate ad moduꝫ lapidis. qꝛ tūc nō valēt. vñ pillule cū tranſierint ſex menſes nō habēt virtutē. ⁊ melius cōſeruant̃ in magdaleonib⁹ q̄ꝫ in puluere.

Quid eſt dictu pill̃e cochie.i. capitales a cocos quod eſt caput.

Quid ē dictu pill̃e alleſangie.i.arōatice

Quid eſt emplaſtꝝ eſt dura confectio vt plurimū reſpectu vnguētoꝝ. ⁊ fit ſine oleis

Quid eſt vnguētū. dico ꝙ vngtm̄ dicit̃ ab vngendo ⁊ eſt mollis confectio reſpectu emplaſtri. Et fit ex oleis adipibus ⁊ cera ⁊ aliqñ cum ſpēbus vel puluerıbus. ⁊ aliqñ ſine eis. Et nō vlterius ꝙ ſicut aloes eſt vt plurimū mā pillulaꝝ. ita cera vt plurimum eſt materia vnguentoꝝ.

Quid eſt vnctio. dico ꝙ vnctio eſt oībus liqdior ⁊ mollior. ⁊ fit coīter aut ex oleis ſine cera vl̃ ſi aliqd cere ponit̃ valde modica

Si qs interrogaret quotuplicit̃ fiūt olea in medicina. R℞. ſm doctrinā Meſue in antidotario ſuo in duodecima diſtinctione de oleis. ⁊ dicas ꝙ tripliciter fiūt olea. qꝛ q̇dam fiunt per exp̄ſſionē vt oleū de amigdalis dulcibus. amaris. ⁊ de nucibus ⁊ de auellanis ⁊ de criſomilis. ⁊ quedā alia fiūt ꝑ impreſſionē vt oleū roſatū. camomillinū. anetinū. de lilio. yrinū. ⁊ ſambucinū. q̇daꝫ quidē olea fiūt ꝑ reſolutionē. vt oleū de vitellis ouoꝝ. de frumento. ſinapinū ⁊ oleum de fraſſino.

Si quis querat quid eſt oleū onfacinum ⁊ quotupliciter fit oleū roſatum. dico qđ eſt oleū ex oliuis imaturis factū. ꝑ quo nota ꝙ oleū roſatū fit duplicit̃. Prio ex roſis incōpletis ⁊ ex oleo onfancino. ⁊ tale oleū ē ſatis frigidū. ſtipticū. ⁊ confortatiuū. 2º pōt fieri oleū roſatū ex oleo oliuarū maturaꝝ. ⁊ tale oleū eſt magis anodinū ⁊ doloris ſedatiuū. ⁊ non eſt frigidū tantū ſicut primum. Nō tñ hos infraſcriptos verſus vt melius intelligas ſupraſcripta.

Tūc ēbrocam⁹ cū mēbra liquore rigamus
Tc̄ cathaplaſma facit̃ cū ſuccū pōit̃ ⁊ hbas
Dicit̃ epithima de ſuccis vnctio pura.
Mēbra q̇ ſaccellas ſacco plena medicina
Si fumū recipis eſt fumigatio dicta.
Dicit̃ emplaſtꝝ que vis confectio dura.
Cū ſpōgijs madidis fit fomentatio ſola.
Ungtm̄ faciūt oleū cera cū ſpetiebus.
Sūma cathaſamus ſꝫ infima ſcarificamus

Quid ē rodoleon. dico ꝙ eſt oleū roſatū a rodon qđ ē roſa ⁊ oleū quaſi oleū roſatū

Quid ē rodozaccbara. dico ꝙ ē zuccaꝝ roſatū. a rodon qđ ē roſa ⁊ zaccara zuccaruꝫ inde dr̃ zuccaꝝ roſatū.

Quid eſt rodomel. dico ꝙ eſt mel roſatū cū folijs roſaꝝ permanens.

Quid ē ieleniabim. dico ꝙ eſt mel roſatum collatum.

Quid ē mellicratū ⁊ ydromel. dico qđ eſt aqua mellis.

Quid eſt ſechaniabim. dico quod eſt ſyrupus acetoſus.

Quid eſt oximel. dico ꝙ eſt cōpoſitū ex aceto ⁊ melle. ⁊ eſt ſimplex ⁊ cōpoſitū. ⁊ dr̃

ab oxi quod est acetum ꝛ melle.

Quare dr̄ oxizacara cū in eo nō itret acetū. Dico ꝙ oxizacara dr̄ ab oxi qđ ē acetū videlicet succus acetosoꝝ granatoꝝ. ꝛ zaccara zuccaꝝ. Pro quo vlterius nō ꝙ aliqn̄ nō ingredit̄ acetū in eius cōpositiōe. ſꝫ succus granatoꝝ acetosoꝝ. ꝛ iō ab illis granatis acetosis dr̄ oxizacara. ſed aliqui ponunt veꝝ acetū in oxizacara vt Nicholaus.

Quid est dictū yerapigra ꝛ vñ dr̄. Dico ꝙ yerapigra dicit̄ a yera qđ ē sancta ꝛ pigra. i. amara. inde yerapigra. i. dura confectio sancta ꝛ amara.

Quid ē yeradiacolloquintidos. Dico ꝙ est cōfectio facta de colloquintida.

Quid importat ꝛ vñ dicit̄ tyriacha a tyro serpente vel ab alia dicit̄ ꝙ tyriaca non dicit̄ a trociscis de tyro. qꝛ si sic esset sequeret̄ ꝙ alie tyriace in quibus nō ingreditur tyrus nō essent tyriace. qđ tñ est falsum. qꝛ tyriacha diatesseron est tyriacha. ꝛ tñ in ea nō ingredit̄ tyrus. ſed tyriacha dicit̄ a tyro greco qđ est venenū. ꝛ ycos cōfectio vel medicina. inde tyriacha dicit̄ medicina cōtra venenum. ꝛ est dñā medicinarum.

Querit̄ quot res ingrediunt̄ tyriacham magnā. Respōdeo ꝙ est distinguendū. qꝛ ingrediētia ipsam tyriachā. quedā sunt cōposita vt trocisci de tyro ꝛ trocisci de sqlla ꝛ quedā sunt simplicia. ſed coiter dr̄ quod numerādo cōposita cū simplicibus oīa ingrediētia tyriachā sunt numero. 64. ꝛ duo liquores scilicet mel ꝛ vinum.

Si querat̄ quāto dꝫ ipa tyriacha stare dispēsata anq̄ dispenset̄. Dico quod dꝫ stare per duos mēses. ꝛ bādiri ad hoc qđ si aliquis medicus vel docta pſona vellet ꝯdicē qđ possit venire a circūstantib' partibus ꝛ locis ad dispntādū ꝛ ꝯdicēdū si op' fuerit

Si q̄rat̄ vtꝝ tyriacha sit frigida vel ca. q̄r ꝙ vsq₃ ad sextū mēsē stupefacit ꝛ ifrigidat.

2º ad idē arguitur sic. cū spēs calide in cōpositione tyriace excellāt ꝛpdn̄ent̄ frigidis q̄r ipa tyriacha ponit̄ frigida vsq₃ ad sextū mēseꝫ. Ad hoc dubiū rn̄det̄ ꝙ tyriacha triplicit̄ cōsiderat̄ ſm ei' tria tpa. qꝛ vel est in fans. i. nouella ꝛ valde recēs. ꝛ sic vsq₃ ad sextū mēsem est frigida ꝛ nō ca. cui' rō tal̄ est. qꝛ nō obstāte ꝙ in tyriacha ingrediant̄ plura simplicia calida q̄₃ frigida. qꝛ tñ dos̄ opij ceteris parib' est maior q̄₃ dosis aliaꝝ rerū. referēdo singula singulis. ꝛ ipꝫ opiū est valde dēpse ſbe nō pōt ipsa añ sextū mēsem esse bñ fermētata. nec ad vnā formā reducta. qꝛ tot ꝛ tāta simplicia nō possunt in tāto paruo tpe int̄ se esse bñ cōfecta in qualitatibus ꝛ cōplōnibus suis. ita ꝙ minimuꝫ vnius tangat minimū alterius. ꝛ precipue pp ipsuꝫ opiū quod valde resistit fermētationi cū sit frigidū in quarto. ꝛ substātie dure et q̄₃ dempsissime. ppter que oīa ad minus requiritur spatiū vnius āni si debet fermentari. ꝛ ad vnam formā seu cōplexioneꝫ reduci. qꝛ añ ānum semp ē frigida ꝛ stupefacit. Pōt considerari secūdo q̄tū ad eius secundam etatem. s. quando est iuuenis. scilicet a secūdo āno vsq₃ ad. xx. ꝛ sic est calide cōplexionis. 3º vero cōsideratur quando est in primo senio ⁊ ·o. ānorum. ꝛ tunc est melior ꝛ minoris caliditatis q̄₃ erat in iuuentute sua. ꝛ tunc medici possunt tutius vti ea.

Querit̄ cum non habent̄ trocisci de tyro quare moderni medici ponūt loco ipsorum trociscorū trociscos' ex diptamo ꝛ tormentilla. Rn̄detur ꝙ sunt valde cōtra venenū ꝛ ideo quando non possunt haberi trocisci de tyro ponunt istos.

Si querat̄ in quo vase melius cōseruatur tyriacha. Dico ꝙ in vase plumbeo cū ipsuꝫ plumbū sit frigidum valde. vnde in eo non pōt ipsa tyriacha corrūpi. nec ebullitioneꝫ facere. nec malā qualitatē a plumbo acquirere. cum plumbū sit amenū ꝛ dulce. ſed in auro melius conseruatur. Aliqui vero in vitro. s. in vasis vitreis. In argento aūt nō ita bene conseruatur.

Si querat̄ quot ānis durat tyriacha. Dico ꝙ inferius dicet̄. ſed ſm Auic. in quinto canone durat ānis. 30. vsq₃ ad. 40.

Si quis querat quid est metridatum. Dico ꝙ est singularis medicina confectio ad modū tyriace a Metridato imperatore inuēta. ꝛ ē ualde ꝯ uenenū. ꝛ hēt quasi oēs ꝟtutes quas hēt tyriacha. ꝛ nō dat̄ eo añ sextū mēsem. nec etiam vsq₃ ad annum.

Nō etiā ꝙ nulla medicina opiata nō dat̄ ante sextum mensem.

Si qs querat qd ē cōfectio. Dico ꝙ cōfectio. i. simul facio. ꝛ deriuat̄ a conficio conficis. qꝛ ex plurib' reb' cōficit̄ ꝛ pōt ēe mollis

Si qs querat q̄r tyriacha diatesseron sic noiatur. Dico ꝙ a quatuor reb' ipsaꝫ ingredientib' dr̄ a diatesseron. tesseron est. n. grece. latine quatuor.

Quare et unde dicitur diafinicon.i. cōfectio de dactilis. a dia qd̄ est confectio et finicbia qd̄ ē dactilus quasi cōfectio d dactilis

Quare dicitur trifera idest tristibus et infirmis conferens.

Quare et vn̄ dr̄ dyarodon abbatis. Dico q̄ dicit̄ a dia qd̄ est cōfectio et rodon rosa quasi cōfectio rosata uel de rosis. et abbatis dicit̄ ab abbate de curia q eam composuit.

Quid iportat elariū elescopb s3 Mesue Dico q̄ elariū elescopb.i.episcopi.

Quid est sief. Dico q̄ ē medicamē solidū ad occulos clarificādos factu3 ad modum parui suppositorij.q distēperat̄ et liqfit. et in occulis iponit̄ opportunitas reqrit. Et ali qn̄ cōfricat̄ sief sup cote.i. lapide cū aqua feniculi.ul' cū aqua appriata. et occulis illa aqua imponitur.

Quid est colliriū. Dico q̄ est aqua cōposita p occulis lippis et obtalmiatis.uel est medicamē liquidū p occulis infirmis. et collat̄ p filtr̄ dū fit. et iō colliriū dicit̄. qr i occulo exprimit̄ et collat̄ dum opus fuerit.

Quid est cōfectio alphesire. Dico quod ē confectio vitis albe.

Quare et vn̄ dicit̄ vngtm̄ trifarmacō. Dico q̄ vngtm̄ de tribus medicinis. farmacon eni medicina dicit̄. vn̄ qr tres medicine.s. tria simplicia ingrediunt̄ eius copositionē s.litargir̄.oleū. et acetū. et iō trifarmacō dr̄

Quid ē diamargariton et vn̄ dicit̄. Dico qd̄ ē cōfectio cordialis ex duob' generibus margaritar̄ pforatar̄ et nō pforatar̄ que in eo igrediunt̄ a dia qd̄ est cōfectio et margaritis .quasi confectio de margaritis

Quare dicit̄ terra sigillata. dico quod terra sigillata est ꝯ uenenū. unde antiquo tpe erat tante uirtutis et sublimitatis ut reges eā pprijs et secretis eor̄ sigillis sigillauerunt. ut cognosceret̄ ab alia terra q̄ adulterabat̄ sed hodie nō sic est. qr raro repit̄ bona.

Quid ē alipta muscata. ē mixtura in qua muscus ingredit̄.unde alipta.i. mixtura.

Quid est ramich. Dico q̄ est quedā mixtura solida quarūdā rer̄ aromaticar̄ p maiori parte stipticar̄. et ingredit̄ emplastr̄ de gallia descriptiōe Mesue. et ēt ingreditur in trociscos de terra sigillata.

Si qs quereret qn̄ in vna recepta inuenit̄ vna res. cuius plures sunt spēs quā illarū rer̄ debemus intelligere. verbigr̄a cū scribitur in vna recepta. ℞. spice. et nō dicit quā spicā vel cum dr̄. ℞. rosar̄. et nō explicat albar̄ uel rubear̄. uel. ℞. gūmi. uel. ℞. cassie et nō explicat quā spēm cassie. uel. ℞. storacis. et nō explicat quā spēm storacis ad exequēdū p ipsu3 aromatariū Ad h rn̄detur q̄ debemus intelligere spēm que preualet alijs in uirtute .verbigratia quando reperitur. ℞. spice intelligat̄ spica nardi. Et cum dr̄. ℞. rosar̄. itelligit̄ rubear̄. qr rubee preualēt albis in virtute. Et ēt dr̄. ℞. gūmi. intelligit̄ arabici. Et cū dr̄. ℞. cassie. intelligitur lignee. Et cū dr̄. ℞. storacis itelligitur rubee seu calamite qd̄ idē est. et sic de alijs qr s̄m pbilosophū a d igniori fit denoīatio

Nō q̄ aromatarius nō debet auctoritate ppria sine licentia medici in receptis ponē quid p quo.i. vnā rē p alia qn̄ caret aliquo simplici. qr in boc posset errare. sed debet oia facere cū dispēsatione et auctoritate doctissimi et fidelis medici. Unde tpe meo il lustrissimus rex aragonū puniuit acriter et turpit̄ cōdemnauit Neapoli quēdā ei' aromatariū cui medici sue maiestatis ordinaue rūt quoddā electuariū cordiale in quo igrediebant̄ coralli albi. et ille aromatarius nō habebat. sed cōbussit corallos rubeos q ex cōbustiōe effecti sunt albi. vn̄ hoc venit ad noticiā dn̄i regis. et sic ille fuit condēnatus in nouem milibus ducatis. et de cetero noluit eum pro aromatario.

Qn̄ reperit̄ tabetb in receptis qd ē. dico q̄ tabetb.i. succari candi.

Quid est 3uccar̄ cādi. Dico q̄ est 3uccar̄ canditū et induratū ad silitudine3 cristalli. Modu3 aūt faciēdi ipsu3 ponit Seruitor lege ibi et reperies.

Quid est qn̄ reperit̄ in receptis candi rosati vel violati. Dico q̄ est 3uccar̄ canditū et induratū qd̄ reperit̄ in fundo vasis vbi recōdit̄ iulep ro. vl' vio. vt syrup' rosat' vl vio.

Quid sūt dactili keyrō. dico q̄ sūt dactili huius puincie seu de keyro saracenorum.

Quid sunt tortelle de semi. Dico q̄ sunt biscotelli de simila.

Quare dr̄ syrupus dinari vel de bi3ātijs cū in eo blatte bi3ātie nō ingrediant̄. Dico q̄ talis syrup' iō dr̄ syrupus dinari vl' d bi3antijs. qr bi3ātiū in arabica lingua idē est q̄ ducatus vel aliud genus denarij. vn̄ sicut ducati vel denarij apd̄ hoies sunt karissimi

⁊ pretiosi. ita est iste syrupus apud medicos ⁊ ēt apud infirmos pp optimā opationem quā inducit ꝯ oēs febres opillationū ⁊ pp sanitatē quā facit acquirere. que sanitas est carior oibus ducatis vel bizantijs ⁊ omni thesauro mundi.

Quare illa ꝯfectio diacurcuma. tā maior ꝙ̄ minor quā ponit Damascenus in prima distinctione de electuarijs cōtra ydropisim quare dicit diacurcuma cū ea nō ingrediā tur radices curcume. Dicitur quod dia/ curcuma a croco dicitur. qui crocus apud grecos dicitur crocon qui ingreditur in ea bona quantitate. ⁊ quia vocabulum est cor ruptum dicitur diacurcuma. vel aliter dico quod ideo dicitur diacurcuma. quia illa cō fectio est citrina ad similitudinem curcume que est radix valde citrina ⁊ amara satis.

Quid ē illud quod dicitur in fine recep te aromatici rosati descriptione Gabrielis gūmi arabici. dragaganti. aā. ʒ. ij. ⁊ duas ptes alteri⁹. dico ꝙ qn̄ dr̄ duas ptes intelli gunt due ptes. s. dragme. ⁊ sunt. ℈. ij. cuȝ quelibet. ʒ. ex tribus scropulis constet

Quid importat hoc nomen segena vel se gema. Dico quod idem est quod fecūdās ⁊ generationem faciens.

Quid importat hoc nomen diamoroson Dico quod idem est. quod electuarium vtilitatum.

Quare scd̄m Damascenum in primo li/ bro de consolatione medicinarum scamo nea debet teri grosso modo cum ponitur in pillulis vel in alijs solutiuis. ⁊ reubarbarū debet teri subtiliter. ⁊ colloquintida subti/ lissime. Dico quod scamonea est valde no/ ciua stomaco ⁊ valde serosa. vnde si pulue/ rizaretur subtiliter intraret porositates sto maci. ⁊ longo tempore nausearet ⁊ stimu/ laret stomacum. ⁊ consequenter cor magis lederet ex vicinitate quam habet os stoma ci. ad cor. ⁊ etiam appetitum deiceret.

Alia autem ratio ⁊ bona. quare medici/ ne solutiue laboriose. vt scamonea. turbith. euforbium. preter colloquintidam debent grosso modo teri ⁊ puluerizari talis est. vt sui grossitie longiorem moram in stomaco faciant ad hoc vt humores ab extremis par tibus ad stomacum atrahant. ⁊ sic euacuen tur. nam si subtiliter puluerizentur ex eaȝ subtilitate possent villis stomaci adherere. ⁊ possent eos scindere ⁊ excoriare. ⁊ cum hoc ad dissinteriā perducere. vt scamonea euforbium ⁊ similia. Non laxatiue vero subtilissime sunt exterēde. vt sui subtilitate facilius incorporentur ⁊ suos effectus citi/ sime consequantur. ⁊ hoc quidem plurimuȝ est conseruandum in confortatiuis ⁊ restau ratiuis electuarijs.

Reubarbarum vero quod est laxatiuuȝ leue ⁊ medicina benedicta debet subtiliter conteri ⁊ puluerizari. quia principaliter ex proprietate sua habet coleram que subtilis est educere. ⁊ quia ipsa colera ex subtilitate sua imbibitur interdum in poris stomaci ⁊ epatis. Jdeo reubarbaruȝ debet subtiliter teri. vt possit illas porositates intrare. ⁊ ip/ sam coleram facilius educere. Colloqui/ tida vero debet subtilissime puluerizari. q2 est valde violenta. ⁊ est substantie rarissime ⁊ spongiose. vt dum intraret vacuitates sto maci vel epatis aut intestinorum. ita tumefi eret vt ingrossaretur ex humoribus ibi re/ pertis. quod extenderet ⁊ torqueret cū ma ximo dolore omnia mēbra predicta. Sed si fuerit subtilissime puluerizata non potest il lud facere. quia minima seu minutissima nō potest ita tumefieri nec inflari. ⁊ maxime si fuerit correcta cum apropriatis.

Pro quo nota quod nunꝙ̄ debet exibe/ ri sola. sed sociata ⁊ correcta cū alijs. ⁊ duȝ ponitur in decoctione clisteriorum ligetur in petia. quia si non ligata decoquetur. po/ stea ex quo casu aliquid eius remaneret in decoctione. ⁊ dum fieret clistere posset ali/ quid eius adhererē intestinis. ⁊ eis mirabilē dolorem causare. vt plures imperiti medici ⁊ rudes aromatarij iam fecerunt.

Nota etiam quod quando vna sola col/ loquintida reperit̄ in planta sua nullo mo/ do colligenda est. sed potius abijcienda. q2 est pernitiosa ⁊ venenosa. ⁊ similiter squil/ la que nascitur sine consortio aliarum est pernitiosa ⁊ abijcienda.

uare species ⁊ pulueres que ingredi/ untur electuaria ⁊ pillulas ⁊ alias medici/ nas non debent simul conteri neq3 pulueri zari simul scd̄m doctrinam Damasceni li/ bro primo de cōtrictione. vt verbigrā spica. gariofili. zinziberi. ⁊ gumi. macis. cinamo/ mū. flores. semina. folia. diptamus. tormē tilla. aristologia.

Dico quod predicta non sunt consimilis complexionis ꝛ substantie. ideo non debēt omnia simul pulverizari. sed seorsum. Aliqua enim ex predictis sunt rare substantie. vt macis. cinamomū. ꝛ aliqua sūt dēsioris substantie vt gariofili. gūmi. alie vero sunt substātie dēsissime ꝛ valde compacte. ꝛ dicuntur ideo si simul conteruntur erit male factum. quia illa medicina que est rare substantie citius pulverizatur ꝛ minus resistit contritioni ꝙ illa que est dempse substātie tunc resolueretur ꝛ exalaret virtus eius. ꝛ ideo tutius est. ꝛ magis scdm canones doctorum. Sed quelibet simplex medicina per se ꝛ seorsum pulverizetur ꝛ conteratur ꝛc̄. Licet aromatarij nostri temporis faciunt oppositum ꝛ male ſm oēs.

Vlterius posset aliquis dubitare quando aliqua decoctio diuersarum herbarum vel radicum fit. quare non facimus seorsum decoctionem illarum rerum decoquendo quamlibet rem de per se. sicut facimus triturationem diuersarum cuiuslibet de per se vt docet Mesue libro primo sūma secūda capitulo quarto de modo triturationis.

Respondeo ꝛ dico quod sicut fit in trituratiōe. sic debemus facere in decoctionibus omnia sigillatim. ꝛ per ordinem decoquendo vnam scilicet rem post aliam. verbigratia primo decoquendo radices que sunt dēsioris substantie. Secundo stipites. Tertio folia. Quarto flores. ꝛ etiam minus debēt decoqui herbe q̄ habent virtutem in superfice foliorum. vt sunt rose ꝛ reliqui flores. ꝛ absinthium. lactuca. ꝛ cetera ꝙ herbe que habent virtutem profundiorē ꝛ terrestriorem. ꝛ cetera.

Et si aliquis instaret quare Mesue nō posuit hanc doctrinam. Dico quod ipse Mesue loquitur doctis viris. ꝛ ne idem bis replicaret tacuit. Nam ex doctrina triturationis daſ intelligi doctrina decoctōis

Quare species ꝛ pulveres ponuntur vltimate. ꝛ nō in principio in ipsis electuarijs ꝛ confectionibus. Dico quod in electuarijs de melle vel de zuccaro semper species aromatice debent vltimate poni postq̄ ab igne deponuntur. ne ipse species resoluantur ꝛ amittant virtutem.

Queritur quare in hyeme vt plurimum vtimur confectionibus ꝛ electuarijs de melle. In estate vero de zuccaro. Dico quod mel ē valde calidius zuccaro. Ideo in hyeme magis vtimur predictis electuarijs cum melle. sed zuccaro magis vtimur in estate. quia est minus calidum. alia causa est. quia ambo predicta scilicet mel ꝛ zuccarum debent proportionari ipsi tempori. cum ergo mel sit calididum ꝛ tempus hyemale frigidum magis debemus vti melle in hyeme. ꝛ cum zuccarum sit temperatuꝫ ꝛ minus calidum ipso melle magis debemus vti zuccaro in estate.

Queritur circa confectiones solidas de zuccaro qn̄ debent habere fortiorem cocturam in hyeme vel in estate. Dico quod in estate. cōfectiones solide debent leviorem cocturaꝫ habere. vt sint placibiliores ꝛ meliores dentibus egrorum. sed in hyeme debent fortius decoqui. vt magis conseruentur. ꝛ vt magis resistent humiditati hyemis. vt sunt manus xp̄i. electuarium regum de gēmis aromaticum rosatū dyatriasandali. ꝛ cetera.

Julep vero ꝛ syrupi ꝛ electuaria debēt in estate habere fortionem cocturam ne ex forti calore epatis ebulliant. ꝛ in acetositatem transeant.

De melle.

Queritur vtrum mel ꝛ zuccarum sint opillatiua. Dico quod omnia dulcia sunt opillatiua preter zuccarum ꝛ passule. ꝛ iō omnia dulcia inimicātur epati. quia causāt in eo opillationem preter duo predicta. ꝛ ratio est. q2 omnia predicta sunt amica nature. vnde ipsa natura a deo delectatur eis quod membra attrahunt ea ad se. antequaꝫ digerantur ex qua indigestione opillatio generatur. ꝛ precipue in epate ꝛ venis. q2 scdm Auicenam res dulces ad faciendum opillationem sunt veloces.

Sed nota vlterius quod omnia dulcia conueniūt ꝛ amicantur pulmoni ꝛ pectori si paulatine lambantur. ꝛ nō velociter trāsgluttiantur vt mel. sapa zuccarum. dactili. passule. carice. iuiube. canna mellis. penidie. dragaganti. dyairis. ꝛ omnes species loboc. quia dulcia sunt lenitiua ꝛ mollificatiua pectoris ꝛ pulmōis ꝛ hūiditatū uiscosarum repertaruꝫ in eis. ꝛ simil̄r catarri de

scendentis ad pectus ꝛ pulmonē.

Querit̄ quomō cognoscit̄ lignū aloes qn̄ est bonū. Dico ꝙ in quatuor cognoscit̄. in colore. odore. sapore. ꝛ pōdere. In colore. qꝛ dꝫ esse nodosuꝫ fusci ꝛ obscuri coloris. In odore ꝙ qn̄ cōburit̄ sup carbōes facit fumū boni odoris ꝛ facit spumā. ꝛ hoc ē secretū aromatarioꝝ. In sapore ꝙ sit amarū In pondere vō cognoscit̄ si paꝝ de eo ponat̄ in vno ciato pleno aqua nō natat. sed imediate petit fundum.

Quid est hoc ꝙ Mesue dicit cōfectionē de xiloaloes qn̄ dicit. Rx. xiloaloes crudi. qd est lignū aloes crudū. est ne aliud coctū ꝛ quō cognoscit̄. Dico ꝙ aliqn̄ lignū aloes pōt esse crudū ꝛ coctū. Crudū. n. hēt cōditiones p̄dictas. sꝫ coctū cognoscit̄ a crudo qꝛ mutat̄ colorē ꝛ ēt efficit̄ magis stipticuꝫ ꝛ ultra h̄ nō est pōderosuꝫ sicut crudū. sed valde leuius.

Querit̄ vn̄ fit aloes. Dico qḋ fit ex succo herbe q̄ ȝābana dr̄. ꝛ ē herba aloes. vn̄ aliq dicūt ꝙ oēs tres spēs fiunt ex succo p̄dicte herbe ȝābane. s. succotrinus epaticus ꝛ caballinus. Sed ꝯ si sic esset. vn̄ dr̄ lignū aloes cū illa h̄ba nō habeat stipitē neqꝫ lignū. Dico repiunt̄ plures spetiës aloes. ut puta tres. s. aloes succotrinus ab illa ꝓuincia sic noīatus. ꝛ aloes epatic⁹. qꝛ assimilat̄ epati in colore ꝛ s̄ba. ꝛ iste duo spēs aloes sunt puriores. Sꝫ tertia spēs dr̄ aloes caballin⁹ ꝛ talis aloes ē sicut fex alijs deterior. ꝛ fit de p̄dicta herba ȝābana q̄ nō hēt lignum.

Alij dicunt ꝛ bene quod lignum aloes. non est lignum ipsius aloes sed est lignum eiusdē arboris padisi terrestris. ꝛ h̄ uēit ad indiā p ipulsionē fluuij padisi. ꝛ est dictus ad similitudinē ipsi⁹ aloes. qꝛ similat̄ ei in colore ꝛ sapore. cū ipsuꝫ lignū sit sub nigrū ꝛ amaꝝ ut aloes. Et ultra h̄ dicūt isti ꝛ bn̄ qḋ oēs tres spēs fiūt ex illa herba ȝābana in diebus canicularib⁹ estatis. vn̄ p̄mus succus illi⁹ herbe cū coagulat̄ ꝛ exsiccat̄ i sole dr̄ succotrinus. ali⁹ vō succus. s. secūdus dr̄ epaticus. tertius v̄o succus. q ē quasi fex dr̄ caballinus. Aliq dicūt ꝙ sunt diuerse h̄be in gn̄e. ex qbus iste tres manerie̅ aloes fiūt sicut diuerse vue nō in gnē. sed in bonitate differentia vina faciūt. De balsamo.

Quomō cognoscit̄ balsamū qn̄ est bonuꝫ Dico ꝙ cognoscit̄ i colore. odore. sapore. ardōe. ꝛ pōdē In colore qꝛ ē liquor aliqualit̄ sil̄is oleo ꝛ viscosior ad aliqualē rubedinē tendēs. In odore qꝛ est odoris aliqual̄r rancidi non placabilis. In sapore qꝛ habet saporē pinguedis gallie antiquate nō recētis ꝛ ardet in gutture ac si esset oleū forte ꝛ antiquū. In ardore ꝙ si in occulis ponatur una gutta de eo tantū ardorē in occulo generat ac si lixiuū forte esset in occulo p spatiū unius hore ꝛ ultra. ita apparet quod occulus ardeat ꝛ quod uelit exire. sꝫ dimittit uisum in eo statu in quo repit qn̄ ponitur in occulo. In pondere cognoscit̄ qꝛ si una gutta ponat̄ de eo in uno ciato pleno aqua nō spargit̄ sicut oleum in aqua. ymo conglutinatur ꝛ cōdēpsatur ad moduꝫ unius perle rotunde. ꝛ imediate petit fundum. ꝛ vltra hoc cuspide cultelli potes ipsam guttam ab ipsa aqua extrahere. quia adherebit cuspidi ipsius cultelli ꝛ extrahitur tota gutta integra ab aqua illa.

Et nota quod cicatrices subtiliandas ꝛ remouendas perungendo eas cū balsamo nil est sublimius eo. sed est in magno pretio nec habent de eo nisi potentes ꝛ magni domini. qꝛ in mundo non est nisi una uinea illorum arbustulorum. que uinea est magni soldani saracenoꝛū.

Quid ē mel taberȝed quod intrat in confectione de ȝinȝibere. quaꝫ ponit Mesue quia de ȝuccaro taberȝed uerum est quod fit. Dico quod mel taberȝed est mel album de celo cadens ad modum roris. sed est albis. ꝛ aliqualiter dempsius ꝙ̄ sit mel apum. ꝛ quasi tendit ad nām ȝuccari.

Quomodo intelligitur illud quod ponit Mesue in descriptione syrupi de acetositate citri in fine recepte cum dixit. Accipe ex eo scilicet succo lib. vij. ꝛ funde super ipsum ex iulep claro depurato lib. v. d quo iulep intelligitur cum ipse non specificet. Dico quod intelligitur de solo ȝuccaro clarificato ꝛ iulepiȝato. i. i forma iulep r̄ducto

Quomodo intelligitur illud quod dicit̄ in receptis mellis quod sufficit aut ȝuccari quod sufficit.

Et in unguentis dicit̄ cere quod sufficit Dico ꝙ intelligitur quantitas conueniens mellis vl̄ ȝuccari q̄ quātitas valeat spēs vl̄ pulueres cuiuscūqꝫ cōditionis fuerint in se colligere ꝛ ꝯseruare. ita vt mel aut ȝuccaꝝ

nõ ſit paucū ⁊ ſpēs multe. aut pauce ſpēs ⁊
multuꝫ mellis vel zuccari. niſi de precepto
ꝑitiſſimi medici vel doctoris aliꝰ faciēdū ē.
Cõſimil' de cera reſpectu vnguētoꝝ dicen
dū eſt. Qñ dr̄ cere qđ ſufficit. ꝙ aromatari
us dꝫ ſemꝑ ꝓportiõare cerā cū oleis. qꝛ ꝑ
duabꝰ vncijs olei media vncia cere ponēda
eſt. ſꝫ qñ dr̄ cere paꝝ. tūc intelligiꝰ ꝙ dꝫ eſſe
vngtm̄ molle. ita ꝙ oleū dꝫ cerā i aliquo ſu
pare. qꝛ multa cera facit duriciē i vnguent̄
⁊ pauca cera facit molliciē in vnguent̄. Et
nõ vlterius ꝙ ſicut aloes vt plurimū ē mā
pillaꝝ faciēs bonā ꝯglutinatiōeꝫ ſpēꝝ dās
eis bonā corporeitatē pariformiꝰ cera ē mā
vnguētoꝝ faciēs bonā cõglutinationem ⁊
corporeitatē in eis. De opio.
Si qs peteret vl' interrogaret pōt ne fetor
ab opio remoueri. Dico ꝙ ſic. Et ſi queraꝰ
cū qua medicīa vel cū quo ſimplici. Dico
ꝙ cū alleo piſtādo. ℨ. j. opij cū duobꝰ capi/
tibꝰ allei. deīde diſtilleꝰ hec mixtura ꝑ alem
bicū. ⁊ de iſta aqua diſtillata deꝰ in potu ſꝫ
diſcretōē. qꝛ mirabil' ꝓuocat ſomnū ⁊ erit
ſine fetore. ⁊ ħ pulcꝝ ſecretū nõ ē oībꝰ reue
landū. Et ſi qs hoc ſecreto vſus fuerit ne/
pharie ꝑter ꝗꝫ ad opus medicīe maledicaꝰ
a deo Amen.
Si qs q̇reret pſilliū ꝙ īt̄rat in medicis vt
puta in electuario de pſillio. ⁊ in rege Ni/
cholai eſt ne ca. cõpl'onis vel frigide. Dico
ꝙ ſemē pſillij hēt duplicē ꝯpl'onē. qꝛ ex pte
exteriori. ſ. in eiꝰ cortice ē frigide ꝯpl'onis ⁊
ex eius cortice fit mucillago q̄ ē frigide com
pl'onis. ⁊ poniꝰ in el'ario de pſillio. ⁊ i rege
Nicholai q̄ fit ad ꝓuocādū ſomnū. ⁊ talis
mucillago fit ponēdo pſilliū in infuſione in
aqua tepida vel alia aqua diſtillata ſm̄ pre
ceptū medici. ⁊ nõ dꝫ longo ſpatio ſtare in
infuſiõe. ſed cõuenīēti tp̄e. qꝛ ꝑ longā infu/
ſionē poſſet acqri caliditas ex ſb̄a interiori
q̄ qm̄ exterior ſb̄a eſt frigide cõpl'onis ꝗꝫtū
ad corticē. Et calide cõpl'onis. quantū ad
interiorē ſubſtantiā ⁊ medullā.
Sequiꝰ 2ª particula de decl'atiõe noīum
mediciaꝝ ꝯpoſitaꝝ i antidotario Nicholai/
deſcriptarum.
Onſequenꝰ ad declarādū noīa
c medicinaꝝ cõpoſitaꝝ in antido/
tario nicholai deſcriptarū ⁊ ma
gis breuiꝰ ⁊ ſuccinte ſignificatio eaꝝ. nõ ſit
oībꝰ ⁊ ꝑcipue arōatarijs ⁊ alijs iuuēibꝰ pra
cticā incipientibus. Non ergo expectes ħ
a me audire niſi declarationē vocabuloruꝫ
ipſaꝝ medicinaꝝ valde cõpendioſe. ⁊ non
virtutes eaꝝ. qꝛ eoꝝ virtutes ipſe Nichola
us ampliſſime ponit. Nicholaus itaqꝫ prio
in ꝓhemio ſui antidotarij dicit ꝙ ſi quis
interrogaret quot requiruntꝰ in omni vera
diſpenſatione. Dicas tria. Primū eſt vt
oīa equaliter. i. conuenienꝰ ponderenꝰ tam
in ſpēbus ꝗꝫ in gūmis ⁊ herbis ſm̄ ponduſ
vnius cuiuſqꝫ rei. 2° vt nõ ſint nimia uetu
ſtate cõſumpta. 3° vt herbe. radices. ⁊ ſe/
mina cõgruis temporibꝰ ſint collecta. ⁊ ꝙ
in congruis locis repoſita conſeruenꝰ. ⁊ ab
extrinſecis alterantibus corrūpi aut marce
ſcere non poſſint. vt puta a fumo hūiditate
vel pluuia. puluere. vel ſole. Quot requi/
runꝰ in conficiendo. Dico ꝙ ſecūdū ꝙ ꝑal
legato loco dicit Nicholaus ꝙ tria requi/
runꝰ in conficiendo. ſ. mellis puritas ⁊ quā
titas que ſufficit ⁊ equalis ideſt conueniens
ſpetieꝝ ⁊ pulueris trituratio ⁊ cribellatio ⁊
in ſyrupis aque conſumptionis decoctio.
Quare mel poniꝰ in medicinis. Dico ſm̄
Nicholaū ibidē ꝙ tribus de cauſis poniꝰ
mel in medicinis. Primo ad conſeruādū
nam preceteris liquoribus mel eſt maxime
conſeruatiuū. 2° ꝙ eſt valde modificatiuū
ideſt correctiuū malicie mediciaꝝ. ⁊ ꝑcipue
ſolutiuaꝝ. 3° qꝛ ſua dulcedīe amaritudīeꝫ
tempat ſpetierum.
Quot reqrunꝰ in purificādo vl' decoquā
do mel. Dico ꝙ duo reqrunꝰ in purificādo
vl' decoquādo mel. Primo ne ſit paꝝ coc
tū ne ſit aquoſū 2°. ne ſit nimiſ coctū vſqꝫ
ad duriciē. ſꝫ mediocriꝰ. ⁊ ſit bñ deſpumatū
Cognoſciꝰ aūt mel debite coctū qñ adhēt
digitiſ. ⁊ qñ inſpiſſaꝰ cū frigeſcit ſup lapidē
Ultimo Nicholaus dicit in illo ꝓhemio
ꝙ ſpēꝝ aut pulueris trituratio vel cribella/
tio fit duobꝰ modis. qꝛ in el'arijs nõ ſoluti/
uis ſpēs debēt ſubtiliſſime pl'uerizari ⁊ cri/
bellari. In alijs aūt medicinis. ⁊ precipue
laxatiuis debēt eſſe groſſiores ⁊ nõ ita ſub
tiliter puluerizate ne ſui ſubtilitate moram
in ſtomaco atrahāt ⁊ ſic euacuent nimis ne
etiaꝫ ſubtilitate ſui villis ſtomaci adherēdo
eoſqꝫ ſcindēdo ⁊ excoriādo diſſinteriā gene
rauerūt. vt ſcamonea. euforbiū. ⁊ ſilia. Nõ
laxatiue vero ſubtiliſſime terēde ſunt vt ſui
ſubtilitate citiꝰ icorporenꝰ. ⁊ ſuos effectus
citiſſime ꝯſequanꝰ. hoc qdē plurimū ē ob/
ſeruādū in ꝯfortatiuis ⁊ reſtauratis el'arijs

Antidotariũ est liber cõtinẽs antidota. antidotũ enĩ est contra datum. i. continẽs medicias aprobatas ꝛ exprimẽtata ꝯ mõbos data

Et nõ ꝙ antidotariũ Nicholai pcedit ƒƺ ordinẽ alphabeti. qꝛ põit pmo medicamina incipiẽtia ab. a. deide põit illa q̃ incipiunt a. b. Et sic p ordinẽ alphabeti vsqꝫ ad. ꝫ.

Incipit ꝗ ab aurea Alexandrina qd ꝗ significat ꝛ vñ dr̃. dico ꝙ aurea dr̃ ab auro. alexãdrina vo ab Alexãdro pitissimo a quo fuit composita ꝛ inuenta.

Adrianũ dictũ ẽ ab Adriano rõanoꝝ imꝑatore qui illud composuit.

Acharistũ sine munere interꝑtaꝛ. qꝛ sine munere patientis sanat catarrum.

Athanasia idest imortalis. quia sepius liberat ab extremis mortis.

Alcantalon. i. nuntium bonum.

Anthameron. i. contra mortẽ.

Antidotũ amagogon. i. menstrualem sanguinẽ educens ꝓuocat enim menstrua.

Balãcha dr̃ qm̃ albos purgat hu. i. flãticos

Bñdicta dr̃. qꝛ ab oib⁹ a qb⁹ sũit bñdicit.

Bñdicta trãstiberna. qꝛ trãstiberiꝫ rome fuit inuenta.

Cõfectio alipte muscate. alipta idest mixtura contra asma.

Confectio gallie muscate. gallie qꝛ in gallia prouincia reperta.

Confectio nere. i. pretiose medicine.

Diamargaritõ dr̃ a dia qd ẽ ꝯfectio ꝛ duob⁹ generib⁹ margaritaꝝ pforataꝝ ꝛ nõ pforataꝝ. qꝛ eius compositionem ingrediunꝛ.

Diacamerõ. i. ducẽs hoieꝫ d mõte ad vitã

Diamoron a moris celsi dictum.

Diantos dicitur qꝛ fit ex floribus de droslibano. i. rorismarini.

Diasatyrion a radicib⁹ satyrionũ dr̃ satyriasis. n. grece latine vge erectio. qꝛ facit hoĩes potẽtes ad coitũ ꝛ icitat vge erectiõeꝫ

Diaprunis vel diamascenum a prunis damascenis dicitur.

Diaprassiũ a prassio viridi. i. marubio qd intrat in eo plusqꝫ de alijs.

Diaolibanum dr̃ a olibano q ibi ponitur.

Diarodon abbatꝭ dr̃ a rosis q̃ intrãt in eo plusqꝫ de alijs spẽb⁹ abbatꝭ. qꝛ ab abbate d curia fuit compositum.

Diapenidium dicitur a penidijs. que ibi intrant plusqꝫ de alijs.

Diaciminũ dicitur eo ꝙ de cimino intrat plusqꝫ de alijs spetiebus in eo.

Diadragagãtũ a dragagãto ꝙ itrat ĩ eo.

Diacastoreõ dr̃ a castoreo. i. testiculꝭ illius aialis qui in eo ingrediunꝛ.

Diacostũ a costo quod intrat in eo.

Diayris dr̃ a radice illa que yroes vocatur. ꝛ est radix. s. lilioꝝ azurorum.

Diacalamentum dicitur a calamento qd principaliter intrat in eo.

Diacodiõ dr̃ a codiõe qd est papauer nigrũ ꝛ eius nigreditur compositionem.

Diascene dr̃ a sene q̃ ibi põiꝛ plusqꝫ d alijs

Diacitoniten dr̃ a citonijs ex quibus fit.

Diãbra dr̃ ab ambra que ibi recipitur.

Diamicõis dr̃ a micodiõe. i. papa. albo.

Diapapauer dr̃ a papauẽalbo ꝙ ibi igrediꝛ

Esdra dc̃a ẽ ab esdra ꝓpheta q eã ꝯposuit

Electuariũ ducis diciꝛ ab abbate de curia qui eum composuit ad instantiã ducis.

Eꝉariũ pliris arconcõ. i. ꝯpleta medicina

Eꝉariũ d suc. rosarũ ab eodẽ succo dc̃m est

Electuariũ psilliticũ a psillio dictum est.

Eꝉariũ frigidum cossonis. i. illius medici qui eum composuit.

Emplastꝝ. i. dura confectio. apostolicõ idest suppremissimum.

Emplastꝝ ceroneum a cera sic dictum.

Emplastꝝ oxicroceũ diciꝛ ab oxi quod ẽ acetum ꝛ croceum qd est crocus.

Emplastꝝ diaquilon. i. mollificatiuuꝫ.

Emplastꝝ de palma dr̃ qꝛ cum spatula viridi vel cum palma conficitur.

Filoantropos amicus hominis vel misericos interpretatur.

Filonium idest nouus amicus.

Gariofilatũ dr̃ a gariofilis q ibi intrant.

Gios otheos. idest filius dei.

Igia greca. i. saluatrix greca a grecis iuẽta

Idrotipiõ olipiacũ idrotipiõ. i. por⁹ ꝯ rigorem. olimpiacum ab olimpio phõ. ꝛ medicos eius inuentore.

Justinum a Justiniano imperatore factum ꝛ inuentum.

katarticon impiale. i. laxatiuũ pro imperatoribus ꝛ pro alijs delicatis hominibus

Litontripon idest conterens ꝛ frangẽs lapidem interpretatur.

Letitia dicta est quasi tristiciam aufferẽdo ꝛ claritatem ꝛ gaudiũ adducit.

Mitridatũ hoc est mater oĩum antidotoꝝ vel dr̃ a mitridate rege q eũ cõposuit.

Musa Enea a peritissimo philosopho musa inuenta.

Mēicleta idest experta.

Mel rosatū appellat a grecis rodomel

Oppopira dr̄ a succo ⁊ igne. oppo enim grece latine ignis. inde oppopira. i. succus ignitus. ⁊ hoc electuariū cōpositū est a sanctissimis medicis Cosma ⁊ damiano.

Oxi. dr̄ ab acetoso succo maloꝝ granatoꝝ

Oxizacbara dr̄ ab oxi qd̄ ē acetū ⁊ zuc.

Oximel simplex dicitur ab oxi quod est acetum ⁊ melle.

Oximel cōpositū simili dicit. sed cōpositū qr multe res in eo ingrediuntur.

Oximel sqlliticū ab aceto ⁊ melle ⁊ sqlla

Oximel passulatuȝ ab aceto melle ⁊ passulis dicitur.

Oleuȝ rosaceū dicit ab oleo ⁊ ros. in eo ingredientibus.

Oleū mādragoratū ab oleo ⁊ succo pomoꝝ mādragore.

Oleū frigidissimū viride dicit ab herbis frigidis ⁊ viridibus q̄ in eo ingrediunt.

Potio sancti Pauli dicit quia sanctus Paulus eam composuit.

Paulinū antidotū. i. magnum antidotū qr magnā virtutē et efficaciā hēt ad multa

Pan Cristuȝ antidotū. pan. i. totū. cristuȝ. i. crismate vnctū. i. ꝯdatum.

Potio muscata a musco dicta est.

Pigra. i. amara a Galieno inuenta.

Pillule sine qbus esse nolo. pillule a rotūditate dicunt sine qbus esse nolo ꝑ nimia coꝝ efficacia ⁊ virtute.

Pillule auree ad similitudinē auri dicūtur. qr sicut auꝝ int oīa metalla ē ꝑciosius. sic pille iste int oēs ꝑciosiores hn̄tur.

Pille diacastoree. a castoreo dicte sunt.

Pille de cinoglossa a cinoglossa herba.

Pille d̄ quinq̄ generibus mirabolanoꝝ ab ipsis mirabolanis denoīate sunt.

Pille artbetice. i. membroꝝ. artos. n. grece latine membꝝ.

Pillule bichichie depresse ⁊ nō rotūde ⁊ sūt lenitie ꝯtra tussiȝ. tenent. n. sub lingua ⁊ paulatine deglutiūt ⁊ fiūt i forma lupioꝝ

Pillule fetide dicte sūt. qr fetidos ⁊ corruptus hūores educūt. vel quia aliqua fetida in eis igrediūt. vt puta castoreū. sapinū oppoponacū succus porroꝝ cū quo ꝯficiūt

Pillule cochie. i. capitales.

Pillule de hmodactil ab ip̄is dnoīant

Pillule assaiaretb. i. capitales. quadrumeron. i. medicamen ex quatuor rebus.

Rosata nouella a rosis dicta. nouella respectu veteris que recipiebat sulfur viuum

Rubea trociscata. rubea dr̄ ab ipo colore trociscata a trociscis q ibi recipiunt.

Requies dr̄ ab effectu queȝ inducit. qr requiē somnū ⁊ qetem patiētibus affert.

Rodozacbara. i. zuccaꝝ rosatū a rodō qd̄ est rosa ⁊ zacbara quod est zuccaꝝ. inde rodozacbara. i. zuccaꝝ rosatū.

Rodomel. i. mel rosatum a rodon quod est rosa ⁊ mel. i. rosatū mel.

Sotira saluatrix interpretatur.

Sal sacerdotale dictū est qr eo vtebant sacerdotes tempore Helye ꝓphete.

Syrupus dr̄ a sir. qd̄ est cōfectio ⁊ opo succus inde syrupus idest liquida confectio de succis.

Stomaticon. i. cōfortatiuū stomaci. Et diuidit. qr quoddā ē stomaticon caliduȝ. ⁊ quoddam frigidum.

Tyriacba magna Galieni. qr Galienus eā cōposuit. Dico qd̄ non ē veꝝ salua pace Nicholai. qr Andromacus singularis medicus eā cōposuit. Et cū dicit vlteri⁹ qd̄ tyriacba dr̄ a trociscis d̄ tyro. q in ea repiuntur. Dico qd̄ nō ē veꝝ. qr fiunt alie tyriace. q̄ tn̄ nō denoiant a tyro. qr trocisci d̄ tyro eas nō ingrediunt vt tyriacba diatesseron ⁊ tyriacba diascoridis. ⁊ tyriacba exercitualis ⁊c̄. vn̄ tyriacba dr̄ qi medicia ꝯtra venenū. ⁊ dr̄ oīa medicia ꝯt supra declaraui

Tyriacba diatesserō. i. d̄ quatuor reb⁹.

Tyriacba exercitual. i. ꝓꝯseruādo exercitu gētiū ꝯ corruptionē aeris ⁊ epidimiā.

Trifera sarracēica. trifera dr̄ qr hoiem iuuenē reddit. sarracenica qr a sarracēis inuenta est ⁊ descripta est.

Trifera magna dr̄ qr fructū magnū confert mulierib⁹. ⁊ ꝓprie matricib⁹ eaꝝ qn̄ dolorē matricis patiunt dādo eis cū vīo decoctionis artbemisie.

Triosilon. i. de folijs rutbe vidibus.

Triasandali. dicit a trib⁹ generib⁹ sandaloꝝ que ponuntur in eis.

Theodoricon. dicit a deo datū. yperiston. i. bene expertum.

Theodoricon anacardinū. theodoricō dr̄ a deo datū. anacardinum ab anacardis qui in eo reperiuntur.

Trocisci diarodon. trocisci. i. rotūda cōectio. diarodon idest de rosis.

Trocisci diaui. i. de viol q̄ i eis igrediūt

Trocisci ydiocri sic dicti a cōpositore. qui idiocrus dicebatur.
Trocisci croci a croco.
Trocisci squillitici a squilla.
Trocisci tyri a tyro serpente.
Trocisci diacoralli a corallis.
Trocisci camphorati a camphora dicti.
Relique spēs trociscoꝝ Nicholai clare sunt ꝛ non indigent expositione.
Uomitus Nicholai idest vomituum a Nicholao compositum.
Unguentum marciaton a marciatōe medico inuentum.
Ungm̄ citrinū dr̄.qꝛ ī pomo citri ꝺcoqꝛ
Ungtm̄ populeon qꝛ fit de occulis arboris que populus noīatur.ꝛ fit in tēpe veris
Unguentum agripa dicit eo qꝛ rex agripa iudeorum vtebatur eo.
Ungtm̄ arogon idest adiuctoriuꝫ.
Unguentū calistō dialtee.i.calefactoriū caliston.i.mollificatiuum.
Dialatee dicit a duabus spēbus radicū euisci vel altee que in eo ingrediuntur.
Unguentū aureū dictū est ꝑ excellentiā qꝛ sicut aurū est pretiosuꝫ inter metalle sic vnguentum istud inter cetera vnguenta.
Ungtm̄ laxatiuū qꝛ vnctio ex eo laxat. sicut medicina laxatiua.
Unguentum fuscum.i.nigrum.
Unguētū albū a cerusa alba q̄ ingredit
Unguentum viride dictuꝫ est a viridi colore eris qui in eo ingreditur.
Yeralogodion memphitū .i.impedimentum.yera.i.sacra.logos.i.sermo.mēphitū idest impeditio.qꝛ hec yera curat īpedimētum sermonis ꝛ locutionis.
Yera ruffini ab auctore qui eā cōposuit.
Yera Galieni ab ipso Galieno.
Yerapigra Constantini a Constantino medico sic dicta est.
Yerapigra abbatis ab abbate de curia. qui eam composuit.
Zinziber cōditū.i.zinziber vide cōditū.
Notandū ē vlterius ꝙ non est mirandū si hic non sunt collecta oīa electuaria ꝛ pillule ac syrupi.trocisci.cōfectiones.ꝛ etiam aliqua plura q̄ ponit Nicholaus.qꝛ in aliqb' antidotarijs repiunt.ꝛ in aliqb' paucio ra sufficit ꝫ ꝙ hic sūt famosiora ꝛ vtiliora.

Tertia particula de dosibus ꝛ ponderibus ac de eoꝝ noībus ꝛ differentijs ꝛc.

r Estat āmodo de dosibus ꝛ ponderibus. ac etiā de eoꝝ noībus ꝛ differentijs diligentissime pertractare scdꝫ coēm vsuꝫ modernoꝝ.qꝛ multa reperiunt que sunt antiqua ꝛ spernenda.qꝛ non sunt in vsu.
Si ergo aliquis doctus medicus examinauerit aromatariū in querēdo qd sit dos. Respondeat sic. Dico qꝺ dosis ē limitata mensura vel pondus alicuius rei medicinalis simplicis vel cōposite spērum aut herbarum semium vel radicū.electuarioꝝ.pillaꝝ vnguentoꝝ ꝛc.vel melius sic diffinit. Dosis est limitata mensura vel quātitas simplicis vel cōposite medicine solutiue vel alteratiue que de se apta nata est facere sufficientem opationē ꝛ nō diminutā. neqꝫ supfluā ꝛ nōnter dicit de se.qꝛ rōne corpis vl' hūoris quandoqꝫ potest facere superfluam vel diminutam operationem.
Quid intelligit qn̄ in receptis ponit an̄. Dico ꝙ an̄.est dictio arabica.ꝛ tantū iportat q̄ntum equaliter.
Quid est hoc qꝺ in antidotario Nicholai in aliqb' dispēsatōib' elarioꝝ vel cōfectionū ꝛc.dr̄ medietas ei' est lib.ij.vel medietas eius ē lib.i.ꝫ.qnalit hoc itelligit. Dico ꝙ repiunt duo antidotarij Nicholai.s. magnū.ꝛ dicit Nicholaus magn' ꝛ paruū ꝛ dr̄ Nicholaus paruus. ꝛ isto vtimur coiter.vn̄ nō.vlterius qꝺ in Nicholao magno sunt descriptōes elarioꝝ vel cōfectionuꝫ ꝛ alioꝝ. In Nicholao paruo sunt dimidiata in dosi ꝛ minorata.ꝛ aliqn̄ ꝺm tertiā ptē dispēsata.ꝛ iō dr̄ aliqn̄ in Nicholao paruo medietas elarij descripti in antidotario Nicholai maiori ē lib.ij. Ex quo seqt ꝙ descriptio itegra eiusdē elarij i Nicholao maiori ē lib.iiij.ꝛ sic de alijs dr̄.ꝛ lꝫ hec responsio coiter assignet a multis.michi tn̄ minime placet.qꝛ ē sine rōne Nō ēt qꝺ i nicholao maiori mlto plura ātidota ꝛ elaria pille ꝛ ꝯfectōes ꝛc.ponūt q̄ i nicholao miori.illa tn̄ q̄ sūt i nicholao miori sūt ēt in nicholao maiori.ꝛ ꝺm maiorē dosim ꝛ non ecōuerso
Primo ergo querit quot sunt pondera vsualia.ꝛ noīa eoꝝ que aromatarij tenētur scire.ꝛ quibus medici ꝛ aromatarij cottidie vtunt. Dico ꝙ pōdera vl mēsure q̄ in arte medicinali repiunt.h sūt q̄ subtili īgenio ꝛ solerti studio ac sūma ordinauim' diligētia ad op' arōatarioꝝū ꝛ doctrinaꝝ omniū in

arte medicinali studere volentiū.ut his pō deribus omnes medicine.tam simplices q̄ʒ cōposite valeant ponderari.

Incipiamus itaqʒ a scropulo.cuius hec est figura.℈.

Ascendendo vsqʒ ad librā q̄ ex duodecim vncijs integraṫ.Sed ante videamus de granis ex quibus scropuli ⁊ dragma ⁊ alia pō dera integranṫ.Unde si queraṫ quare pō dera medicinalia sunt per grana frumenti collecta ⁊ mensurata ab ipsis medicis. Dico ꝙ ideo factum est ne forte per pondera artificialia interdū medici ⁊ aromatarij decipiantur.⁊ ideo tutius ⁊ securius fuit fundamentū ⁊ stabilitatem herbe ex aliqua re naturali.sicut est triticū seu frumentum mē surando cū perfecto tritico omnia pondera scilicet scropuluʒ dragmā.vnciā.libram.⁊ cōsimilia.q꞉ sic faciēdo si omnia pondera artificialia ex plumbo vel ex ere uel ex alio metallo facta perderenṫ vel si in aliquo deficerēt.tūc possemus per grana tritici q̄ sūt nālia ipsa artificialia pōdera emēsurare ac remouere ⁊ d̄ nouo fabricare ⁊ equare.

Nota etiam ꝙ grana trictici sunt ẜm diuersas ꝓuincias maiora vł minora seu grossa vel minuta. Medici aūt ⁊ aromatarij ꝓ faciēdis ponderibus debent elligere mediocria ⁊ ex illis facere pondera d̄ plumbo aut de stagno vel alio metallo.

Si queraṫ quid ē scropulus ⁊ quot scropuli faciunt vnam dragmā. Dico ꝙ ad propositum redeūdo ꝙ scropulus est tertia ps dragme.⁊ est pondus vigīti granoꝝ tritici.

Quid est dragma Dico ꝙ tres scropuli faciūt vnā dragmā.⁊ sic ipa dragma ē pōdꝰ 60. grāoꝝ tritici.cuiꝰdragme h̄ ē figura.ʒ.

Quid ē exagiū.exagiū est pōdus vnius dragme cū didia.⁊ sic ē.90. granoꝝ tritici ⁊ dicitˀab.a.ꝙ est sex ⁊ gios mēsura.q꞉ sex exagia faciūt ⁊ mēsurāt vnā vnciā.

Quid est solidū differt solo noīe ab exagio.q꞉ tantū valet q̄ntum exagium.

Quid est aureus.aureus etiā est pōdus vnius dragme cum dimidia.⁊ est idem cum exagio ⁊ solido.

Item sex exagij faciunt vnam vnciaʒ.

Quot dragme faciūt vnā vnciā. Dico ꝙ nouem dragme faciunt unā unciā.⁊ hoc ẜm Salernitanos.aliṫ etiā faciūt Paduāi doctores.q꞉ faciunt unam unciam ex octo dragmis. Neapolitani vero faciunt unam unciā ex decē dragmis. Communiter tamen tenetur ꝙ vncia constat ex nouē dragmis

Uncia aūt sic figuratur.℥. Et sic vncia paduana est minor uncia salernitana.q꞉ illa est ex octo dragmiṡ. ⁊ ista est ex nouē dragmis.⁊ vncia que est ex nouē dragmis ē minor illa que est ex decem dragmis.

Queritur ex quot granis constat vncia tenendo igitur ut comuniter tenetur quod vncia vna constat ex noueʒ dragmis ⁊ quelibet dragma constat ex 60.granis.sequiṫ ꝙ vncia constat ex 540.granis.

Quid est libra ⁊ ex quot vncijs constat libra vna.constat ex duodecim vncijs.108. ʒ.faciunt vnam libram.

Et si queratur quot grana faciunt unaʒ lib. dico ꝙ 6480.faciūt ⁊ ītegrāt unā lib.

Quid est sextarium medicinale.sextariū medicinale est pondus duaꝝ libraꝝ cum dimidia. unde quando reperitur in receptis medicinale sextariū uini uel olei uel aceti ꝙ intrat in medicinis.intelligitur lib.ij.ß.

Quid est cotula.similiter cotula solo nomine differt a sextario.q꞉ est pondus lib.ij.ß.sicut est sextarium.

Sʒ aliqui faciunt dr̄am inter cotilam ⁊ cotulaʒ.q꞉ cotula est pondus lib.ij.ß.ut dictuʒ est. sed cotila est pondus nouē unciaꝝ

Quid est obolus est pondus medij scropuli uel ẜcd̄m alios ē q̄nta ps uniꝰdragme.

Quid ē kist ē pōdus uniꝰlib.cū dimidia kirat est ℈.iiij.

Quid est emina est pondus unius libre.⁊ unciarum trium.

Quid est calculus est pondus duoꝝ granorum ciceris ⁊ quarta pars olei.unde quatuor calculi faciunt unum obolū ⁊ duo oboli faciunt scropulum.

Quid intelligitur per grana quando reperitur in receptis grana duo uel grana.v. dico ꝙ intelliguntur grana tritici nisi aliter exponeretur per medicum dispensantem ipsaʒ receptā.v̄bigratia si diceṫ ḡna.v.ordei

Quid intelligitur per manipulum in receptis .intelligitur quantuʒ potest manu capi.uerbigratia dicendo. ℞. camomille. m̄.j. Intelligitur quantū potest manu capi

Quid est pugillus intelligiṫ quantū pōt cū pugillo stricto capi.

Quid ē satil est pōdus duoꝝ sextarioꝝ.

Quid est kirat est pondus trium granoꝝ

Quid est ramicb est pondus.6.kirat.

Quid est carmes ē pōdus vnius gni ordei.
Quid est danic. est pōdus sex granoꝝ ordei
et fm alios est pondus triū granoꝝ ordei.
Quid est sacrarati est pondus vnius aurei
cum dimidio.
Quid est anulasach est pōdus cōsimile illi
fm aliquos. sed ego nō credo. qꝛ alīt repi.
Quid est arsinnum est pondus. ʒ. s.
Quid est decamech est pondus. ʒ. vnius.
Quid est darchiminum est pondus. ʒ. s.
Quid est bactath est pond' noueȝ granoꝝ
Siliqua est pondus quatuor granoꝝ ordei.
Quid est rasitij est pondus. ℈. j. s.

Versus.

Audi letando quid dicam versificando.
Collige triticeis medicine pōdera granis.
Grana quaterqnqꝫ scropuli ꝓ pōdere sūe.
In dragma scorpulus ter surgit mltiplicat'
Si soliduȝ qris tres dragmas dimidiabis.
Exagiū solido differt in noie solo.
Aureus exagio solidoqꝫ parificatur.
Cōstat ex solidis vl' ter trib' vncia dragmis
Uncia ps libre duodema qs ābiget inde.
Si qris pōdus qs habet sextarius vnus.
Libraꝝ quinqꝫ pondus debet mediare.
Cotula sextario differt in nomine solo.
Cōtinet eminas sextarius puto binas.
Ut ferē obolus semis scropulus esse ꝓbaē
Cetere mensure non sint tibi noīa cure.
Nam qꝛ sunt ficta sordescuntqꝫ relicta.
Nō eris illusus si tenes quod tenet vsus.

Quarta particula de modo conficiendi oīa neccessaria in qualibet aromataria.

Dicendum est deinceps vt aromatarij sint bene docti et experti in conficiēdo cōfectiones et electuaria. quot spēs sint ponēde pro libra mellis vel zuccari. Et quanta cera ꝓ libra olei in vnguentis. Et etiā dicendū est aliquid d syrupis iulep sacculis cordialib' et emplastris. cōseruis. cerotarijs. et quare cera est ponenda. et de cōmixtione aquaruȝ cū syrupis et d qūtitate decoctiōis i clisterijs

Querit quot spēs sunt ponende ꝓ libra mellis. Dico ꝙ in cuiuscūqꝫ electuarij de melle cōpositione vel alterius liquide cōfectionis ex melle. regula est pro quacūqꝫ libra mellis ponanē. ʒ. ij. spetieꝝ. sꝫ aliqui ponūt interdū ꝓ quacūqꝫ libra mellis. ʒ. iij. spērū et hoc forte hēt ꝗtateȝ in laxatiuis et tempe hyemali. qꝛ in hyeme ponuntur plures species ꝗ̄ in estate.

Queritur quot spēs ponunē ꝓ libra zuccari in solida cōfectione. Dico ꝙ in solida cōfectione de zuccaro ponunē. ʒ. vj. vel octo ad plus spēruȝ ꝓ libra zuccari. sed in cōfectiōibus solidis cordialibus sufficit. ʒ. s. spērum ꝓ vna libra zuccari. qꝛ multitudo spērum destruit aliqn saporē cōfectionis et gustū ifirmi vel ēt stōacū sani hoīs nauseat

Nota ꝙ sunt alique cōfectiones zuccari in quibus ponunē. ʒ. iij. spērum ut in diasiricone et in diasaurione.

Querit de syrupis ꝗtum mellis vel zuccari ponit ꝓ libra aque vel decoctionis. dico ꝙ in ꝯpositiōe syrupoꝝ in quacūqꝫ libra aque vel decoctiōis ponit lib. mell' vl' zuc.

Querit similiter de iulep ꝗtum de zuccaro debet poni ꝓ quacūqꝫ libra liquoris. dico ꝙ in cōpositione iulep in quacūqꝫ lib. liquoris. ʒ. viij. zucc. vel. ʒ. vi. et aliqn. ʒ. v. aliqn. ʒ. iiij. sꝫ ꝙ magis dulce āt minus dulce vult facere. Et reperit iulep longū idest aquosum modice decoctionis. sed non diu durat. Aliud est iulep dempsuȝ et magis cōpactū. qꝛ magis coctū et tale diuti' durat

Querit quot spēs debēt poni in saccul' cordialibus qui fiūt de sindone de grana vl' d scarlato pōit coiter. ʒ. j. vel. ʒ. j. s. ad pl' In exterius applicādis ut emplastris et sacculis sp herbe limitāē et dosanē p māipulos

Querit quomō fiunt cōserue rosate dia boraginate vl' violate si velis bonā cōseruā facere debes ponere librā vnā zuccari pro dimidia libra rosaꝝ vel alioꝝ floꝝ pistando rosas rubeas electas cum zuccaro simul in mortario vl' violas aut alios flores. deidie predicta conserua ad solem tenenda est diebus pluribus.

Querit quot spēs debēt poni in cerotarijs. dico ꝙ in cerotarijs mediocrib' semp ponunē tres uel quatuor. ʒ. spērum. et quodlibet cerotū si est magnū debet esse triū vnciaruȝ. si mediocre duarum vnciarum. Si paruum vnius. ʒ.

Querit quāta cera debet poni ꝓ libra olei in unguentis. Dico ꝙ in cōpositione unguentoꝝ ꝓ. ʒ. ij. olei ponit coiter. ʒ. s. cere unde pro libra una olei ponunē. ʒ. iij. cere.

De spēbus uel de pulueribus in unguentis ponimus fm opportunitatē uel fm ꝙ uolumus facere vngtm̄ duꝝ uel molle.

Querit de

Queritur de pulueribus q̃tuz debemus dare de pulueribus in potu. De pulueribꝰ absolute. ℥.j.ß.vel.℥.ij.⁊ alij.℥.ß.cuz vino aut cum aliqua decoctione appꝛiata vl̕ cuz aqua distillata ⁊ plus ⁊ minus.ſm etatez ⁊ virtutem egri.⁊ ſm ꝙ puluis est solutiuus.

Si quis quereret quare syrupi danť cū aquis vel cum dococtionibꝰ simul ꝯmixtis De syrupis Dico ꝙ non danť comuniter sine aquis vel sine decoctionibus apꝛopꝛiatis.qꝛ syrupi cōmixti cuz aquis efficiuntur magiſ liquidi.⁊ etiā melius penetrāt ad mēbra.⁊ pn̄t melius transglutiri.

Sed nota vlterius ꝙ melius est ponere plus de syrupis ⁊ minus ꝺ aqua q̃z ecōtrario.qꝛ maioꝛem moꝛam trahunt in stomaco ⁊ epate.⁊ sic melius digerūt materiā peccantem q̃z si plus de aqua poneretᷣ. qꝛ cum multa aqua vel cum multa decoctione sunt liquidioꝛes ⁊ citius transeunt a stomaco ⁊ ab epate.vnde debemus tantaz aquā ponē quāta sufficiat ad transglutiēduz syrupum Sed aduerte ꝙ si volueris aliquē syrupū iulepizare vel clarificare.tunc debes ponē de aqua magis ⁊ minus de syrupis. Nota ꝙ longe melius opantur syrupi turbidi.i. nō clarificati q̃z iulepizati.sꝫ aliqn̄ ad ꝯplacentiā egroꝝ vt syrupi pulcrioꝛes apparēt neccessarie est eos clarificare ⁊ iulepizare.

Nota vlterius ꝙ de syrupis scd̄m coēm practicā exhibemus.℥.j.ß. tantundem de aqs vel ad'plus.℥.ij.de aquis vl̕ loco aquarū decoctōes simul cōmiscēdo cū syrupo.

Queritur de clisterijs quanta quantitas decoctionis debet administrari. ⁊ quanta quantitas olei.⁊ quāta quantitas cassie vel yerepigre vel benedicte ⁊ alioꝝ elarioꝛum Dico ꝙ mensura decoctionis administrande in clisterijs ⁊ quātitas vnius libꝛe cum dimidia .s.18.℥.⁊ salis.℥.j. ⁊ yerepigre et benedicte ſm oppoꝛtunitatem ⁊ etatē ac virtutez.qꝛ aliqn̄ ponimus.℥.j.aliqn̄.℥.ß.⁊c̄. Et hoc totū intellige ſm magis ⁊ minus ⁊ ſm etatē ⁊ complexionē. qꝛ in viris ⁊ mulieribus foꝛtis cōplexionis p̄dicta quātitas decoctionis salis ⁊ olei ⁊ alioꝛum est cōueniens q̃titas. sed in pueris ⁊ debilibus ac delicatis debet esse minoꝛ q̃titas.s. subdupla qnia medietas sufficit. In infantibus vero sufficit quātitas vnius ciati in clisteribus eoꝝ ⁊c̄. Et oia fiant ſm pꝛudentiam ⁊ discretionē peritissimoꝝ doctoꝝ medicoꝛū quia sola discretio facit medicum . secundo colliget Aueroys.

Quinta particula de colligendis herbis floꝛibus.seminibus.⁊ radicibus.⁊c̄.

s

I queratur quo tp̄e sunt colligēdi ab aromatarijs floꝛes herbarū.semina.ac radices ⁊ vbi sunt exsicandi. ⁊ quo tempoꝛe sunt aque distillande. Dico ꝙ in vere.s.in mense apꝛilis ⁊ maij sunt pꝛimo herbe.secundo floꝛes colligendi.

Semina vero sunt colligēda in estate.s. iunij mense vel iulij. qꝛ tūc sunt completa.

Radices vero in autumpno sunt colligēde.qꝛ tunc folia ⁊ semina ceciderunt vl̕ sūt exsiccata.⁊ tunc tota virtus herbaꝝ ē reposita in radicibus.

Dico vlterius ꝙ herbe sunt exsiccande ad vmbꝛam. Semina vero ad lentū solem.

De radicibus vero distingue.qꝛ quedam sunt ad solem exsiccande sicut sunt radices magne valde grosse . qꝛ dempse substantie vt radix bꝛionie reupontici.aristologie gentiane. mandꝛagoꝛe. ⁊ sic de consimilibus.

Sed radix yreos.petrosillini.apij.feniculi.gariofilate .assari.⁊ cōsimiliū. que sūt rarioꝛis substantie debent ad vmbꝛā exsiccari.⁊ oia predicta.s.herbe.floꝛes. semina ⁊ radices nūq̃z sunt reponenda nisi sint debito modo ⁊ cōgruo tēpoꝛe exsiccata. alioquin putrescerent. Et cauendum est ne reponanť ad fumū.vel ad solem aut in loco humido vel pulueruleto.qm̄ putrescerent ⁊ virtutem amitterent. debentq̃z cōseruari dicte herbe in sacculiſ de lino. Semia vero ac floꝛes ⁊ radices in sacculis. ⁊ oēs seorsum ⁊ sigillatim de per se cōseruentur.

Alia doctrina.

Notanduz est vlterius ſm doctrinā Raynaldi de villa noua in quoddā suo libꝛo ꝺ simplicibus. ꝙ ad hoc ꝙ ipse herbe ac floꝛes.radices.⁊ semina.habeant singularem virtutem ⁊ ꝓpꝛietatē ad moꝛbos sunt colligēda ſꝫ diuersa signa zodiaci. Quedaz.n. sunt mobilia.s.quatuoꝛ vt aries.cācer.leo. capꝛicoꝛnus.⁊ in istis signis mobilibus colligende sunt herbe.succi.semia. ac radices laxatiue.qꝛ felicīꝰ ⁊ citius opabunť.verbigratia ꝺ herbiſ.vt mezereon sene.laureola De seminibus vt semen carthami. semen

laureole. de succis. vt scamōea. succus yreos. ꝛ cucumeris silvestris. De radicib⁹. vt turbith. esula. reubarbaꝝ. ꝛ ꝯsimilia. Quedam vero alia signa. s. alia quatuor sunt stabilia seu fixa. s. scorpio. leo. taurus. ꝛ aquarius. Et in istis signis sunt colligēde herbe succi. radices. ꝛ semia stiptica ꝛ cōstrictiua qr sic melius operabūt cōtra fluxum ꝛ cōtra dissinteriā ꝛ vomituȝ. verbigratia d̾ herbis vt plantago. mirtus. filices. De succis. vt succus citonioꝝ. acacie. succus mirtilloꝝ De radicibus. vt radices filicū. De seibus stipticis. coriandeū semen mirti. ꝛ semen rose. ꝛc. De fructibus. vt sorbe. citonia granata. pirra. nespila. sumacb. galla. Quedā v̾o alia signa zodiaci. s. reliqua quatuor sūt mediocria. s. neqȝ stabilia neqȝ mollia sed media. s. virgo. sagittarius. gemini. ꝛ pisces in quibus colligende sunt herbe. radices. semina. que nec sunt solutiua. nec stiptica. vt feniculus. apium. abrotanū. arthemisia. mēta. ꝛ eorum semina.

Alia doctrina.

Et qr ista doctrina est nimis speculatiua pro aromatarijs ideo dimittatur peritissimis doctoribus medicine. qui tenent hēre noticiam astrologie. alioquin male curabūt egros. oportet ꝙ colligant in tempore sereno ꝛ claro non ventoso. ꝛ oportet ꝙ non colligant nisi in fine bonitatis ꝛ maturitatꝭ eaꝝ in suo tempore nō qñ sunt vetuste ꝛ cōsumpte pp aliquam infirmitateȝ eaꝝ. ꝛ herbe que colligunt in terris montuosis duris sunt fortioris virtutis qꝫ que colligunt in vallibus ꝛ terra pingui ꝛ in viridarijs ꝛ ortis.

Et oportet ꝙ elligas ex herbis que sunt plus ramose ꝛ que sunt complete cum seminibus suis sicut debent esse. sicut sticados. mentastrꝝ. mesir. i. diptamus ꝛ asacb. i. tribulus marinus. ꝛ ysopus. ꝛ similia. Et flores oportet colligi anteqꝫ cadant. vt flores alcāne. tormentille. viole. sambaci. i. ysemini ꝛ similia. Sed tempus colligendi fructus est qñ sunt boni maturi sicut vue ꝛ ficus dactili. pirra. poma. pruna. ꝛ similia. Et semina oportet colligi qñ incipiūt exsiccari ꝛ cadere. ꝛ anteqꝫ cadat super ea aqua que illa destruat. Et tempus colligendi radices ꝛ ramulos ꝛ cortices est qñ incipiūt cadere folia eoꝝ. oportet ꝙ succi plantarū ex folijs ꝛ ramis eaꝝ exprimant dum sunt adhuc tenē sicut ꝛ memithe ꝛ gasir. et est sem perviua succus ypoquistidos et absinthij ꝛ similium. Et oportet ꝙ vulneret plāta seu arbor qñ volueris accipere lac eius vel lacrimū donec planta viget adhuc in terra ꝛ nō postqꝫ est euulsa. sicut cum volueris facere opiū. euforbiū. ꝛ similia. Generaliter scire debes ꝙ radices ꝛ folia ꝛ rami non debent exsiccari anteqꝫ sint abluta cū aqua a terra ꝛ sordibus eaꝝ ꝛ ꝙ siccant in loco vmbre vbi non sit humiditas. Et oportet ꝙ reponas flores herbaꝝ medicinaliū in capsis de ligno. Et similiter herbas stipticas ꝛ radices. Semina uero seruentur in sacculis ex corio ea ad meliorē conseruationē ƀꝫ dyascoridem.

Alia doctrina.

Quia prefacta doctrina pro aromatarijs ꝛ precipue rudibus est aliqualiter confusa. Ideo siquis interrogaret in quib⁹ mēsibus particulariter ꝛ sigillati sunt colligēde herbe. flores. semina ꝛ radices. Respōdeo ꝙ in mēse martij. qr a medietate ipsius principium est veris ꝛ terra incipit germinare et vestire se herbis ꝛ floribus. que herba fuit nuda in hyeme pp ventos. niues. et frigora. Collige ergo predicto mense violas et fac de eis trociscos diaui. i. de violis et syrupum violatum et oleum violatuȝ. et si poteris ex eis succum facere cōserua ipsum. et potes etiā violas distillare. et aquā vsui reservare. Exsiccabis etiam ex eis ad vmbram eodem tempore et reserua eas. Collige eodem mense fumi terre. et fac ex eo syrupum maiorem et minorē. et ex eo succum exhe et reserua. lȝ etiam possis in principio aprilis omnia predicta ex fumo terre facē. Item in isto mense incipit colligi mastix vsqꝫ ad finem mensis aprilis. Collige squillā ƀm artem et fac acetum squilliticuȝ et lohoc de squilla et oximel squilliticum.

De mense aprilis. Collige eufragiaȝ et distilla eam et etiam siccam reserua eam qr pro occul' optima est. Collige flores boraginis et buglose et fac conseruas ex eis. et desicca ex eis. et reserua. et distilla. et fac aquam boraginis. et buglose. Collige oculos populi et fac vnguentum populeon. quod est optimuȝ ad somnum prouocandū in febribus et in frenesi. Collige mēta. maioranam. citrariam. yuam maiorem. sparagos et reserua. Collige flores. et fac oleuȝ yrinum. Collige mellilotum. et fac emplastrū de mellilotо. Collige flores rorismarini

⁊ fac diantos ⁊ cōserua cum zuccaro. ⁊ ex eis sicca ⁊ vsui reserua. ⁊ fac oleū ex eis si volueris. Collige etiam scolopendriā. beto nicā. ⁊ capillos veneris. ⁊ distilla ex eis et etiam desicca ⁊ reserua. Collige etiā keyri idest violas citrinas. ⁊ fac ex eis oleū. quod dicit oleum de keyri. Collige bursaȝ pasto ris ⁊ distilla ⁊ exsicca ex ea. ⁊ collige creta nos ⁊ distilla.

De mense madij collige rosas rubeas ⁊ distilla ipsas recentes. ⁊ fac aquā rosatam ⁊ purifica ad solem ⁊ extrahe succuȝ eius ⁊ vsui reserua. ⁊ fac ex eis cōseruā rosataȝ ⁊ rodozacarā. i. zuccaꝝ rosatuȝ rodomel ole um rosatum bonum ꝫm artem.

Pro quo nota ꝙ dupliciter pōt fieri ole um rosatū. Primo ex rosis incōpletis ⁊ ex oleo onfancino. ⁊ tale oleuȝ est magis stipti cum ⁊ cōfortatiuū ⁊ frigidum. Secundo pōt fieri oleum rosatum ex oleo oliuaꝝ ma turaꝝ. ⁊ tale oleum est magis anodinū ⁊ do loris sedatiuū ⁊ non est adeo frigiduȝ sicut primū. Et exsicca ex eis. ⁊ vsui reserua. ⁊ reserua etiam botros eaꝝ. i. ipsas rosiculas incōpletas añ operationē. q2 sunt stipticio res ⁊ cordialiores ⁊ fac etiam ex eis trocis cos diarodon. Collige etiam eodem mense papauer album ⁊ rubeum ⁊ nigrum ⁊ vsui reserua. ⁊ fac opium eodē mense. ⁊ fac ypo quistidos. Collige camomillā. ⁊ fac eius oleum ⁊ exsicca flores eius ⁊ reserua. Col lige etiaȝ flores genestre. ⁊ fac ex eis mel ge nestratuȝ bonū pro scrophulis. ⁊ fac etiā ex eis aquam distillatā pro arenulis. Collige flores malue. et fac ex eis mel maluatuȝ bo num pro asmate et tussi. Collige anetum et fac oleū. et collige capita iusquiani et sicca Collige semen burse pastoris et reserua. col lige saluiā. et distilla. et desicca ex ea. et vsui reserua. Collige etiam bermodactilos ꝫm quosdam. sed ego puto ꝙ melius colligant de mēse augusti. Et collige gūmi edere ⁊c. colligitur etiam in isto mense māna. tam in oriente ꝙ̄ in calabria. q2 tūc ros ille pretio sus de celo cadit.

De mense iunij. Collige oēs herbas ser uādas. vt cedron. origanū. pulegiū. sticad. puliū. celticā. abrotanū. absinth. psiliū seu marub. eupatoriū. ypicon. camedreos. ca mepitheos. saturegiā. rosmarinū. cētaureā maiorem et minorem arthemisiam. agrimo niam. pentafilon. millefolium. betonicam. thimum. epithimū. ysopū. et oēs alias her bas vsuales. quaꝝ neq3 semia neq3 radices sunt in vsu. Collige etiam balaustias et re serua. fit etiā aloes in fine huius mensis ex succis herbe zambane. fit etiam succus liq ricie ex radicibus eius. ⁊ vsui reseruetur. sed radices eius de mense augusti collignn tur exsiccantur et reseruant. Collige cimi num. anisum. In isto etiaȝ mense colligitur thus. vernix armoniacū. oppoponacū. sed aliqui dicunt ꝙ colliguntur de mense maij. In isto etiam mēse fit scamonea. et est suc cus inspissatus cuiusdā speciei volubilis. vl cuiusdam speciei titimalli.

De mense iulij. Collige semen laureole. ⁊ fac electuariū ex lacte anabule. Collige succum cucumeris agrestis. ⁊ reserua ⁊ fac inde pillas ad ydropisim. Collige corian druȝ. semen fenu greci. semē genestre. semē staphisagrie. semen macedonici. semen pe trosillini. apij. rufbe. semen iusqami. grana. solis. semen sinapi. vrtice. eruce. semen ar noglosse. i. plantaginis. Semina quatuor minora frigida. s. scariole. endiuie. lactuce. ⁊ portulace. ⁊ semina quatuor maiora fria scilicet angurie. citrulli. melonis. ⁊ cucurbi te. Collige etiam semen leuistici. ⁊ semen ci cute. ⁊ pastinace siluestris. carui. fac etiam acaciā in fine huius mēsis ex succo prunel loꝝ siluestriū. ⁊ ad solem desicca. Collige etiam antherā in fine predicti mensis vl in fine augusti. Collige etiam siseleos idest se men sileris mōtani. ⁊ semen nasturtij ⁊ pi gani idest semen rutbe.

De mēse augusti. collige radices saxifra gie ⁊ radices liqricie. radices acori. ⁊ radi ces cipi. galāge. radices mādragōe. radices brionie. radices brusci. radices reupontici cassie lignee. radices piretri. Collige radi ces diptami. et tormentille. et radices fabe inuerse. idest solatri maioris. Collige radi ces gentiane. radices esule. et aristologie longe et rotunde. et radices curcume. et col lige radices enule. radices triū consolidaꝝ radices fu. i. valeriane. radices meu. et radi ces gariofilate. radices sucbaba et bdegar radices apij. petrosillini. feniculi. brusci. sparagi. yreos. ⁊c. Collige etiam in isto mense semen et radices peonie. In isto etiā mense fit viscus. et fit etiā terbentina d gra nis viridibus.

De mense septēbris collige agnū castuȝ

idest eius semen ⁊ radices caparoꝝ. ac vtriusq; ellebori albi. s. ⁊ nigri. Collige radices paucedani. Collige linguam ceruinam idest scolopendriam. Et collige citrach capillos veneris. Collige etiam flores ⁊ semē feniculi ⁊ exsicca. quia tunc perfectum est semen eius.

De mense octobris. Collige filependulam. centauream. absintbium. ⁊ ciclamen.

De mense nouembris. Collige linguam cedri. ⁊ s3 aliqnos collige esulā ⁊ mezereō.

De mense decembris. Collige baccus lauri. ⁊ fac oleum laurinum ⁊ oleum de lentisco. ⁊ collige fructus iuniperi. ⁊ poma mādragore.

De mense ianuarij. collige fructus brusci. ⁊ radices yringorum. ⁊ confice eas cortices citri. confice ⁊ reserua.

De mense februarij. Collige cimbalarias epaticas ⁊ pulmonarias. Et incipe colligere violas vsq; ad mensem martij inclusiue vt supra dixi.

Nota vlterius quod omnes aque distillate que fiunt ex herbis debent fieri in vere scilicet a medietate martij vsq; ad totū mēsem maij inclusiue. ⁊ postq; facte fuerint debent stare ad solem saltem diebus quindeci vt purificentur a fumo. Sed si vis vt nullo mō sapiant de fumo distilla eas in duplici vase scilicet ponēdo alembicu3 in balneo marie.

Si cupiunt rudes aromatarij esse docti de infinitis fere preparationibus multaru3 simplicium medicinarum mineralium ⁊ nō mineralium vsualium ⁊ non vsualiu3. vt puta de ablutōib9. cōbustiōib9 assatōib9 purificatōib9 p̄pparatiōib9 spetieꝝ salis ⁊ decoctionib9 ⁊ extractōib9 succoꝝ ⁊ quasi d̄ īfinitis rebus huiusmodi recurrant ad librū. Seruitoris. qui liber est eis valde neccessarius vnde sepe studeant ⁊ legant in eo cu3 bona intelligentia. q2 in eo infinita reperient ex quibus non solum vtilitatem. sed honorem cum gloria reportabunt.

Sexta particula de conseruatione medicinarum simplicium ⁊ compositarum.

Modo discurrendum est ⁊ breuiter loquendum de conseruatione ta3 simpliciu3 q3 ꝯpositaꝝ mediciaꝝ. Et l3 Serapio i cap.º 34.º antidotarij sui ponat stabilitatem. ⁊ tēpus durationis quarūda3 medicinaꝝ compositarū. de simplicibus tñ nulla fecit mentionem. Ego itaq; decreui ad clariore3 aromatariorū noticiam. Primo vniuersalem quādam doctrinam hic tradere in perdurationem. et conseruationem medicinaꝝ tā simplicium q3 cōpositarum. deinde spetialiorem doctrinam faciam de predictis quia particulariter quasdam eaꝝ tantum sub cōpendio notificando. vt saltem ex hac doctrina instruātur aromatarij veteres ac medicinas resolutas abijcere ut docti medici ⁊ famosissimi doctores ex ac fidelitate aromatarioru3 vtilitatē consequi valeant ⁊ honorē

In primis igitur debet quilibet aromatarius sibi locum aptu3 elligere in quo apothecam aptissimam ad res medicinales conseruandas. ita quod sit a ventis ⁊ a sole defensa et quod non sit humida nec fumosa aut puluerulenta. quia predicta omnia habent tam simplices q3 cōpositas medicinas corrumpere aut alterare.

Incipiamus ergo cum dei gratia a floribus. herbis. seminibus. ⁊ radicib9. pro quo notandum est q quanto aliqua res simplex fuerit rarioris substantie. tanto minori tempore conseruatur. quia est magis apta resolutioni. vt a contrarijs alterantibus resoluatur. ⁊ precipue si longo tempore teneatur. Quia scdm philosophum tempus est causa corruptionis oium. q2 oia senescunt in tēpe ⁊ q2 flores herbarum sunt rarioris ⁊ subtilioris substantie q3 herbe. ideo minori tpe conseruāt. ⁊ ideo vsq; ād ānum conseruantur ⁊ nō vltra. q2 in capite āni renouari debent abicijēdo veteres ⁊ reponēdo nouos exsiccando eos prius ad vmbrā. vt sunt viole. rose. flores boraginis. ⁊ buglose. ⁊ mellilotī. flores anthos. i. rorismarini. Cōsimilr herbe licet possint magis conseruari q3 flores. tutius tamē ē vt singulr ānis renouent

De seminib9 vero dico vsq; ad duos annos conseruantur preter minuta semina frigida que debent quolibet anno renouari. ⁊ similiter ex fructibus pinee ⁊ phistici renouentur de āno in ānum ⁊ amigdalē cū auellanis. prunis. ficubus sebesten. ⁊ dactilis.

De radicibus distinguendum est quoniam quedam sunt subtiles ⁊ rare substantie vt radices valeriane ⁊ petrosillini. apij. gariofilate. baccare. saxifragie. diptāi. tormē

tille hermodactilorum ꝛ consimilium. ꝛ isto modo quolibet āno renouantur. Alie sunt grosse ꝛ dempse substantie. vt reuponticum ꝛ radices brionie. paucedani. meu. aristologie. ꝛ iste conseruanē per duos ꝛ tres ānos

Sequamur ergo ꝛ dicamus de cōseruatione ꝛ perduratione solutiuoꝝ simplicium ſm ordinem Mesue de vno quoqꝫ sigillatim pertractando.

Et primo de aloe.

Si ergo queraē quanto tempe durat aloes. dico ꝙ pōt conseruari vsqꝫ ad decez annos. ꝛ caue ne in loco humido teneaē. nec in loco ventoso. neqꝫ ad solē. nec ad fumuz nec ꝓpe ignem. qꝛ virtus eius resolueretur

Nota vlterius ꝙ aloes pōt sophisticari ꝛ adulterari. vnde pro hoc lege Mesue in cap. proprio de aloe. ꝛ ibi reperies cōditiones veri aloes ꝛ adulterati. Dosis eius ē ab auē. ℈. vsqꝫ ad. ʒ. ij. Et infusiōis ab auē j. vsqꝫ ad. ʒ. iij. Quid aūt sit aloes ꝛ quomō fiat ex qua herba. ꝛ in qua ꝓuincia. dictum est sufficienter superius in prima particula cum de ligno aloes mentio facta fuit.

De mirabolanis.

Dico ꝙ mirabolanoꝝ quinqꝫ sunt spēs ꝛ ſm opinionē aliquoꝝ ab vna ꝛ eadem arbore producuntur. Jn diuersis tū temporibus. vnde citrini durant duobus ānis. Emblici vero ꝛ bellerici octo ānis cōseruanē. kebuli quatuor ānis. Sed kebuli conditi decem annis.

Jndi septez ānis. vnde citrini minori tēpore oibus cōseruanē. qꝛ rariores sunt substantie. ꝛ ex prio germine producti. Et omnes qui sumunt mirabolanos timeant borem superuenientē ꝛ non comedant pisces

Potio citrinoꝝ est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. v. Et infusoꝝ a. ʒ. v. vsqꝫ ad. xx. Et potio kebulorum tritorum est a. ʒ. iij. vsqꝫ ad. iiij. Et infusorum a. ʒ. iiij. vsqꝫ ad. xx. Potio indorum ē sicut kebuloꝝ. Potio vero emblicoꝝ tritoꝝ est ab auē. j. vsqꝫ ad. iij. Et īfusoꝝ ab auē. iij. vsqꝫ ad auē. vi.

De reubarbaro.

Dico ꝙ reubarbarum qū est electuz nō adulteratum neqꝫ examinatum per annos quatuor conseruatur. Preseruatur aūt a putrefactione si superlineaē cuz cera liquefacta solum cum modica terbentina aut cū cera sola. aut si sepelliaē in melle taberzed aut si sepelliaē ꝛ inuoluaē in milio. aut cuz semine psilij. Nota ꝙ reubarbaruz pōt adulterari. unde lege Mesue in cap. proprio de reubarbaro. ꝛ ibi disces cognoscē uerum reubarbaꝝ a falso. Potio eius infusi in eo est a. ʒ. ij. ℈. usqꝫ ad. x. Et potio contricti est a. ʒ. j. usqꝫ ad. iiij.

De cassia fistula.

Dico ꝙ cassia fistula conseruaē per ānuz ꝛ in loco humido. non tū excessiue. Melior aūt cassia fistula est illa que est grauis in pondere ꝛ pinguis in substantia. ac lucens ꝛ nigra in colore ꝛ grossa in canulis ac dulcis in sapore.

Nota tamē ꝙ aliqualiter ledit stomacū ꝛ mouet in uentre tortiones.

De tamarindis.

Dico ꝙ tamarindi sunt dactili acetosi. ꝛ sunt ex fructibus palmaꝝ siluestriuz. ꝛ sunt ex medicinis nobilibus non excedentes in opatione. ꝛ cōseruanē ꝑ ānos tres. Et cauendum ē ne aqua aut alia res mollis ꝛ humida cadat sup eos. qꝛ putrescerent. Modus aūt cōseruādi eos ē ut eos bū strictos ꝛ calcatos in uase uitreo bū obturato reponas ꝛ in loco recenti ꝛ sicco ipsuz uas teneas. Potio. n. eoꝝ ē ab. ʒ. ij. usqꝫ ad. v.

De māna.

Māna est res de celo cadēs sup quasdam plātas. cuius mā est uapor q ellevatur cū accidit digestio ꝛ maturatio i aere qū ē equalis ꝛ fecundus in letis aspectibus. vū aliqū cadit sup lapides. ꝛ aliqū sup arbores. ꝛ cū cadit sup arbores suscipit ꝓprietatem ꝛ ṽtutē ramoꝝ plātaꝝ ac folioꝝ ꝛ floꝝū sup quos cadit. Durat aūt ꝛ cōseruaē per ānuz bū obturato uase. Fumus autem puluis ꝛ pluuia ac omnis hūiditas destruit eaz Falsificatores autem adulterant eam. unde lege Mesue. ꝛ aliquando fit magna adulterata ex zuccaro albissimo ꝛ amido simul. Dosis eius est a. ʒ. vi. usqꝫ ad. xv.

De aqua lactis.

Dico ꝙ aqua lactis est mā infusionuz. ꝛ debet esse recēs bōi saporis ꝛ odoris. ꝛ nō diu teneaē qꝛ cito corrūpiē. Et fit ex lacte iuuenū capraꝝ ꝛ nigraꝝ ꝛ recenter fetaruz ꝛ boni pascui bonaꝝ herbaꝝ. Post hoc est aqua lactis ex lacte ouium. sed caprarū est melior ꝛ efficacior. Dosis eius est ab ʒ. iij. usqꝫ ad. ʒ. vi.

De rosa.

Dico ꝙ rosa est duaruz spetieꝝ. s. alba ꝛ rubea. unde alba est magis frigida ꝛ magis stiptica ꝙ̄ rubea. Rosa uero rubea ē no

bilior alba. cuius succus dum est recens est aliqualiter solutiuus. Et est etiam eius succus calidus in primo gradu propter exclusionem eius a re terrestri. Et rose rubee exsiccate sunt magis stiptice quam recentes. Et rose rubee incomplete sunt magis frigide et magis stiptice quam complete. et semen earum est adhuc fortius in frigiditate et stipticitate. Conseruantur autem rose vsque ad annum. et similiter succus earum vsque ad annum. sed vt melius a putrefactione reseruetur parum olei fundendum est super eo in fiala vel in vase in quo reponitur. deinde obturetur obturatione vltima ne exallet virtus eius. Potio succi rosarum est ab. ʒ. j. vsque ad. ij. cum zuccaro. Et potio syrupi facti cum succo earum est ab. ʒ. ij. vsque ad. v.

De violis.

Dico quod viole sunt medicina temperata conuenientes. et est ex primis floribus veris. et debent colligi de mense februarij quando non inuenitur calor aut pluuia dissolluens dissipans virtutem eius. Frigida est et humida in primo gradu. que vero est sicca est minus frigida et minus humida. Succus eius est lenitiuus nature. Conseruatur autem sicut succus rosarum per annum Et similiter viole sicce conseruantur vsque ad annum et non vltra. In capite vero anni renouari debent. abijciendo antiquas reponendo nouas. Potio earum est. ʒ. ij. vsque ad. iiij. Et conditi earum ab. ʒ. j. s. vsque ad. iij. et iulep earum ab. ʒ. iij. vsque ad. vi.

De absinthio

Dico quod melius absinthium est romanum et precipue quod est remotum ab odore et a pontia maris. quia vapor maris resoluit virtutem que est in superficie foliorum eius. Est autem absinthium ca. in primo gradu. et siccum in secundo. Conseruatur autem per annum. Colligi autem debet de mense aprilis de mane ante ortum solis et non in meridie dum sol reuerberat ipsum. quia tunc a calore solis virtus superficiei foliorum eius aliqualiter resoluta. Dosis eius decocti aut infusi. Potio est a. ʒ. v. vsque ad. vij. Et pulueris eius a. ʒ. ij. vsque ad. iij.

De sticados.

Dico quod vtilis et melius est sticados arabicum et meliores sunt flores. Calidum est in primo siccum in secundo gradu. Et conseruatur per annum aut duos ad plus. decoctionis eius. potio est ab. ʒ. v. vsque ad. vij.

De fumo terre.

Dico quod fumus terre est ex medicinis benedictis. cuius abundantia minuit eius preciositatem. et est solutiuus nature. Melior est cuius herba est viridis. et cuius folia sunt plana et tenera. cuius flos est sub violaceus Crispus vero non est bonus. collectionis tempus melius est in principio veris. eius vero semen in fine ueris colligitur. De complexione uero eius. aliqui dicunt quod est frigide complexionis in primo. sed secundum ueritatem declinat ad latus caliditatis. et licet caliditas sit in eo minor frigiditate. tamen est in superficie dominans. et est siccus in secundo. Et semen eius calidum inter omnia simplicia mundi non reperitur ei par. in mundificando sanguinem. et precipue si succus eius bibitus fuerit calidus cum zuccaro vel commixtus cum aqua lactis. Succi ipsius est potio ab ʒ. s. usque ad. ij. Et decoctionis eius ab. ʒ. x. usque ad. xv. Et puluis eius a. ʒ. iij. usque ad. v.

De eupatorio.

Dico quod eupatorium secundum salernitanos est saluia siluestris. secundum serapionem est canparia. non quidem illa ex qua fit canapa ad modum lini. sed ideo canaparia dicitur quia ad illius similitudinem producit folia. Secundum uero Mesue est herba longitudinis cubiti amaritudinis multe. folia cuius sunt sicut folia centauree minoris viridia. sed sunt aspra et incisa. etc. Colligitur in fine ueris. et est melior operatio succi eius et etiam in uere. ca. est in primo sic. in secundo. Conseruatur autem per annum tam herba quam succus eius. decoctionis eius. potio est ab ʒ. iiij. usque ad. vi. Et puluis eius a. ʒ. ij. usque ad. iij. Et loco eius ponitur in defectu ipsius absinthij et assari ana medium ponderis ipsius.

De epitimo.

Dico quod epitimum dicitur quasi supra thimum nascens. Est enim ex herbis super excrescentibus alijs plantis et quasi est filius cuscute. et aliquando excrescit super balasce. et aliquando super species origani. et est duplex ortense et syrum. Et complexionis ca. et sic. in 2º licet Gal. ponat ipsum ca. in 3º. Conseruatur autem per annum et non ultra. Potio eius in decoctione est. a. ʒ. v. usque ad. xx. Et puluis eius a. ʒ. iij. usque ad. vij. Ille autem qui sumit uitet acceptionem eius in estate.

De ysopo quod uocatur basce.

Dico quod quidam dicunt quod est ysopus ortensis. Alij dicunt quod est una ex speciebus origani ca. complexionis et sic. in 2º gradu. et conseruatur per annum Dosis eius decoctionis est a. ʒ. v. usque ad. x. Et pulueris eius a. ʒ. ij. usque ad. iiij.

De ysopo montano

Dico quod ysopus est duorum modorum. scilicet ortensis et montanus. durat et conseruatur per annum. decoctionis eius. potio est a. ʒ. vi. usque ad. x. Et pulueris eius a. ʒ. iij. vsque ad. vij.

De prunis.

Dico ꝙ prunoꝝ q̄dā danť ad alterandū ⁊ quedā ad soluendū.vn̄ alba ⁊ citrina ad opus medicie nō valēt.Et ex eiś sť muza.i. medij saporis inť acrē ⁊ dulcē.Et hec dantur magis ad alterandū sanguinē ⁊ colerā ⁊ ca.humores.Et sunt ex eis dulcia.⁊ hec danť magis ad soluēdū. sed vtraqꝫ tā muza q̄ꝫ dulcia alterāt.sed muza magis ⁊ utraqꝫ solutionē leuē faciāt. sed plus ⁊ minus. qꝛ muza minus ⁊ dulcia magis ⁊ humida plus lubricāt q̄ꝫ sicca. Damascena vō ⁊ armena in oibꝰ illis sunt fortiora. dulcia sunt fere tēpata inť caliditatē ⁊ frigiditatē.sꝫ magis declināt ad frigiditatē ⁊ sunt hūida in 2º. Muza uero sunt frigida i prinº secūdi. ⁊ oia sunt refrigeratiua.nocēt stō.sunt pauci nutrimēti Cōseruāť aūt p ānuꝫ.Potio aq.i.decoctiōis eaꝝ est circiť lib.i. cum zuccaro.

De psillio.

Dico ꝙ psiliū est de alterantibꝰ faciētibꝰ solutionē.⁊ ē triplex albū.subnigrū. ⁊ purp reū.melius aūt est illud qđ est grossū cōpletū graue.ita quod submergiť in aqua.habet aūt psiliū cōplōnē diuersaꝫ i duabꝰ substantijs eius q̄ separi possunt. qꝛ in cortice exteriori est frigide ⁊ hūide cōplōnis in 2º. gradu ƀm dya. Sba.n.eius medularis est ca.⁊ sic.in.4º. gradu ⁊ acuta vehemeni rubificās rubificatiua ⁊ incisiua.Cōseruatur aūt ab vno āno usqꝫ ad duos.Potio ipius est a.ʒ.j.usqꝫ ad.ıij. Timeat aūt ipsuꝫ hūs debilitatē viscerꝫ. Nō ꝙ in p̄dicto capº de psilio videť esse discordia inť ruffum ⁊ dyascoridez.de cōplone psilij. qꝛ dicitur a Mesue quod sba exterior extensa sup corticez est ex multū infrigidātibus.⁊ dixit ruffus quod est frigida ⁊ hūida in tertio ⁊ excessit.⁊ dicit dya.quod est in secūdo illud ē verius. Inquit.n.ypo.in epidimijs quod non elleuať res frigida iūcta cum hūiditate supra secundū gradū .⁊ dicit Gal.quod hūida res nō transgrediť metham vsqꝫ ad quā pōt regimen hominis extēdi.pp quod non inuenimus humidū esse causaꝫ doloris inquātū humidū.sed inq̄ꝫtū pōt esse cū mā i q̄ꝫtitate sua moueť ad ꝯtinui solutōeꝫ ⁊c̄.

De capillo veneri.

Dico quod capillus ueneris q alijs nominibus dicitur coriandrum putei uel capillus fontiū vel capillus hominis nemoralis vel capillus porcinus ponitur tempate cōplexionis a Gal.⁊ vix conseruať p ānum. qꝛ est subtilis ⁊ rare sbe Potio decoctōis eoꝝ qn̄ queriť per ipsoś soloś pvētrē.est circit lib.j.

De assaro.

Dico quod assarum est radix herbe aromatice que assara baccara diciť.⁊ est ca.⁊ sic.in tertio gradu.lꝫ dya.dicat ueriuś.qꝛ ē ca.in secūdo ⁊ sic.in tertio.⁊ est magis prouocatiuū ⁊ subtiliatiuū ⁊ aperitiuū opillationum q̄ꝫ solutiuū.Conseruať aūt per ānuꝫ Dosis eiꝰ infusiōis ē ab auŕ.ij.usqꝫ ad.iiij. Et pluis eiꝰ a.ʒ.i.usqꝫ ad auŕ.ij.

De gall.

Dico quod galloꝝ electio sumitur a quatuor conditionibus. Primo a colore.quia ruffus est melior alijs. Secundo ab etate.quia q̄ꝫto antiquior.tāto melior. Tertio a motu. quia ille qui est uelocior est melior ⁊ calidior. Quarto a coitu.quia si sit fortis in coitu in dimicando.quia si fortiter dimicatur fortiter coyt. Potō iuris galli ē circiter lib.ij.

De volubili.

Dico quod uolubilis est plurium spēruꝫ scdm Mesue.sed magna magis preualet oibꝰ.nisi quod apit orifitia uenaꝝ ⁊ educit sanguinē ⁊ multū extēuat. qꝛ sꝫ ex vltia spē uolubil.s.ex quarta spē volubil fit scāonea .s.ex lacte eiꝰ coagulato. ⁊ ē pnitiosa. lege Mesue inť p̄dictas spēs hūs folia citruli cuiꝰ flos est sic āpule adherētes adinuicem ⁊ uocaf lupulꝰ.⁊ ē valde mūdificatiuꝰ sāguinis.magna vō facit flores albos strictos in principio ⁊ latos in fine ad modum tube.⁊ hēt lac.Potio decoctōis magne ē circiť .ʒ iiij.Et infusio eiꝰ in aqua casei ē circiter.ʒ. iiii.lupuli vō infusionis in aqua casei.potō est circiter lib.i.

De scamonea.

Dico quod scamonea est solutiuum magnū.quia solutiuū solutiuoꝝ.qꝛ est solutiuū ātonomasice.i. p excellētiā.⁊ ē gnālꝰ sup oia solutiua.Fit aūt ex succo eiusdē spēi uolubil.Cuiꝰ folia sť in modum sagitte alate. Nasciť aūt in anthiochia ⁊ armenia ⁊ corasceni.⁊ in ptibꝰ arabie ⁊ ƀchie.sꝫ ātiochena p̄ualet alijs.vn̄ lege in mesue. qꝛ ibi oia latiꝰ repies.Sꝫ nō quod bona scamōea dꝫ hřē septē ꝯditōeś. Prio ut in colore sit cinericia ⁊ subpallida. 2º i tactu ut sit frāgibil 3º ut sit lacticinia p applicationē ipiꝰ ad liguā ut resultet lac ex tali tactu ligue cū saliua 4º quod sit leuis i pōdē. 5º quod sit boni odoris 6º ꝙ sit anthiocēa 7º quod sit antiqua nō recēs. Vlterius nōndum

est ꝙ ipsa scamonea hēt quinqꝫ nocumenta. Primū est ꝙ ledit stomacū et cor. Secundo generat ventositatē mordicatiuā. Tertio generat caliditatem ⁊ inflāmationē excessiuā. Quarto excoriat intestina. Quinto ꝙ eius impressio est supra virtutes ⁊ mēbra. Corriguntur aūt ista nocumenta si cum mastice ꝑparentur. ⁊ melius si decoquatur in citonio. ⁊ fiat diagridiū. Conseruatur aūt ānis xij. Dosis eiꝰ ē a gnis. v. usqꝫ ad. xij.

De turbith.

Dico ꝙ turbith est radix herbe cuius folia sunt sicut folia ferrule. minora tñ. ⁊ ē ca. in tertio gradu. Et turbith bonū debet habere septem ꝓprietates. Primo ꝙ sit cādidūm. Secundo ꝙ sit vacuū ⁊ arundinosum. Tertio ꝙ sit gūmosuz. Quarto qđ cortex sit cinericius. Quinto ꝙ sit planum nō asperꝝ. Sexto ꝙ sit recens. Septimo ꝙ sit facile frangibile. Itez nocumēta turbith principaliter sunt tria. Primo quod generat ventositatē. ⁊ est tarde solutionis. ⁊ hoc tollit mixtio zinziberis cū eo. Secundo ꝙ causat nauseam ⁊ subuersionez in stomaco. ⁊ hoc tollit medicina cōfortās eū sicut mixtio. masticis. ⁊ gallie aromatice.

Tertiū est ꝙ exsiccando corpus in principio nauseare facit. ⁊ hoc tollit zuccarū ⁊ ⁊ oleum amigdalaꝝ dulcium. Cōseruatur aūt turbith ānis quatuor ⁊ vltra. Dosis eius pulverizati ⁊ contriti est a. ʒ. i. vsqꝫ ad ij. Et decoctionis eius a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iiij.

De agarico.

Dico ꝙ agaricus est duplex. s. masculus ⁊ femina. sed femina est melior. qꝛ masculus est longus niger ⁊ grauis durus habēs neruos in confractis suis. Sed femina est laudata in sex ꝓpetatibꝰ. Qꝛ ꝑmo debet esse albissimus. Secūdo leuis. Tertio vehementer frāgibilis. Quarto porosus. Quinto ꝙ gustui in ꝑncipio appet dulcis. deide sequatur amaritudo. Sexto ꝙ sit stipticꝰ aliqualiter. est ca. in ꝑmo. sic. in secūdo. ⁊ ipse ē ex medicinis magni iuuamēti. ⁊ nascitur ꝓpe magnas arbores qbꝰ iā ex antiqtate cecidit corrosio ⁊ putrefactio. ⁊ est eiꝰ generatio sicut generatio fungoꝝ. ymo qdam extimauerunt ꝙ sit fungus. ⁊ ita videtur. ⁊ est medicia familie ꝫm democritū. ⁊ cōfert oibꝰ etatibꝰ ⁊ in omni tpe. ⁊ est medicina oīuz opillationum. Cōseruatur aūt p ānos tres vsqꝫ ad quatuor dūmō ab hūiditate pulueꝝ ⁊ fumo ꝑseruetur. Dosis eius est pulverizati cōtriti a ʒ. i. vsqꝫ ad. ij. ⁊ i ꝯcoctōe a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. v.

De colloquintida.

Dico ꝙ collogntida ē cucurbita deserti q̇ nascitur in plāta. quā ēt fel terre uocāt. eo ꝙ in toto ābitu ortꝰ eiꝰ iterficit hbas. ⁊ ē sic uenenū eis. vñ arabes appellāt necē plātaꝝ a terra sup quā iacet videtur sicut adusta. Et folia eius sūt silīa folijs cucurbite. ⁊ sic extēduntur sup terrā. ⁊ est duplex. s. masculus ⁊ femina. masculꝰ est gūis cū duricie attinens aspitati ⁊ nigredini. sꝫ femina ē sapientibꝰ magis laudata. ⁊ est ut habeat has ꝓprietates ut ꝑmo sit grossa. 2º. sit leuis. 3º. ꝙ sit cōplete maturitatis ita ꝙ nūqꝫ colligatur imatura. 4º. ꝙ interius sit pulposa ⁊ rara ac leuis. 5º. ꝙ sit albissima. 6º. ꝙ qñ planta eiꝰ hēt vnā solā collogntidā abijciatur. ⁊ nullo mō colligatur. ⁊ est ca. ⁊ sic. cōplōnis i tertio. Nocumēta aūt collogntide sūt quatuor ⁊ ꝑmū ꝙ infert nocumētū stō. cordi. ⁊ epati. Secūdū est turbatio ⁊ inflatio atqꝫ subuersio vētris. ⁊ oīuz itestinoꝝ. Tertiū est apitio venaꝝ cū samguis euātōne. Quartū ē visceꝝ ⁊ venaꝝ excorriatio. ⁊ nō ē plīuerizāda i vltio nec subtillissime qꝛ excoriaret viscera ⁊ venas. Cōseruatur aūt per ānos tres ⁊ vltra si in debito loco reponatur. Dosis ipsiꝰ ē kirat. vi. usqꝫ ad. x. Qui aūt sumit ex ea tieat frigꝰ ⁊ estū.

De polipodio.

Dico ꝙ polipodiū ē radix cuiusdā plāte q̇ diuersificatur i ortu suo. qꝛ aliqñ nascitur sup arbores q̇rcinas. vñ pp h grecꝰ noiauit filicē arboꝝ. qꝛ i folijs silatur filici. ⁊ aliqñ nascitur sup lapides. sꝫ qđ nascitur i arboribus. ⁊ maxie quercinis ē ꝑfectior. qꝛ lapideū hēt hūiditatē supfluā ⁊ idigestā causās vētositatē. nauseā. ⁊ subuersionē. ⁊ ē ca. i 3º. ⁊ sic. in 2º. ⁊ qđ nascitur in arboribꝰ glādiuz oꝫ habere sex ꝓprietates. Et ꝑmo ꝙ sit quercinū. 2º. ꝙ sit grossū. 3º. ꝙ eiꝰ color aliqualiter ꝑticipet nigredine ⁊ rubedine. sed paꝝ. 4º. ꝙ eiꝰ cōfractū sit sicut color fistici. 5º. ꝙ in eo sit aliqd arōaticitatis. 6º. ꝙ in eo sit dulcedo cū aliquali stipticitate relinquēs ex gustu ex amaritudine aliqd. ⁊ ꝑcipue qñ ē recēs. Corrigitur aūt eiꝰ vētositas miscēdo cū eo amsū. vl semē feni. aut paꝝ zinzib. Cōseruatur aūt usqꝫ ad ānuz. ⁊ valde ꝓfert ydropicis. siccatur ad umbrā. Dosis eius ē a. ʒ. ij. usqꝫ ad aureos. iiij.

De sqlla.

Dico ꝙ squilla idem est ꝙ cepe muris.

ꝛ ſicut dicit Gal. duplex eſt eius iuuamētū
q̄ꝛ ſolutione educit mās. ꝛ cū hoc preparat
eas ad ſoluendū. ꝛ illa eſt melioꝛ q̄ hēt pa/
rum. i. ſotiā. que. n. ſola naſcit̄ ē venenoſa
ſicut dicit̄ ꝛ q̄ naſcit̄ in locis liberis eſt meli
oꝛ. ꝛ eſt ca. in tertio. Et nō ſcindit̄ cū cultel
lo ferreo. ſed ligneo. ꝛ nō capiant̄ ptes ex/
treme ꝛ exterioꝛes nec medulū. q̄ꝛ nō valēt
ſed partes eius mediocres q̄ hn̄t ſplendoꝛē
ꝛ cōſumunt̄ filo ſepatim ſumat̄. ne vna ps
aliam tangat. ꝛ exſiccent̄ ad vmbrā diebus
40. poſtea ex eis fiat acetū ſqlliticum ꝛ lo/
hoc de ſqlla. Cōſeruat̄ aūt ſuſpēſa ānis du
ob᷒. plāta vero in terra durat ānis. x. Po
tio. n. aceti eius ē a. ʒ. v. vſqꝫ ad. xij. Et oxi
mell̄ ei᷒ ab aure. vi. vſqꝫ ad. ʒ. iij. ꝛ trociſcis
eius a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. iiij.

De hermodactilis.

Dico ꝙ hermodactilus eſt radix herbe
mōtane. ꝛ eius alius eſt lōgus ſicut digitus
alius eſt rotundus. ſꝫ rotūdus eſt de quo lo
quimur. ꝛ eius alius eſt albus. alius eſt ru
beus alius niger. Melioꝛ eſt oībus debet
habere tres ꝓpꝛietates bonas. Pꝛimo ꝙ
ſit albus. Secundo ꝙ habeat verā albedi/
nem intus ꝛ ex̄. Tertio ꝙ ſit groſſi᷒ medio
cris duriciei. rarus vero laxuſ ꝛ leuis debi
lis eſt. Rubeus vero ꝛ niger penitus mali
ꝛ euitādi. ꝛ q̄ naſcit̄ ꝓpe ſquillā. aut pꝛope
raffanū meliorat̄ in cōditiōibus ſuis. ꝛ col
ligi debet tpe veris potius ꝗꝫ alio tpe. ꝛ iſti
ſunt melioꝛes q̄ ſunt exſiccati p mediū ānū
ꝛ in illis eſt humiditas ſupflua diſpoñēs ad
tria nocumēta q̄ facit. ſed ciminū. maſtix. ꝛ
zinziber tollūt ab eo nocumēta dicta. ē ca.
ꝛ ſic. in ṗncipio ſecūdi. lꝫ in eo humiditas
accidētalis ſit ſupflua q̄ inimicat̄ ſtomaco.

Cōſeruat̄ aūt ānis tribus ſi remotus fue
rit ab humiditate ꝛ puluere. Pꝛo quo no/
tandū eſt ꝙ ſi añ debitā exſiccationē repo/
nant̄ imediate putreſcūt. Doſis eoꝝ ē ab
aure. j. vſqꝫ ad. ij.

De yreos.

Dico ꝙ yreos eſt radix herbe ſm̄ grecū
q̄ lilialiſ dr̄ cuiuſ due ſūt ſpeties. Quaꝝ vna
floꝛē facit purpureū habentē gradationem
diuerſitatis in purpuratiōe. ſicut hēt arcus
terroꝛis q̄ arcus dicit̄ yris. ꝛ ad ſimilitudi/
nem illius vocatus eſt yreos. Et alia ſpēs
eiuſ facit floꝛē albū. purpureus eſt ca. ꝛ ſic.
in ſecūdo. Melioꝛ ps plāte eſt eius radix.
deīde flos e᷒ purpureus q̄ ē oīb᷒ m̄lioꝛ albo
ꝛ meli᷒ tēpus collectiōis radicū. ꝛ floꝝ ei᷒
eſt tēpus veris. Succus radicū eius valde
ꝓdeſt cōtra ydropiſim ſed nocet ſtomaco
ſed coꝛrigit̄ cū aqua lactis ꝛ melle cū pau/
co maſtice. Exſiccant̄ eius radices ad vm/
brā ſute cum filo. ita ꝙ vna non tāgat aliā.

Conſeruat̄ aūt p ānos duos ſi pꝛeſeruet̄
ab humiditate ꝛ puluere. Doſis ei᷒ eſt a. ʒ.
ij. ſ. vſqꝫ ad. vi.

De cucumere ſilueſtri.

Dico ꝙ cucumer ſilueſtris. i. aſininus ē
fructus ſicut cucumer paruus aſpitatis ple
num eſt ꝛ amaritudinis vere. ꝛ eius plāta
folia hēt ſimilia folijs cucumeriſ tñ aſpioꝛa
Melioꝛ pars plante ē fructus ipſiuſ bene
maturus cōpletus ꝛ citrinus in quo nulla
ſit viriditas. ꝛ poſt ipſum fructū ē radix in
bonitate. ſed fructus eius incōpletus eſt ma
lus ꝛ pnitioſus educēs ſanguinē ſolutione

Cucumer ipſe ſilueſtris eſt ca. ꝛ ſic. cōple/
xionis in tertio. ꝛ aliqui dicūt ꝙ eſt foꝛtius
ſolutiuū ꝗꝫ ſcamonea. q̄ꝛ excoꝛriat ꝛ aperit
venaꝝ oꝛificia. vnde generat crudeles toꝛti
ones ventris. ꝛ facit ſolutionē cū anguſtia.
ꝛ eſt tarde operatōis. ꝛ emēdant̄ eius nocu
menta ſi cū ſucco eius adiūgat̄ aliquid de
bdellio. aut ex dragaganto. aut ſi pꝛopinet̄
cū lacte dulci recenti. aut cū aqua mellis. ꝛ
facilitatur eius operatio ſi paꝝ ſalis gēme
miſceat̄ cum ſucco eius. Et ſpeties alleſan
gine addūt vigoꝛem virtuti ipſius. Et con
ſeruat̄ ſuccus eius triēnio. Radix vero
eius conſeruat̄ annis ſex. lꝫ recens melius
operet̄ ꝗꝫ ſicca Colligit̄ aūt ſuccus in eſta
te. ſ. in fine iulij in diebus canicularibus.
Doſ ſucci eius eſt a granis. x. vſqꝫ ad. ʒ. i.
ꝛ pulueris radicis eius eſt a ḡnis. xv. vſqꝫ
ad. ʒ. ſ. Et aque decoctiōis radicū eius ē
a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. iiij.

De centaurea.

Dico ꝙ centaurea eſt duplex. ſ. maioꝛ ꝛ
minoꝛ. vtraqꝫ ē amariſſima. ſꝫ minoꝛ amari
oꝛ ē maioꝛi. vñ a q̄buſdā fel terre dicitur. ꝛ
minoꝛ ē melioꝛ in oī re. cui᷒ floꝛes ꝛ ſtipites
hn̄t coloꝛē citrinū ꝛ palearē. Et melioꝛ ps
plāte ſt̄ floꝛes ꝛ ſeia ipi᷒. Et meli᷒ tpūs col
lectōis ei᷒ ē ṗncipiū eſtatꝭ. eſt ca. ꝛ ſic. in 2°
ſꝫ ruffuſ dicit ī ṗncipio tertij. Doſ ei᷒ ē a ter
tia pte vnı᷒. ʒ. vſqꝫ ad. ʒ. j. ſ. Et ī decoctōi
bus ab. ℥. j. vſqꝫ ad. iiij. Cōſeruat̄ p ānuꝫ.

De cartamo.

Dico ꝙ cartamus eſt duoꝝ modoꝝ. ſ. do/
meſticus ꝛ ſilueſtris. ſed domeſticus eſt me
lioꝛ. ꝛ dicitur crocus oꝛtenſis. Et me
lioꝛ pars plante eius eſt ſemen. deinde flos

Et illud est melius semen quod est albū planum ⁊ grossum ⁊ plenum. cuius medulla ē vnctuosa ⁊ pinguis valde ⁊ cuius cortex est subtilis. ⁊ melior flos est q est sicut pilli croci. ca. est in primo ⁊ sic. in secundo. Est aūt semen eius aperitiuū. abstersiuū. ⁊ conturbatiuū faciens nauseaȝ. vnde inest ei virtus educendi per vomitū ⁊ per secessum. i. per ventrē ⁊ multum nocens est stōaco. Et emendaṫ eius nocumentū miscendo cuȝ eo anisum galangaȝ. macem. ⁊ cordumenum. Dosis eius est a. ȝ. iiij. vsq ad aureos. v. ⁊ floris eius a. ȝ. i. vsq ad aure. ij. Conseruaṫ aūt cartamus. s. semen ei⁹ ānis tribus.

De kerua.

Dico q granū albemesucb. i. kerua ē duplex. s. magnū ⁊ paruū. magnū est in magnitudine fructus auellane. ⁊ paruū est sicut cicer. meguū est incolume bonū. paruū vero est malum. magnū est ca. in principio tertij ⁊ siccū in secundo. Et paruū non adminiſtraṫ nisi in emplastris ⁊ fricationib⁹. Et oleum ipsius in unctionibus educit per vomitum ⁊ per ventrē flegma crudū ⁊ grossū ⁊ facit nauseam ⁊ subuersionē ⁊ assaṫ. ⁊ sic corrigiṫ eius būiditas superflua si miscetur eo anisū ⁊ feniculū. ⁊ rectificaṫ eius nocumētum. Conseruaṫ aūt ānis plurib⁹. Dosis est a. ȝ. ʒ. vsq ad. ȝ. j. ʒ.

De lapide armeno.

Dico q lapis armenus ſm Alexandrū q verificatores. i. philosophi dixerūt ipsuȝ habere prerogatiuā ⁊ pncipatū in educēdo colerā nigraȝ. ⁊ opatio eius est icolumnior ⁊ solemnior elleboro nigro ⁊ virtuosior lapide lazuli. ⁊ ille est melior qui habet colorē mediū inť viridē ⁊ obscuꝝ terreū ⁊ iduȝ ⁊ habet maculaꝝ distinctiones virides ⁊ nigras. ⁊ qui nō ē in termino lapidis. s. in duricie. ymo est facile dissolubilis ⁊ puluerizabilis ⁊ est lenis in tactu carens asperitate. ⁊ est ca. cōplexiōis in principio secūdi siccus in primo. ⁊ est resolutiuus ⁊ abstersiuus. ⁊ est ex cōturbantibus ⁊ subuertentib⁹ stomacum. ⁊ educit p vomitū ⁊ per ventrem nocet stomaco valde. ⁊ facit subuersionē ⁊ soluit cū angustia. nō lotū soluit per vomitum ⁊ p ventreȝ cū labore ⁊ molestia. Ars aūt lauandi ipsuȝ poniṫ a Mesue. Requiraṫ igiṫ modus lauandi ipsuȝ educit melācoliā seu colerā nigrā. vnde mundificat cerebruȝ ab ea. ⁊ valet in mania melācolia virtigine scotomia. ⁊ epilensia. ⁊ egritudinibus timoris ⁊ suspitionis ⁊ ad leprā ⁊ egritudines splenis ⁊ ad cancrū ⁊ morphea nigrā ⁊ ad febres melancolicas. Dosis eius non loti est a. ȝ. ʒ. vsq ad. j. ʒ. sed loti est a. ȝ. j. vsq ad. ij. Conseruatur aūt ānis. x.

De lapide stellato.

Dico q lapis stellatus est ď genere marmorū habēs maculas ex auro. ⁊ ei⁹ alius est alb⁹. ⁊ dř marchesita. ali⁹ vero clarus celestis. ⁊ vocaṫ lapis lazuli. ⁊ qñq minera fert vtrūq simul. melior est cuius color est viridior in colore lazuli ⁊ hēt maculas aureas. Et mixtus cū marchesita est non bonus. ⁊ similiter leuis. Est aūt ca. in secūdo siccus in tertio. Nocumēta eius sunt. q2 est adbustiuus vlceratiuus ⁊ putrefactiuus abstersiuus ⁊ incisiuus. ⁊ in non loto est ꝓprietas abradendi pillos. totus aūt conseruat ⁊ ꝓlōgat eos ⁊ generat pillos in palpebris In eo sunt nocumenta q̄ sunt in lapide armeno. ⁊ expedit tollere nocumēta eius similiter cū adustione sicut in armeno. De trituratione etiā sustinet plus q̄ȝ lapis armen⁹

Educit melancoliā ⁊ humores adbustos ⁊ mūdificat neruos ⁊ sanguinē ab eis. Et non lotus educit p vomitū hūores grossos ⁊ melancolicos. Cōfert egritudinib⁹ cerebri ⁊ cordis. sicut ē epilensia. mania ⁊ melia quaꝝ materia est humor melācolicus. ⁊ cōfert iuuamētū magnum egritudinibus timoris ⁊ tremori cordis ⁊ sincopi. ⁊ ꝯfortat cor dillatat aiam ⁊ mūdificat pectus ⁊ pulmonem. ⁊ est ex rebus cōfortantib⁹ iuuētutē ⁊ letificātib⁹ vitā. Et ipse qdē ꝯseruat alepra Et suppositus educit mēstrua. ⁊ daṫ patiētibus febres mřicas ⁊ curat eas. Et valȝ ei⁹ vsus ad emoroydas. Dosis eius ē a. ȝ. j. vsq ad. ij. ʒ. Conseruatur aūt ānis tribus ⁊ vltra.

De sene.

Dico q sene ē folliculus plāte. quā pses noiant abalzemer vł alzechinor. ⁊ ei⁹ ortus ē ſȝ semitā orobi. ⁊ inueniṫ ex eo domesticū ⁊ siluestre. Melior ps plāte ei⁹ ē folliculus deinde folia. calida est in principio secundi sic in primo. Et folia sunt calida in primo ē abstersiuū ⁊ mūdificatiuū ꝯueniens ⁊ resolutiuū ē ďbilis solutōis ⁊ debilitat stōacū ſȝ cōfortaṫ ei⁹ opatio cū aromatib⁹ acutis. ⁊ ꝓprie cuȝ ȝinȝibere ⁊ salegēma. ⁊ melius operatur cuȝ brodio gallinaꝝ aut aliarum carniū laudabiliuȝ. ⁊ soluit sine molestia so

lutione sua. Educit cum facilitate melam et coleram adustam. et mundificat cerebrum et cor et epar et splenē et membra sensuum et pulmonem et aperit opillationes viscerum et conseruat ventrem eo in iuuentute. et generat gaudium. qr causam tristitie amputat. et corroborat auditū. et est medicina bona febrium melācolicaꝝ et antiquaꝝ. Dosis infusionis ei⁹ est ab aure. ij. vsqꝫ ad. ʒ. j. Et puluis eius a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ij.

De salibus.

Dico ꝙ sales famose speties sunt quatuor. s. sal panis. i. sal comune. et salgēma. sal napticus et sal indus. Sal panis. alius mineralis durior et amarior. ali⁹ marinus quē si aqua inuenit facile dissoluit. Salgēma uero est sicut cristallus scindibilis. Sal indus. alius est subniger. alius ruffus et obscurus. Sal napticus quoqꝫ niger est habens odorē napte. qr orribilem. Electio mineralis et fortior marino. et salgēma eis. et sal napticus illis. Indus aūt fortior ē omnibus Et omnis sal quanto amarior tanto fortior Est aūt omnis sal ca. et sic. in secūdo. et quāto amarior vel salsior. tanto calidior et sicci or. et omnis sal est sicut calcar aliaꝝ medicinarum cum quibus miscet. qr facit eas celerius et citius operari. Et omnis sal educit grossos humores flegmaticos et viscosos. et preseruat corpus a putrefactione. valet ad lepram et ad egritudines melācolicas. veꝝ non administrant sales per se. sed ponunt in confectionib⁹ pp illud quod diximus. et ponunt in pillulis et enegmatib⁹ et collirijs et alijs medicinis administrationū. Sal maris conseruat paꝝ. qr ab humido resoluit. sed mineralis qr durior magis durat. quia per menses. Salgēma vero in furfure diu conseruat. et similiter sal indus. qr p ānos duos et vltra. et similiter sal napticus.

De bauracb.

Dico ꝙ bauracb est quasi sicut sal nitro sum valde. et aliud est minerale. aliud artificiale. Et minerale diuidit. qr aliud armenū. Aliud affricanū. Aliud romanū. Aliud egiptiū. et omne bauracb est fortius quacūqꝫ spetie salis predicte. et similes habet operationes sed fortiores. Et cōseruatur bauracb in furfure. ānis pluribus.

De sarcocolla.

Dico ꝙ sarcocolla est gūmi arboris que est sicut fructus. et ē spinosa. cuius rami sūt nodosi collecti ab arbore. et colligitur ex ea gūmi. et eius aliud albū sicut thus. et aliud subcitrinum. fortius tamen est sub citrinum albo. et quod est amarius est melius est ca. complexionis in secundo. sed non est tantū sicca. qr siccitas est minor caliditate sua est tarde solutionis et conturbat stomacū. vigorat autem eius operationeꝫ ʒinʒiber et cordumenū educit flegma crudum et humores grossos. et ꝓprie qn̄ ē in iūcturis. Dosis ei⁹ est a. ʒ. i. vsqꝫ ad. ij. Conseruatur auteꝫ quatuor annis.

De Serapino.

Dico ꝙ ē gumi balasce vndeq. et ē arbor similis oleandro montāo. Melius serapinum est cuius color est inter subrubeum et subalbidū. et quod habet odorem porroruꝫ et quod est facile resolubile in aqua et quod est clarū cū spissa substantia. et quod est leuius melius est. et quod est in vehemētia odoris asse. neqꝫ habet odorem galbani. ipsum enim est sic adulteratum. et est ca. in tertio sic. in secūdo. Nocet mirabiliter stomaco et epati. sed nocumenta eius tollunt ꝓprie mastix. spica. et enula sigillat ei ꝓprietatem mirabilem ad ea que oporter. Educit humores viscosos et flegma grossuꝫ et aquā citrinā. Et suppositū ꝓuocat mēstrua. et interficit fetū. et cōfert dolori matricis et ꝑfocationi ipsi⁹. Dosis eius est. ʒ. ꝭ. vsqꝫ ad aur. j. Cōseruat aūt vltra sex ānos.

De euforbio.

Dico ꝙ euforbiū ē gūmi excedēs oīa genera gūmi in calefaciēdo et subtiliādo. et ē ex rubificantib⁹. et est ex arbore desertoꝝ locoꝝ et hispidoꝝ. et illud est melius qđ ē leue frāgibile habēs colorē paleaꝛē et claꝝ qđ ē vehement̄ acredinis et odoris valde acuti et ꝙ iā trāseat ānuꝫ. qr recēs āni est sicut venenū. et sicut ignis. et ē ex gūmis q̄ dissoluūt ē ca. et sic. in quarto gradu. et est calidius et subtilius omni eo, qđ calefacit ex gūmis. et est de faciētibus operationem cum labore et angustia vehementi et perducenti ad sincopim et sudorē frigidū. Est inimicū cordi et epati et stō pp vehemētiā ꝟtutis sue. Tollit aūt et rectificat h̄ nocumētū si ponat in isusiōe i oleo amigdalino dulci et succo acetositatis citri. deide in succo liqricie educit flegma viscosuꝫ et grossuꝫ a locis ꝓfundis et est mundificans iuncturaruꝫ vacuitates ab hūoribus grossis difficilis eradicationis.

nec est ei res similis ad hoc. ⁊ mundificat
neruos ex humiditatibus imbibitis in eis
⁊ dissoluitur in oleo de keyri. ⁊ inūgitur cū
eo. ⁊ confert egritudinibus neruoꝝ frigidis
sicut ē palesis. stupor ⁊ turtura. ⁊ spasmus
Dosis eius est alkirat. j. vsqꝫ ad. iij. Cōser
uatur aūt quadriēnio. Recens aūt āni sui
est perniciosum. Ille aūt qui sumit timeas
frigus. Conseruatur aūt ne cito senescat se
pelliendo in milio vel fabis vel lentibus. s.
in milio melius.

De oppoponaco

Dico ꝙ oppoponacū est gūmi plante si/
milis ferule. Melius ex eo est citrinum
⁊ subalbidum interius. ⁊ ꝙ est amaꝝ ⁊ ꝙ ē
frangibile ⁊ quod facile dissoluitur in aqua
⁊ aliqui adulterāt ipsum cum armoniaco.
sed odoret albedo fracture deocultant fal
laciam. Et melior pars plāte eius est gūmi
eius. deinde radix ipsius est calia. ⁊ sic in
tertio. radix eius in secundo. Nocet stoma
co faciens sitim. ⁊ est tarde operationis. de
rectificatione aūt ipsius ē sicut diximus in
Serapione. Educit flegma grossum ⁊ vis
cosum a partibꝰ remotis ⁊ iūcturis. ⁊ pro
prie mūdificat cerebꝝ ⁊ neruos. Et ꝯfert
egritudibꝰ neruoꝝ fris. ⁊ est ex rebꝰ adden
tibꝰ in visu ſꝫ oēꝫ modū administratōis eiꝰ
⁊ mūdificat pectus. ⁊ cōfert tussi ātique. ⁊
est medicamē exptū rigoribus febrium. ⁊ p
prie bibitū cū aceto ante horā poxismi ⁊ li
nitū in spina ⁊ dissolutū cū succo apij ⁊ oleo
anetino. Dosis eius est a. ʒ. j. usqꝫ ad. ij.
Cōseruatur aūt qnqꝫ uel sex ānis.

De mezereon.

Dico ꝙ mezereon ē plāta apud psᷣes uo
cata rapiēs uitā. ⁊ a qbusdā faciēs uiduas
a pluribꝰ leo terre. Et ē plāta cuius stipes
elleuatur sup terram circiter cubitos duos.
⁊ folia eius sunt silia folijs oliue. ⁊ pducit
grana nigra ī magnitudīe fructus mirti. ⁊
est plāta lacticinioꝝ. Et eius sūt plˀres spēs
sed meliꝰ mezereon est hēns folia magna.
tenuia ⁊ ῡridia. ⁊ quod orit in locis liberis
⁊ ī vicinitate plātaꝝ spēi eius. ⁊ qñ orit ex
eo plāta una in toto ābitu loco eius ē mor/
talis. ⁊ que orit in locis termaꝝ est sicut ue
nenū. ⁊ hēns folia pua ⁊ spissa ē malū. ⁊ si
milr habēs crispa ⁊ aspa. ⁊ estꝙ sub nigrū
silr est ca. ⁊ sic. in. 4°. ⁊ est pximuꝫ veneno
nocēs membris pncipalibꝰ que sūt minera
uirtutū. Corrigit aūt eius nocumentū cuꝫ
auxilio reꝝ frangentiū venenositatē ⁊ extre
mā eius debilitatē ⁊ igneitatē. sicut cū olˀis
fris ⁊ extinctiuis. sicut ē mucillago psillij ⁊
succus portulace. ⁊ succus endiuie proprie.

Diascorides aūt infundit folia eiꝰ in ace
to p diem vnum. ⁊ exsiccantur ⁊ frangit cū
arte hac ipsiꝰ virtus inflamabilis. ⁊ ex rebꝰ
adhuc emendātibus ⁊ remouentibꝰ maliciā
eius est vt fundant folia eius in lacte dulci
sumpto ex asina. aut capris. ⁊ qñqꝫ ponunt
folia mezereon in aqua lactis ⁊ bulliāt cuꝫ
facilitate. ⁊ auffert spuma eiꝰ. ⁊ collat ⁊ pro
pinatur cum securitate. Et nota ꝙ folia
mezereon parūm substinent de decoctione.
⁊ contritio laboriosa destruit virtutem eius

Expellūt aūt nocumenta eius a corpore
aqua ordei ⁊ aqua passulaꝝ. ueꝝ aqua endi
uie. ⁊ altarasacon aufferunt inflāmationem
relictā ab eo in corpore. Educit aūt aquā
citrinam cū fortitudine vehementer. Et
mezereon inūctum cuꝫ rebus educentibus
mlˀiam educit eam. ⁊ cū rebus educentibus
flegma educit ipsum.

Dosis eius est a. ʒ. ς. vsqꝫ ad. j. ⁊ hoc
in decoctionibus. puluis eiꝰ a kirat. ij. vsqꝫ
ad. v. Conseruat aūt ānis duobus uel tri
bus si a caliditate aeris preseruet ne resol
uatur uirtus eius. Et si querat que dr̄a
est inter mezereon ⁊ laureolam. Dico ꝙ est
magna differentia. naꝫ mezereon est planta
lacticinia. ⁊ dicit alio noie oliuella. ſꝫ laure
ola est arbustum ⁊ nō habet lac. ⁊ folia me
zereon sunt similia folijs oliue. sed sunt mi
nora. ⁊ habēt lac. ſꝫ folia laureole sunt simi
lia folijs lauri. ⁊ nō est cocognidiū ut patet
per Serapionē in suo libro de simplicibus
cap°. de mezereon. ⁊ in cap°. ꝺ laureola uo
cat eam daffiniden.

De esula.

Dico ꝙ alscebram est spēs lacticinioruꝫ
⁊ alio noie dicit esula. ⁊ est solutiuū rustico
rum. ⁊ eius aliud est magnū habēs radices
rotundas ⁊ grossas. spissi corticis. dempsi.
⁊ pōderosi. Aliud est paruū habēs radices
subtiles. tenuis corticis. Magnū est malū
scindens uiscera. paruū uero est illud quod
elligit. Melior pars eius est cortex radi
cis ipsius. ⁊ habens pprietates quinqꝫ bo
nas. s. cuius cortex sit subtilior ⁊ leuior. et
facile frangit. ⁊ est habens de rubedine ali
qd. sicut radices cassie lignee ⁊ illa ē bona
super quā preterijt medietas āni. ⁊ recens
mensis sui est mala. Nigra vero ē pniciosa

⁊ orta in

⁊ orta in locis termaꝝ. ⁊ melius tēpus col/
lectionis ipsius est principiū veris. ⁊ collec
tio lactis eius est finis veris. ⁊ est ca. cōplo/
nis ⁊ sic. in pncipio tertij. ⁊ lac eius est ca.
⁊ disrūpit orificia venaꝝ. ita vt sāguinē ma
nare faciat. Nocet cordi stomaco ⁊ epati
disrūpit venas ⁊ excoriat viscera. ⁊ relinqt
in corpore inflāmationes cū hoc faciēs ca/
dere i febres. Et corrigit ⁊ emendat. Pri
muꝫ nocumentū quod ex eo timet pmiscē
do cū eo aliquas ex medicinis cordialibus
⁊ stomaticis ⁊ epaticis. Secundū vero ⁊
tertium nocumentū corrigit acquirendo ei
bonitatē cū cōglutiantibus ⁊ cōsolidantibꝰ
sicut est dragagantū pprie ⁊ gūmi ⁊ bdelli
um ⁊ mucillago psillij ⁊ sucus portulace ⁊
similia. Quartum vero nocumentum eius
tollit pmiscendo sił ex rebus refrigerātibus
⁊ extinguētibus aliquas ex hoc facientibus
apud me est vt infundant in succo alterara
con. aut in succo endiuie. ⁊ pauco aceto aut
succo portulace. aut solatri. ⁊ aceto. Et di/
xit ruffus quod si solutio per ipsuꝫ supfluat
aut laboriose fiat. sedeat solutus in aqua fri
gida. Michi quoqꝫ videt verbū incōueni
ens. Circunstans. n. frigidū includit ⁊ adu
nat virtutem medicine ⁊ corrodorat eā. nec
nō ⁊ mās ad viam expulsiōis expellit sicut
te scire fecimus. sed succurēdum est tunc si
cut in canone diximus. educit flegma vehe
ment ⁊ aquā citrinā ⁊ hūores melācolicos
⁊ mās a iūcturis. ⁊ cōfert doloribus earuꝫ
⁊ est ex medicinis magnis ydropisis. sꝫ no
cet epati ⁊ desiccat corpus vtens eo. ⁊ cōsu
mit spma ⁊ lac eius facit hec oīa vehement
⁊ facit eadē in febres. Dos corticis radicis
ē a. kirat. ij. vsqꝫ ad. vij. ⁊ lactis eiꝰ a kirat
. i. vsqꝫ ad. iij. De luf.

Dico quod luf est plāta que dicit colluꝫ
draconis. ⁊ alio noīe serpentaria uel dragō
tea ⁊ colubnaria. ⁊ aliqua hēt folia plana.
⁊ alia crispa. ⁊ radix plane est exterius ad
nigredinē attinēs. Interius vero alba est.
melior pars totius plāte est radix. Et me
lior radix est grossa cōpleta ⁊ orta in locis
liberis. ⁊ melius tpūs collectionis eius est
uer. ⁊ pncipiū estatis. Dicit dya. quod cris
pa calidior est plana. Et dicit ruffus quod
plana ca. est in priº. Crispa vero in secundo
utraqꝫ nocet stomaco acuitate sua ⁊ epati.
Tollunt aūt nocumenta predicta si detur
cū rob. aut cū melle passulaꝝ ⁊ spetiebus
allesanginis. educit flegma subtile ⁊ grossuꝫ
mūdificat ⁊ cōfortat renes. puocat vrinam
excitat coituꝫ. ⁊ valet pectori ⁊ pulmoni. ⁊
est cōtra asma ⁊ tussim ex habundātia hu
moris viscosi ⁊ pprie si fiat loboc ex succo
eius cū melle ⁊ rob. Dosis eius est a. ʒ. iij.
usqꝫ ad. v. Cōseruat aūt radix eius ānis
duobus. De fesira.

Dico ꝙ fesira est plāta quā quidā vocāt
vitem albā. cuius radix est terrei uel cineri
cei coloris exterius. Interius uero alba ⁊
ellevatur sup radicē ipsius stipitis multorū
inuolutionū sup alias arbores. ⁊ nascunt
sup ea botri vuaꝝ. ⁊ uocat vue lupine. ⁊ sti
pes eius feresim. cuius radix ē cinericia ex
terius ⁊ interius alba. nō tn̄ albedine poris
⁊ uocat cucurbita reptiliū. Fesire fꝫ dya.
est ca. ⁊ sic. in tertio. habet nocumēta serpē
tarie. ⁊ ideo fesire rectificant sicut luf. utri/
usqꝫ radix ⁊ pprie succus eius educit fleg/
ma ⁊ puocat vrinā ⁊ mūdificat cerebruꝫ ⁊
neruos ⁊ mēbra anhelitus a supfluitatibus
flegmaticis ⁊ putridis ⁊ apit opillationes
visceꝝ ⁊ renū. ⁊ cōfert fm oēm modū admi
nistrationis eius. ⁊ cōfert epilensie ⁊ verti/
gini ⁊ tussi ⁊ asmati manifeste ⁊ dolori late
rum. ⁊ comedit tallus eius in primis dum
crescit. ⁊ est tenera. sorbitiones facte ex suc
co eius ⁊ frumento cocto ⁊ melle facit exu
berare lac. ⁊ sił sedē in decoctōe eiꝰ mūdifi
cat matricē ⁊ facit aborsum. ⁊ etiā suppo
sitū comestū. Radix quoqꝫ eius ⁊ succus
eius abstergit faciē ⁊ feditatē cutis ⁊ pan/
num ⁊ uestigia q̄ remāserūt post. ⁊ proprie
cum farina ciceꝝ ⁊ fabaꝝ. Dosis aūt radi
cis alfesire est ab aur. i. vsqꝫ ad. ij. Et succi
eius a. ʒ. i. usqꝫ ad. ij. Conseruat aūt eiꝰ ra
dix duobus ānis ⁊ vltra.

De arthanita.

Dico ꝙ arthanita est panis alkirat vel
panis porcinꝰ siue pomūterre. Et ab alijs
dicit panis fauni. ⁊ ab alijs dicit ciclamen
⁊ inuenit ex eo magnū ⁊ paruū. Magna
aūt radix est in modū rape rotunde. Cuiꝰ
ps exterior est sicut terra nigra. Interius
uero alba ⁊ elleuant sup radices eius frō/
des ⁊ flores fm semitā violaꝝ subalbidaꝝ
sine elleuatione stipitis. i. tursi supra radicē
paꝝ habet radices supterraneas plures in
modū auellane ⁊ ciceꝝ. est ca. complonis ⁊
sic. in principio tertij. Et incisiuū subtilia
tiuū ⁊ calefactiuū resolutiuū abstersiuuꝫ ⁊

mundificatiuū τ aperitiuū opillationū. τ ē ex reb⁹ sudorē exuberare facientibus. τ ex maxie mūdificātibus cutim. τ resoluētibus feditatē eius. dicit Serapio φ corrigit̃ sicut luſ τ alsesera. educit flegma mucillaginosū sumptuȝ τ suppositū. τ etiā linitū sup semē τ yllia τ parteſ adiacētes. τ est medicia experta ad yctericiā tali mō. Accipe succi ei⁹ ʒ. iiij. dissolue cū zucc. τ coque vsqȝ ad tertiā partē ꝓpinet̃ in mane. τ est medicina certa ad yctericiā. Et dicit grecus succus ei⁹ cū ydromelle aut oximelle. τ ꝓprie ↄ quolibet añ. partes equales cocte ſm supiorē doctrinam. est nāqȝ medicina expta ad yctericiā citrinā vertens in uaporē fumū τ sudorem mām eius. τ ꝓprie succus eius cū secbeniabin aut mellicrato. sed opoꝛtet ut sumēs cobopiat̃ multū. τ sudet sudore uebemēte τ citrino. Cōfert egritudinibus cerebri flāticiſ. τ ꝓpe si fiat caputpurgiū. τ ꝯfert ad emigraneā frigidā. Et ēplastrata cōfert colice τ cōfert sode torture τ palesi. τ mūdificat caput τ occulos. τ confert duriciei splenis ſm oēm modū administrationis eius. τ cōfert scropbulis τ alijs apātibus. τ ualde ꝓuocat mēstrua. τ maxie apit orificia emoroydaȝ. τ dicit̃ φ si suspēdat̃ in collo mulieris ꝯcipit. τ linit̃ ex ea anus. τ cōfert egressioni eius. Dos̃ eiuſ ab auř. ij. usȝ ad. ʒ. iiij. τ ꝓprie succus eius. Raro cōseruat̃ succus. qꝛ recēs est melioꝛ in omni euentu.

De aristologia.

Dico φ aristologie tres sunt spēs. s. longa. rotūda. τ alia radix. Cuius currit ſm semitā plamitū vitis oēs spēs eius sunt ca. in ꝑncipio tertij sicce in secūdo. videt̃ φ lōga sit calidioꝛ q̄uis eius terreitas vincat super freitatē rotūde. τ est tñ utraqȝ apitiua opillationū resolutiua. attractiua. τ attrabens spinas τ fracturas lignoꝝ infixas carui. Nocet visceribus in soluēdo τ retificatur ut luſ. de decoctiōe τ trituratiōe rē plenam substinet. Educit supfluitates flāticaſ τ etiā colericas ſm aliquos. τ est ex rebus maxie mūdificātibus pulmonē τ pectus a a flāte τ putredinib⁹. τ cōfert iuuamentum māifestū asmati τ tussi ſm oēm modū administratiōis ei⁹. Et rotūda est ex reb⁹ mūdificantibus cerebꝝ cōferēſ epilēsie. cōfert ēt stomaco remouēs singulta ventosa. τ sedat doloꝛes oēs a uētositatibus in vlceribus. τ auffert opillationes splenis. τ ventositates in ipso. τ ꝓprie rotūda. τ est medicina rigori febriū. Dosis eius est a. ʒ. i. usqȝ ad auř. i. Cōseruat̃ aūt ānis tribus τ vltra.

De abelmesuch.

Dico φ abelmesuch dicit̃ ꝓprie grānuȝ regū. τ est ex eo. aliud paruū. aliud magnū τ dicit̃ φ magnū est kerua. τ est ca. τ sic. cōplexionis in tertio. Meret̃ de rectificatōe sicut ben. ꝓuocat uomitū τ solutionē laboriosam. τ educit flegma vebement̃. τ aliqñ colerā τ mās a iūcturis τ aquā citrinam Oleū vtriusqȝ exbit̃ sicut oleū de amigdalis. dosis eius ē a granis. v. vsqȝ ad. vij. τ alterius granis. vij. usqȝ ad. xv. Conseruatur autem per ānum uel duos ad plus.

De genestra.

Dico φ mabramich alias albrabin ē capistrum arborum. τ alio nomine dicitur genestra. τ est arboꝛ montana super cuius stipitem elleuatur dempsitas sustiuȝ multe rectitudinis τ dum plicantur non patiunt̃ fracturas. vnde ligantur ex eis arboꝛes τ producant floꝛes figure lunaris citrinitatꝭ multe τ proprie scd̄m semitaȝ oꝛobi. femina distincta sicut lentes. τ in lingua latina dicitur genestra seu merica. Inquit dya. quod est calide τ sicce complexionis in secūdo. Et semen eius est ca. In floꝛe eius τ stipitibus ipsius est bumiditas superflua cum virtute incisiua. quare multiplicat uomitum. τ sunt omnes partes incisiue subtiliatiue τ prouocatiue nocet stomaco τ coꝛdi. Dicit tamē Filagrius quod cum melle ro. tollitur eius nocumentum. τ similiter cum rosis τ mastice. Semen aūt eius propinandum est cum aqua mellis. anis̃. ac semie feniculi τ dauci τ similia. aufferent nocumentuȝ ipsius. flos eius parum substinet de decoctione. Semen uero plus educit flegma cum foꝛtitudine. τ materias que sunt in iuncturis. τ mūdificat renes ab omnibus superfluitatibus τ prouocat vrinam foꝛtiter. τ frangit lapidem in renibus τ vesica. τ non ꝑmittit materias figi i eis nec dempsari in lapidem. τ quando floꝛes eius contriti propinātur cū melle rosato aut cum ouo soꝛbili resoluunt scropbulas. oximel ex eis aut seminib⁹ eiuſ resoluit apostemata splenis. et si frequantatus fuerit cum eis uomitus confert sciatice et podagre et doloꝛi renum. Dosis eius τ ꝓprie floꝛuȝ eius ē a. ʒ. ij. vsqȝ ad. iiij. Floꝛes etiā melioꝛeſ sunt recenteſ τ nō conser

uanf. Semen vero cõseruat̃ p duos ãnos.
De elleboro.
Dico quod elleborus est barba alfugi. ⁊ eius due sunt spẽs albus ⁊ niger. Niger uero incolumior ⁊ saluior est albo. ymo minatur albus accidentia terroris. Niger vero acquirit reminiscẽtiã ⁊ incolumitatem. ⁊ quod ex eo magis elligitur proprie ẽ cuius sapor est acutus mordicans gustum. ⁊ habens colorem sicut assarum. ⁊ quod est frangibile inter subtile ⁊ grossum ⁊ medium inter recens ⁊ antiquum. Et mediũ inter põderosum ⁊ leue. ymo plus leue ꝙ ponderosum. Et quod est leue carens asperitate. Et melior pars totius plante est eius radix. ⁊ melior ps radicis sunt fustes. ⁊ melior ps ipsorum est cutis eorum. Et melius tẽpus collectionis est ver ⁊ estas. Albus minoris est acuitatis ⁊ mordicitatis. ⁊ est eius mordicitas asperans subito. ⁊ est maioris amaritudinis ꝙ niger. In alijs aũt ꝓprietates nigri habet. sed albus plus de antiquitate ꝙ niger patitur. Niger ẽ ca. ⁊ sic. in tertio ⁊ est subtiliatiuus. abstersiuus. corrosiuus additionum carnium que fiunt in vlceribus Et dicitur quod quando elleborus niger nascitur apud radices arborum sunt fructus illius solutiui. Albus aũt calida est ⁊ sicca in medio tertij. ⁊ est simil' abstersiuus. mordicatiuus. multiplicans vomitum ⁊ faciens sternutationem cum fortitudine. Alb⁹ corporibus omnibus est molestus. ymo in eis est sicut venenum prefocans. Nigri autem virtus vsq ad tempora nostra tollerabilis. licet adhuc sit difficilis. Inquit enim Ypo. Mollestus est elleborus eis quorum corpora sicut sana. ars vero ⁊ solicitudo in rectificando ⁊ propinando facit eius operationem incolumen. Inquit enim filius Cesar fit in terniabin idest mãna sicut mel. ⁊ submergitur in eo tepido ex fusticulis ellebori nigri partes cõuenientes circiter horas octo. et extrahuntur ab ea. ⁊ propinatur alterniabin habens virtutem ellebori. ⁊ cõsimile fit de melle passularum. ⁊ quãdoq submergitur in iure gallinarum vel gallorum. Et sunt qui perforant radices raffani ⁊ intermittunt fustem ellebori. ⁊ post modum auferunt ⁊ propinant raffanum habentem virtutem ellebori. daucus autem ⁊ piper longũ anisum. ⁊ petrosillinũ. ⁊ calamentum. ⁊ ysopus sicca ⁊ origanũ ⁊ hasce bonificant operationem eius. bene aũt conmiscetur cum epithimo polipodio ⁊ sale indo ⁊ similibus cõfortant enim sese. Cõfectio pillularum nobilium quas scripsit Haly. quarum iuuamentũ est vltimum ad egritudines melancolicas. ⁊ cancrum. ⁊ lepram. ⁊ morpheam nigram ⁊ difficilem. quarum hec est permixtio. R. yerepigre. ʒ. xij. ellebori nigri. polipodij. ã. ʒ v. epithimi. sticados. diagridij. ã. ʒ. vij. agarici. lapidis lazuli. salis indi. colloquintide ã. ʒ. iij. Conficiantur pille cum syrupo de epithimo. Dosis earũ est a. ʒ. i. s. vsq ad aur. ij. ⁊ sunt sane ⁊ experte. Expellunt aũt lesionem vtriusq ellebori a corpore. aqua mellis ⁊ aqua passularum. ⁊ aqua ordei. ⁊ ius gallorum ⁊ gallinarum. Sumere autẽ puluerem ellebori non est tutum. Elleborus albus euitandus est q2 est prefocatiuus. magis aũt presumendum super nigro. sed ambe species conturbant nisi rectificentur scd̃m artem ⁊ leges. ⁊ non cõuenit elleborus nisi corporibus robustis ⁊ animosis. ⁊ proprie tempore veris. ⁊ datus quando ⁊ cui cõuenit facit reiuuenescere ⁊ facit acquirere icolumitatem ⁊ mores laudabiles ⁊ complexionem bonam. Hec est enim eius proprietas ut Ypo. dicit. Et ipse quidem mũdificat corpus totũ a superfluitatibus corruptis ⁊ educit cum facilitate coleram permixtam grossam ⁊ flegma ⁊ coleram nigram sine molestia. ⁊ mundificat sanguinem. ⁊ attrahit a venis superfluitates permixtas sanguini. ⁊ est ex rebus solemnibus in mundificando cerebrum et caput totum et instrumenta sensuũ et neruos ac viscera et uesicam ac matricem et confert iuuamentum manifestum et egritudinibus eorum. et confert emigranee. manie. et melãcolie. vertiginis. et epilensie. cõfert palesi et aque que descendit ad occulos Et cõfert egritudinibus iũcturarum et daricie et apãtibus eorum et scrophulis. et est sicut tyriacha et est medicina ad leprã et cancrum et spetiebus herpetis. et hothor et confert tonitui auris et sibillo. et corroborat auditum. Et confert egritudinibus splenis et febribus longi temporis et quartane colerice et melancolice et egritudinib⁹ difficilis eradicationis. prouocat vrinam ⁊ menstrua. Usus aũt eius colorẽ efficit bonum. et similiter remouet egritudines cutis sicut est herpetis et haras ſm omnem modũ administrationis et fricatum cum aceto sist

remouet feditatem cutis ꝛ pānum. Albus uero elleborus fortiter ac laboriose ꝛ diffi/culter uomere facit cum accidentibus terroris et mortis. Et vterqꝫ elleborus confert fistulis ꝛ vulneribus fraudulentis. Dosis nigri est alkirat.vi. vsqꝫ ad tertiam partem vnius dragme.vł vsqꝫ ad tertias duas. Cōseruātur autem ambo ellebori ānis duobus si extrinsecis bene cōseruetur. Et hec de simplicibus solutiuis scđm Mesue dicta sufficiant.

De modo conseruandi oēs succos.

Dico quod succi omnes quos volueris conseruare conseruantur. ponendo parum olei oliuarum electi supra extremitates va/sis in quo reponuntur. Et durat per ānum ꝛ non vltra. qꝛ in capite āni debent succi de nouo fieri. ꝛ antiquiores alterius anni sunt abiciendi. sed succus liquiricie condempsatur. ꝛ ideo non oportet ponere oleum supra ipsum. ꝛ succi omnes melius conseruantur in vasis vitreis vel vitreatis.

De butyro.

Dico quod butyrum melius est vaccinū ꝛ debet esse sine sale. ꝛ conseruatur per medium ānum vel vsqꝫ ad ānum ad plus.

Similiter adeps galline debet esse recēs ꝛ non antiquatum amittit enim cōplexionē ꝛ virtutem. ꝛ efficitur rancidum. ꝛ amittit temperamentum. sed si liquefiat melius cōseruatur. Et adeps anatis ꝛ anseris quāto antiquiores. tanto meliores. Et adeps porcinus melius conseruatur liquefactus. Et adeps renum caprarum similiter. Sed nota mirabile scđm aliquos quod omnes pinguedines animalium. si aspgantur cum zuccaro puluerizato longo tempore conseruā/tur. Dico quod cito putrefiunt nisi pistētur cū zuccaro simul ī vase vitreo reseruēť.

De aqua marina.

Dico quod aqua marina ante quartum diem putrescit ꝛ fetet. sed si parum aque vite cum ea misceatur. conseruatur per mēsez qꝛ aqua vite est bona cōseruatrix. qꝛ resistit contra omnem putrefactionem.

De melle.

Nota quod mel habet naturam conser/uandi omnia in se posita magis ꝙ zuccarū ꝛ magis ꝙ alia res quecunqꝫ mūdi. ꝛ ideo cōfectiones ꝛ electuaria de melle longiori tempore durant ꝙ de zuccaro.

De fructibus.

Amplius dico quod fructus crudi ī melle sepulti vt citonia persica ꝛ pirra in capite āni reperiuntur adeo pulcra ꝛ illesa ꝛ quasi recentia. ac si tunc ab arbore colligerenť.

Sequiť alia doctrina ꝭm Mesue.

Ut igitur ordinate procedam in hac materia conseruationis medicinaruz compositarum. Incipiam primo a medicinis contētis in secundo libro Damasceni nomie grabadin. i. compendium secretorum. ꝛ ē aggregatio antidotarij in quo facit duodecim di/stinctiones. ut infra patebit.

In prima distinctione tractat de electuarijs aromaticis. Quarum quedaz sunt dulcia. ꝛ quedam amara ꝛ vtraqꝫ solemnia. ꝛ habet duos tractatus. qꝛ in primo determinat de electuarijs dulcibus.

Pro quo sciendum est quod illa electuaria dulcia possunt conseruari per ānum in/tegrum ꝛ vltra. preter electuarium quo vtūtur reges ꝛ prelati quod nō pōt diu seruari qꝛ rancescit. sed solum per. xv. dies conseruatur. vel per mensem ad plus.

In secunda parte eiusdem prime distinctiōis tractat đ antidotis amaris. ꝛ sūt. xviij. vel. xviiij. confectiōes amare. ꝛ incipit a tyriacha diatesseron. que confectiones possūt conseruari vsqꝫ ad duos ānos.

In secunda distinctione tractat dé medicinis opiatis. ꝛ ponit sex medicinas opia/tas. ꝛ incipit a confectiōe Filonij ꝛc̄. ꝛ possunt predicte medicine opiate cōseruari vsqꝫ ad sex ānos. de tyriacha magna que est medicina opiata. quam composuit Andromacus. si queratur quanto tempore conseruatur. Dico ꝙ ꝭm intentionē Auicene in quinto libro sui canonis idest in antidota/rio suo ꝙ tyriacha ipsa facta canonice. ꝛ scđm artem conseruatur vsqꝫ ad. 30. ānos ꝛ etiam vsqꝫ ad. 40.

De metridato idem dicendum est qꝛ cōseruatur vsqꝫ ad. 40. ānos.

In tertia vero distinctione tractat Da/mascenus de medicinis solutiuis. Quaruz quedam sunt aloetice. quedaz colloquintiđ ꝛ quedaz turbitate. ꝛ quedam scamoneate. ꝛ alie sub alijs noiationibus. ꝛ incipit a yeris. ꝛ pmo a yerapigra. ꝛ sūt. 24. solutiua Unde dico quod conseruatur a primo āno

vsq; ad duos. licet omnes yere possint conservari a sex mensibus vsq; ad quatuor annos. ⁊ precipue yerapigra Galieni ⁊ yera archigenis. ⁊ yeralogodion.

In 4ª distinctiõe tractat de conditis. tam de fructibus q̃ radicib⁹. ⁊ ẽt de floribus vt sunt rose. viole. flores boraginis ⁊ buglosse. Unde notandũ q̃ condita ⁊ cõserue de floribus vsq; ad ãnum cõseruantur ⁊ nõ vltra. Condita vero de fructibus ⁊ radicibus vsq; ad duos ãnos conseruanť. Nota vlterius quod cõserua rosata cum melle facta plus conseruatur q̃ conserua rosata de zuccaro.

In quinta distinctione tractat de speciebus loboc. ⁊ sunt quedam loboc delectabilia. ⁊ quedam horribilia mali saporis. ⁊ conseruãť vsq; ad duos ãnos. licet ego credam quod illa que sunt horribilia ⁊ mali saporis longiori tẽpore conseruantur.

In sexta distinctiõe tractat de iulep. syrupis. ⁊ rob. Unde in ista notandũ ẽ quod de iulep debemus distinguere. q2 aut est iulep longum aquosum pauce cocture. ⁊ tale iulep paucis diebus cõseruatur. ⁊ precipue tempore estatis. aut est iulep bone cocture ⁊ tale conseruatur per ãnum. Similiter distingue de syrupis. quia aut sunt ꝺ zuccaro vel de melle. Si de melle conseruantur per duos ãnos. Si de zuccaro vix conseruantur per ãnum. nisi fuerint optime cocture ⁊ bene restricti. Et si querať quomodo clarificabuntur syrupi ⁊ iulep sine albumine ouorum. ita q̃ sint clarissimi ⁊ aurei coloris. Dico quod dũ coquitur iulep vel syrupus si ponatur intus i vase. ℥. j. ʒ. succi granatorum acetosorum in fine decoctionis mirabiliter clarificat. ⁊ idem facit par vini boni electi qñ vinum granatorum nõ haberetur.

Rob etiam per ãnum cõseruantur. ⁊ ẽt vsq; ad duos scdm aliquos.

Miua citoniorum simplex conseruatur vsq; ad ãnum. ⁊ forte vsq; ad duos. Sed miua aromatica vsq; ad tres optime conseruatur propter aromata. ⁊ precipue si fuerit bone cocture.

In septima distinctione tractat de cõditionibus. ⁊ de modo faciendi aquam fructuum. ⁊ de mõ infusionis aque casei. Unde notandum est quod decoctiones omnes per tres vel quatuor dies conseruantur. ⁊ silr aqua fructuũ. ⁊ maxime in estate. Et inter omnes infusio facta ĩ aqua casei minus cõseruatur. q2 vix per vnum aut per duos dies conseruatur. ⁊ ponit tredecim modos infusionum.

In octaua distinctione tractat de trociscis. ⁊ incipit a confectione algallie muscate ⁊ ponit. 30. species trociscorum. ⁊ conseruantur vsq; ad sex menses. Sed trocisci stelle vsq; ad duos ãnos cõseruantur.

In quinta distinctione tractat de suffuf ⁊ pulverib⁹. ⁊ ponit ex eis septem speciebus que conseruantur cũ virtute sua vsq; ad duos menses. lz ꝭm opinionẽ aliquorum possũt cõseruari vsq; ad sex mẽses. Sz ego nõ adhereo huic opinioni. q2 in spacio sex mẽsiũ virtutes pulverum resoluuntur ⁊ efficiuntur debiles. quare. ⁊c.

In decima distinctione tractat de pillis ⁊ ponit. xlv. species pillularum. ⁊ incipit a pillulis allefanginis. Unde notandum q̃ pillule omnes conseruantur cum bona eorũ virtute ⁊ operatione vsq; ad sex menses. ⁊ debent teneri in magdaleonibus ⁊ non in puluere. q2 non conseruantur. ymo nullam aut remissam faciunt operationem. Et non debent conseruari in loco non excessiue calido. nec prope ignem. neq; ad solem. quia in excessiuam duriciem ⁊ lapideitatem conuerterentur. Et tunc nullo mõ debent medici eas exhibere. q2 si darent eas torquerẽnt corpus. ⁊ nullam penitus operationem efficerent. Nota vlterius q̃ pillule allefangine non possunt confici nisi semel in anno. s. in dieb⁹ estatis de mense iunij vł iullij. ⁊ sic ista tãtũ spẽs pillarum per ãnũ cõseruať

In vndecima distinctione tractat de vnguentis ⁊ emplastris ⁊ cerotis. ⁊ incipit ysopi cerotum. ⁊ ponit. lxij species omnib⁹ cõputatis. ⁊ cõseruãť vt plurimũ vsq; ad ãnũ

In duodecima distinctione tractat ꝺ oleis in qua distinctione ponit. lxvj. spẽs oleorum Unde si queratur de oleis quanto tẽpore cõseruanť. Dico q̃ distinguendũ est de oleis. q2 aut sunt frigida aut temperata vel calida in primo. aut sunt calida in 2º. vel tertio. vel quarto gradu. De oleis itaq; frigidis. vt est oleum rosatum. ⁊ precipue factum ex oleo onfancino ⁊ rosis incompletis ⁊ similiter oleum violatum. ⁊ oleum rosatũ factum ex oleo oliuarum maturarum. ⁊ rosis cõpletis. ⁊ oleum de mandragora. ⁊ oleum de papauere, ⁊ oleũ de mirto. ⁊ oleũ citoniorum

⁊ consimilia durant per ānum. ⁊ quolibet āno renouantur. quia transacto āno rancescunt ⁊ efficiuntur non habentia virtutem facientem ad intentionem medici. Olea vero temperata vt oleum amigdalinum ⁊ oleum de sisamino non conseruantur nisi p mensem. quia subito rancescunt. Olea vero calida in primo. vt oleum camomillinum. oleum de keyri. ⁊ oleum liliorum alborum conseruantur per annum ⁊ non vltra. Alia vero calida vt oleum de aneto de spica. oleum de yreos. oleum de croco ⁊ de piretro. oleum de piperibus. oleum de costo. oleum de euforbio. Et reliqua talia per duos aut per tres annos conseruantur ⁊ scd̄m aliquos quanto antiquiora. tanto meliora. Et hec de conseruatione medicinarum compositarum scd̄m distinctiones Mesue dicta sufficiant.

Nota tamen quod quilibet expertus aromatarius debet scribere super vasa electuariorum opiatorum. ⁊ etiam super vasa medicinarum solutiuarum tempus in quo composita fuerint ab eo. vt medicus sciat ab eo etatem illorum in vetustate ⁊ recētia. ⁊ precipue in medicinis opiatis propter periculum exhibitionis earum.

Alia doctrina scd̄m Serapionem.

Circa predictam materiam. Ego describam aliqua ⁊ non omnia scd̄m Serapionē in antidotario breuiarij sui capitulo. 34. d̄ medicinis compositis quantum remaneat operatio earum. Et primo de tyriacha dicit quod remanet ex sex mensibus vsq₃ ad triginta annos.

Tyriacha esdre conseruatur vsq₃ ad annos duos.

Tyriacha regis ⁊ hedrumeron ⁊ ꝯ sqlla vsq₃ ad duos ānos conseruatur.

Sagenna ⁊ filonium conseruantur vsq₃ ad annos tres. Et Gal. de medicina filonij. dixit quod quādoq₃ datur post duos ānos aut tres. aut quatuor vsq₃ ad decem annos. ⁊ post illud nō valet. quia minuitur odor eiꝰ. ⁊ fit insipidū ⁊ debilitatur opus eiꝰ.

Diacurcuma vsq₃ ad annum conseruatur vel vsq₃ ad ānum cū dimidio ad plus.

Emorusia conseruatur vsq₃ ad duos ānos

Confectio de musco vsq₃ ad ānum vnū.

Medicamen diarundinis conseruatur a sex mensibus usq₃ ad tres annos. Et similiter relique confectiones que prouocant vrinam conseruantur vsq₃ ad tres ānos.

Diamarte usq₃ ad duos ānos

Sanguis yrci exsiccatus vel alius sanguis exsiccatus conseruatur a duobus mensibus usq₃ ad tres annos.

Athanasia a sex mensibus vsq₃ ad septem annos.

Due descriptiones theodorici ⁊ yeralogodion. ⁊ yera archigenis. ⁊ yera galieni conseruantur a sex mensibus vsq₃ ad quatuor annos.

Suffuf idest pulueres conseruātur a duobus mensibus. ⁊ tunc operatio eorum est fortis vsq₃ ad sex menses. ⁊ tunc est eorum operatio debilis.

Trocisci reliqui sunt ad febres. ex die suo faciunt operationem fortem usq₃ ad sex menses.

Olea alia operāntur donec rancida fiāt cum ergo incipiunt rancida fieri nō conueniunt ad aliquid. Oleum vero balsami quanto plus antiquior tāto melior. ⁊ fit eiꝰ operatio fortior.

Emplastra ⁊ vnguenta omnia conseruātur a die sua vsq₃ ad ānum.

Syrupi omnes cōseruantur ex hora sua vsq₃ ad duos ānos. Et Gal. quidem dicit quod remansit apud eum rob citoniorum septem annis preterq₃ mutaretur virtus color eius. neq₃ gustus ipsius. Et hoc de conseruatione medicinarum compositaru₃ scd̄m sententiam Serapionis vbi supradicta sufficiant.

Sequitur alia doctrina s̄m Nicholaū.

Consequenter intendo ponere intentionem Nicholai in conseruando queda₃ medicamina electuaria sua atq₃ confectiones quas in suo antidotario paruo descripsit. procedendo scd̄m ordinem alphabeti quanto tempore conseruari valeant ab aromatarijs. Et primo dicam de aurea alexandria

Aurea igitur alexandrina conseruari potest in sua efficacia ⁊ virtute annis quinq₃.

Adrianum annis semptem.

Albanasia ānis tribus.
Blancha conseruatur ānis duobus.
Benedicta annis tribus.
Diamargariton annis duobus vel tribus.
Diaprassium annis duobus.
Diazinziber per annum vnum.
Diacitonitem per annum vnum
Diaciminum annis duobus.
Diacalamentum per annum vnum.
Diarodon per annum vnum.
Diasatirion per annum vnum.
Diayris per ānum vnum.
Diaolibanum per annos tres.
Diacostum per annum vnum.
Diasene per annos duos.
Diadragagantum per ānum vnum.
Diacodion per ānos tres.
Esdra per septem ānos melior iudicatur.
Electuarium plíris arcoticon per annos duos.
Electuarium frigidum per annos .v.
Electuarium ducis per annos tres.
Electuarium de succo rosarum per annos duos.
Emplastrum ceroneum conseruatur per annos quinqꝫ.
Filoantropos conseruatur per ānos tres.
Justinum conseruatur per ānos duos.
Mitridatum conseruatur per ānos decē.
Musa Enea per annos septem.
Oppopira conseruatur per annos sex.
Oxilaxatiuū per ānos quinqꝫ.
Oximel per annos duos.
Potio sancti pauli conseruatur per annos duos.
Paulinum conseruatur per ānos tres.
Pigra per annos duos.
Pillule auree per ānum vnum.
Pillule de quinqꝫ generibus mirab. per annum vnum
Pillule de castoreo per annos duos.
Pillule vero cetere non conseruātur vltra sex menses.
Rosata nouella conseruari potest per annum vnum.
Rubea trociscata per ānos quinqꝫ.
Rodomel per annos tres.
Stomaticon conseruatur per ānum vnum.
Tyriacha magna per annos.30.
Trifera magna per annos tres.
Trifera saracenica per annum vnum.
Triasandali per annū vnum.
Theodoricon per ānos duos.
Uomitus patriarche per ānos duos.
Unguentum aureum per ānos tres.
Unguentum dialtee per ānos tres.
Unguentum arogon per ānum vnum.
Unguentum marciaton per ānos tres.
Unguentum agripa per annos tres.
Yeralogodion cōseruatur per ānos duos.
Yerapigra per ānos duos.
Yeraruffini per ānum vnum.
Yeraabbatꝭ scdm Nicholaū p ānos duos

Nota quod semper et etiam supradixi. quilibet peritus et fidelis aromatarius in vasibus suis debet facere suprascriptionem āni. mens. ac diei in quo conficit syrupos. pillulas. cōfectiones electuaria. et precipue opiata que non sunt ante sextum mensem vel ante annum exhibenda vt sciat medicus tempus precise in quo facte fuerint ipse medicine. vt congrue cum bona cōscientia. ac etiam sine periculo sciat eas exhibere cum fuerit opportunum. Et hec de conseruatione medicinarū compositarꝫ Nicholai dicta sufficiāt.

Alia doctrina.

Et repositio rerum humidarū sicut sunt succi et gumme liquide confectiones et electuaria liquida et similia. oportet esse in vasis grossis de vitro vel terra vitreata vel de argento vel cornu et similibus. Sed medicie molles que sunt conuenientes medicinis oculi debent reponi in vasis eneis. Sed vnguenta in quibus ingreditur pix alkitran et acetum. oꝫ quod reponas in vasis. et pinguedines et cerebrella. Et omne pingue oportet reponi in vasis factis ex stagno. et omne quod ex pulueribus sicut puluis yerepigre oportet reponi in vase terreo stricti orificij et opillatur os eius cū cera ne resoluatur et minuatur virtus earum. Et oportet quod reponantur rob siue sint vuarum siue sint citoniorum siue malorum aut mirti et similium in vase terreo nouo. quia terra trahit ad se humiditatem que ē in eis. et magis preseruantur a destructione. Et olea debent reponi in vasis vitreis. et os vasorū debet stringi ne destruantur et feteant. Et oportet omnes species aromaticas ad aromatizandum in vasis aureis uel argenteis deauratis. aut in uasis de porcellionibꝫ. aut

ex vitro. Et oē acetosuz φ oȝ fuari. oȝ reponi in vase linito cera vł pice. Et oȝ repōi i vase vitreo oē vinū φ hȝ sbam. q̄ ē signū super durabilitatē ei⁹ ⁊ sup exbibitionē sue corruptōis. Et omne vinū cuius sba est inequalis cui⁹ signuȝ est sup corruptionē ei⁹ facile. ⁊ φ nō diu possit fuari in vase freo vt terra exsiccet hūiditatē ei⁹ supfluā q̄ ē causa sue corruptionis.

Tyriacha ṽo meli⁹ cōseruat in vase aureo vł plūbeo aut stagneo. Et sic est finis h⁹ sexte particule. ad laudē dei oipotent̄. Amē.

Septima ⁊ vltima pticula de oibus reb⁹ neccessarijs in qualibet aromataria.

Vltimo ꝑ cōplemēto h⁹ vtilissimi tractatus volo ponē ꝯpēdiosuȝ tractatū siue capitulū ꝺ rebus neccessarijs i qualibet aromataria vł apotheca debito mō ordināda ⁊ sigillatī ſm diuersos doctores. Et dicā de herbis vsualibus. florib⁹. ⁊ radicib⁹. aquis stillatis. fructib⁹. succis. liquorib⁹. oleis. medicinis compositis vt pillis. ⁊ elātijs ⁊ alijs confectiōibus.

In pmis igit̄ vt supra dixi oȝ qlibet aromatarius locū aptuȝ elligere in quo faciat apothecā aptissimaȝ ad res medicinales cōseruandas. ita φ sit a uentis ⁊ sole ac ymbrib⁹ defensa. ⁊ φ nō sit hūida nec fumosa aut pulueruleta. qꝛ oīa predicta hñt tam simplices q̄ȝ cōpositas corrūpere.

De seminibus.

Incipiamus ꝗ. de seminibus neccessarijs ⁊ vsualibus. ⁊ sunt ista.

Semen iusquiami.
Cardamomi.
Sileris montani.
Sinapis.
Peonie.
Ameos.
Dauci.
Carui.
Amomi.
Leuistici.
Petrosillini.
Feniculi.
Anisi. Cimini.
Sparagi.
Apij.
Rubbe.
Milij solis.
Lini.
Fenugreci.
Altee.
Berberis.
Papaueris albi.
Papaueris nigri.
Semia. 4. maiora. s. frā.
Melonis.
Cucumeris.
Citrulli.
Cucurbite.
Semina quatuor minora frigida scilicet.
Portulace.
Scariole.
Lactuce.
Endiuie.
Acetose.
Stafisagrie.
Urtice.
Psillij.
Rape siluestris.
Genestre.
Semen sanctum. i. alexandrinū ꝑ ṽmib⁹ pueroꝝ.
Semē rosaꝝ φ āthera vr.
Caulis.
Nastrucij.
Coriandri.
Catapucie maioris ⁊ dicitur kerua vł granū regum.

Lupini.
Nigelle.
Basiliconis.
Milij.
Ordei.
Frumenti idest tritici.

De fructibus.

Fructus carpobalsami.
Gariofilus.
Nux muscata.
Nux inda.
Nux metbel.
Anacardi.
Baccara lauri.
Melano pip. i. nigrū pip
Macro pip. i. pip lōgū.
Leuco pip. i. pip album.
Cassia fistula.
Tamarindi.
Colloquintida.
Pinee.
Amigdale
Auellane.
Dactili.
Passule corintbie.
Carica idest ficus.
Mirabolani omnes.
Pruna damascena.
Sumatb.
Mirtilli.
Cubebe.
Oliua.
Junipera.
Sebesten.
Melones palestini.
Citonia.
Juiube.
Sorbe.
Pirra.
Poma aromatica.
Fructus. s. citrū ⁊ similia.
Alkekengi.

De floribus.

Rose.
Uiole.
Agnicasti.
Antbos.
Balaustie.

Epithimi.
Nenupharis.
Borraginis.
Buglosse.
keyri.
Tassi barbassi.
Sambuci.
Basiliconis.
Melliloti.
Camomille.

De folijs.

Folia scilicet borago
Buglossa.
Endiuia.
Cicorea.
Scolopendria.
Tamariscus.
Assarum.
Lupulus.
Fumus terre.
Thimum.
Sene ꝛ eiꝰ folliculi.
Cuscute.
Absinthium.
Menta.
Calamentum.
Pulegium.
Origanum.
Mentastrum.
Serpillum.
Maiorana.
Saluia.
Rosmarinum.
Rutha.
Abrotanum.
Centonicon.
Spica triplex.
Saxifragia.
Camedreos.
Camepitheos.
Arthanita.
Mirtus.
Graminea.
Trifolium.
Squinantum.
Laureola.
Laurus.
Esula.
Titimalus.
Pes coruinus.

Pes columbinus.
Corrigiola.
Sauina.
Mille folium.
Baccare.
Cime rubi.
Cardo.
Bardana idest lāpa
Fu idest valeriana.
Luf idest serpētaria
vel dragontea.
Cartami marini.
saldana siue saldāela
Consolida triplex.
Plantago.
Nenuphar.
Filipendula.
Primulaueris.
Matersilua.
Aquilegia.
Betonica.
Piperea.
Lingua ceruina .i.
scolopendria.
Vermicularis.
Semperuiua.
Cimbalaria.
Epatica.
Centrum galli.
Cauda equina.
Eupatorium.
Solatrum iuiale.
Solatrum minus.
Prassium.
Ysopus.
Arthemisia.
Matricaria.
Usnea.i.herba vald̄
miuta i tectī domoꝝ.
Tassus barbassus.
Rutha capraria.
Rutha siluestris.
Berbena.
Celidonia.
Feniculus.
Camomilla.
Mellilotum.
Centaurea.
Portulaca.
Linaria.
Angelica.
Pinpinella.

Paritaria.
Virga pastoris.
Sticados.
Scabiosa.
Serpillum.
Polium.
Cucumer asininus.
Capillus veneris.
Lapacium acetum.
Agrimonia.
Ypericon idest perso
rata cum radicibus.
Alkekengi.
Caulis.
Viole.
Blete.
Mercurialis.
Altea.
Malua.
Urtica.
Ozimū.s.gariofilatū
Raffanus.
Verucaria.
Folia.s. gariofilate.
Pentafilon.i.herba
quinqꝫ foliorum.
Colarea.
Polipodium.
Filex.
Salicis arboris.
Grassula.

De lignis.

Lignum aloes idest
xiloaloes.
Xilobalsamum idest
lignum balsami.
Sādali triū generuꝫ
s.albi ꝛ rubei citrini.
Tamarisci.

De corticibꝰ.

Cortex cinamomi.
Cassia lignea.
Mandragora.
Citri.
Granatorum.
Raffani.
Sambuci.
Radicū.s. caparoꝝ
Thuris.

De radicibus.

Radix reubarbari.
Reupontici.
Rubee tinctorum.
Zedoarie.
Zinziberis.
Costi.
Brionie beben albi ⁊ ru.
Calami aromatici.
Meu.
Diptami.
Tormentille.
Fu idest ualeriane.

De liquoribus ⁊ succis cōdempsatis.

Mana licet sit ros de celo cadens.
Opium.
Ypoquistidos.
Acacia.
Aloes.
Laudanum.
Scamonea que scd'm aliquos est succus uolubilis maioris. ⁊ scd'm alios est succus cuiusdam speciei titimali.
Succus liquiricie.
Sanguis draconis.
Camphora.
Cera.

De succis ⁊ liquoribus liquidis.

Succus blete.
Uiolarum.
Balsamus.
Oleum.
Uinum.
Mel.
Succus granatorum.
Citoniorum.
Succus rosarum.
Acetum.
Succus feniculi.
Agresta.
Absinthium.
Solatrum.
Semperuiue.
Cucurbite.
Cucumeris.
Angurie.
Squille.
Lac titimali.
Succus mente.
Succus corticum medianorum sambuci.
Succus ebuli.
Succus yreos.
Elacterium.
Lac esule ⁊ omnium lacticiniorum
Succus celidonie.
Succus rutbe ⁊ similium herbarum usualium.

De gūmis.

Mirre.
Thus.
Euforbium.
Galbanum.
Serapinum.
Oppoponacum.
Bdellium.
Armoniacum.
Sarcocolla.
Storax.
Pix utraqꝫ.
Sandaraca.i.uernix.
Mastix.
Gūmi arabicum.
Dragagantum.
karabe.
Gūmi cedri.i.gūmi elemi
Gūmi edere.
Gūmi abietis.
Resina.i.gūmi pini.
Terbentina.
Potes his addere gluten idest collam piscium.
Gūmi feniculi.
Gūmi rutbe.

De ossibus.

Os dactilorum.
Os cornu cerui.
De alijs uero ossibus quibus utimur dicetur imediate in sequenti rubrica scilicet de supfluitatib' aialiū

De supfluitatibus aialiuꝫ

Caro leonis.
Epar ⁊ intestinum lupi.
Pulmo vulpis.
Pellicula interior stomaci gallinarum.
Splen pulli.
Equi.
Coagulum leporis ⁊ ē melius omnibus alijs.
Coagulum edi.
Caprioli.
Uituli.
Assungia porcina.
Gallinacea.
Assungia auserina.
Anatina.
Equina.
Asinina.
Ursina.
Tassionina.
Yrcina.
Uulpina.
Gattina.
Uulterina.
Humana.
Simil'r sepū capre vl' yrci
Medula cruris ossium vituli.
Cerui.
Uacce.
Asini.
Os de corde cerui.
Cornu cerui.
Fel tauri.
Fel yrcinum.
Fel capre.
Fel leporis.
Fel testudinis.
Fel accipitris.
Fel aquile.
Serum lactis.
Lac quodcunqꝫ butyrum
Mel.
Cera.
Sanguis columbi.
Sanguis ircini.
Os sepie.

Muscus.
Sericũ cõbustũ ꝛ crudum.
Stercus columbinum.
Stellionis.
humanum.
Stercus galli.
Ebur idest auolium.
Spodium.
Margarite idest perle.q̃
ſm aliquos reperiũtur in
garzio ꝛ auriculis piscium
vel in conchilijs.
Castoreum ꝛ sunt testiculi
illius animalis nominati
suo nomine castor.

De metallis.

Aurum.
Argentum.
Calcucecumenon.
Plumbum vstum.
Battitura eris.
Marchesita.
Cerusa.
Litargirum.
Minium.
Argentum viuum.
Argentum sublimatum.

De lapidibus.

Margarite idest perle.
Coralli vtriqꝫ.
Lapis lazuli.
Lapis armenus.
Lapis ematitis.
Lapis iudaicus.
Lapis lincis.
Cristallus.
Magnes.
Antimonium.
Cinabrium.
Marmor.

De fragmentis ꝛ gummis
pretiosis.

Zaphiri.
Granate.
Iacinti.
Smaraldi.

Robini ꝛ alioꝝ vt zardin'
ꝛ balasti.

De quibusdam spetie-
bus terre cõdempsate que
sic nascuntur.

Aspaltum.
Sulfur.
Chimoles.
Alumen rocbinum.
Alumen iameni.
Terra sigillata.
Vitriolum.
Flos eris.
Auripigmentum.
Lutum armenum idest bo
lum armenum.
Arsenicum.
Sal cõune idest sal panis.
vel sal masse.
Salgẽma.
Sal indum.
Sal armoniacum.
Sal nitrum.
Sal alkali.

De electuarijs vsitatis ſm
Mesue.

Electuarium de gemmis
Diamusci dulcis.
Diagalanga.
Aromaticum rosatum.de
scriptione Gabrielis.
Aromaticum gariofilatuꝫ
Dianisum.
Diambra.
Diacinamomum.
Diatrion pipereon.
Electuarium regum.
Diasorbon.
Trifera saracẽica magna
Trifera ferrata ex arte fe-
nonis.
Diacurcuma magna.
Confectio anacardina.
Electuarium diacori.
Electuariũ bumabin pro
occulis.
Filonium persicum ſcðm
Mesue capitulo de sputo
sanguinis a pectore.
Filonium romanum ſcðm
Galienum.
Yerapigra Galieni.
Yera diacolloquintidos.
Elarium indum maius.
Electuarium de dactilis.
Electuarium de psilio.
Electuarium elescoph.
Elactuarium amech.

Scðm Nicholaum.

Aurea Alexandrina.
Athanasia.
Antidotum emagogõn
Benedicta.
Diamargariton.
Diamoron.
Diasatyrion.
Diaprunis.
Diarodon abbatis.
Diapenidium.
Diaciminum.
Diairis.
Diacalamentum.
Diasene.
Diacitoniten.
Diacatolicon.
Pliris arcoticon.
Electuarium de succo ro.
Iustinum.
Litontripon.
Mitridatum.
Micleta.
Rosata nouella.
Requies magna.
Trifera magna cum opio
Triasandali.
Yeralogodion.
Yerapigra Nicholai.

Scðm Rasim.

Letificans almansoris.
Electuariũ de baccis lau
ri Ras.
Tyriaca magna Galieni.
Tyriacha ãdromaci.A.
Mitridatum Nicholai.

De conditis Mesue.

kebuli conditi.
Emblici conditi.
Zinziber conditum.
Acori conditi.
Citra condita.
Secacul conditum.
Zuccarum rosatum.
Zuccarum violatum.
Zuccarum borraginatum.
Zuccarum buglossatum.
Zuccarum nenupharinuz fit sicut zuccaruz violatū.
Mel rosatum collatuz et non collatum.
Mel violatum.

De spēb' loboc fm mesue

Loboc de pino.
Loboc de papauere. et est diapapauer dyatecur. i. dyacodion purum.
Loboc de squilla.
Loboc sanum et exptum.
Loboc bonum.
Lob de pulmone vulpis.

Scdm Mesue.
Julep rosatum.
Julep violatum.
Et nota q semper iulep fiūt ex aqua distillata et zuccaro. et etiam possunt fieri ex infusionibus.

Mesue.

Syrupus de pomis.
Syrup' d acetositate citri
Syrupus de granis mirti
Syrupus de papauere.
Sirupus de bizancijs.
Syrup' acetosus simplex.
Syrup' acetosus ɔposit'.
Syrupus violatus.
Syrupus de iniubis.
Oximel simplex.
Oximel compositum.
Oximel squilliticum.
Syrup' acetosus diarodō
Syrupus de menta.
Syrupus de absinthio.
Syrup' d fumo tre maior
Syrupus de liquiricia.
Syrupus de ysopo.
Syrupus de prassio.
Syrupus de calamento.
Syrupus de thimo.
Syrupus de eupatorio.
Syrupus de sticados.
Miua citonioꝝ simplex.
Miua citonioꝝ arōatica
Acetum squilliticum.
Syrupus sabor.
Syrup' p melācolicis.
Syrup' d qnqꝫ radicibus

Scdm Nicholaum

Sirupus rosatus.
Sirupus nenupharinus.
Oxizachara.
Sirupus contra omnez solutionem ventris.
Magistralia.
Sirupus de endiuia.
Sirupus mirtinus.
Sirupus de arthemisia.
Sirupus mirachinus fm Gulierminum in sua practica cap. de melancolia.

De rob fm Mesue.

Rob de ribes.
Rob de agresta.
Rob de prunis. i. acacia.
Rob de liquiricia. i. succus ligricie fꝫ Seruitorē.

De aquis vsitatis.

Aqua rosata.
Aqua violata.
Aqua endiuie.
Aqua cichoree.
Aqua absinthij.
Aqua mente.
Aqua lupulorum.
Aqua acetose.
Aqua scabiose.
Aqua capilloruz veneris.
Aqua borraginis.
Aqua buglosse.
Aqua plantaginis.
Aqua virge pastoris.
Aqua lactuce.
Aqua betonice.
Aqua feniculi.
Aqua sparagorum.
Aqua berbene.
Aqua rube.
Aqua graminis.
Aqua cuscute.
Aqua mellisse.
Aqua altee.
Aqua rorismarini.
Aqua celidonie.
Aqua eufragie.
Aqua vitꝫ q cadit ex vite.
Aqua cretanorum.
Aqua florum genestre.
Aqua sauine.
Aqua millefolij.
Aqua abrotani.
Aqua centonici.
Aqua apij.
Aqua acori.
Aqua solatri.
Aqua epatice.
Aqua cucurbite.
Aqua angurie.
Aqua cucumeris.
Aqua foliorum edere.
Aqua corticum fabarum viridiū. et ipaꝝ fabaꝝ ppe
Aqua vite que alio nomine dicit aqua ardens. et fit de vino. et est mirabilis ad multa pro salute hominum. et precipue quādo de ea fit qnta essentia. Et nota quod decoctōes etiā possunt fieri ex herbis predictis. et precipue qñ non habemus tempus et aptitudinem distillandi.

De pillul' vsitatꝫ fꝫ mesue.

Pillule allefangine.
Pillule agregatiue ex inuentione nostra.
Pillule de eupatorio.

Pillule de reubarbaro.
Pillule inde.
Pille de sarcocolla.
Pillule fetide.
Pillule de Serapino.
Pillule de euforbio.
Pillule de mezereon.
Pillule lucis maiores.
Pillule stomatice.
Pillule de agarico.
Pillule de diarodon.
Pillule th urbitate.
Pillule de lapide lazuli.
Pillule d bdellio maiores
Pillule de colloquintida
Pillule de oppoponaco.
Pille d hmoda. maiores.
Pillule de cinoglossa.
Pillule bichichie.

Scdm Nicholaũ.

Pille sine qbus esse nolo.
Pillule auree.
Pillule stiptice.
Pille d spẽbus benedicte
Pillule de yeralogodion.

Scdm Gal.

Pille d yerapi. cũ agari.
Pille d yera simplici Ga.

Scdm Rasim.

Pillule cochie.
Pillule fetide.
Pillule ylliace.
Scdm Auicenam.
Pillule de fumo terre.
Pillule assaiaret.
Scdm ruffum.
Pillule comunes ex aloe croco ꝛ mirra ex inuentio ne Ruffi. vl Galieni scdm aliquos. ꝛ sunt optime cõ tra pestem.

De trociscis sm Mesue

Confectio algallie mus cate. ꝛ dicuntur trocisci d gallia muscata.
Trocisci diarodon.
Trocisci de rosis.
Trocisci de reubarbaro.
Trocisci de camphora.
Tro. d spod cũ seie acetos
Trocisci de berberis.
Trocisci de absinthio.
Trocisci de eupatorio.
Trocisci d terra sigillata.
Tro. albãdal. i. d colloq.
Trocisci de capparibus.
Trocisci de karabe.
Confectio ramich.
Trocisci de alkekengi.
Trocisci cõstrictiui Mesue in canonibus.

Scdm Nicholaum.

Trocisci gallie muscate.
Trocisci de tyro.
Tro. dyaui. i. de violis.
Trocisci squillitici.
Trocisci Andracharon.
Trocisci croci.
Trocisci ydiocri.
Trocisci diacoralli.

Scdm Rasim.

Trocisci de mirra secun dum Rasim capitulo de prouocatione menstruoꝝ.

Sequitur d cerotis empla stris ꝛ vnguentis secundũ Mesue.

Ysopi cerotum descrip tione Filagrij.
Unguentum diafinicon.
Unguentum basilicon.
Unguentum sandalinum.
Infrigidans Galieni.
Diaquilon magnum.
Diaquilon album.
Diaquilon gũmatũ mrale
Emplastrum de sinapi.
Emplastrum diafinicon.
Emplastruz de melliloto.
Unguentuz triafarmacon idest de litargiro.
Unguentum egiptiacum.
Emplastrum apostolicuz.
Emplastrum oxicroceuz.
Emplastrum ceroneum.
Unguentum marciaton.
Unguentum aragon.
Unguentum dialtea.
Unguentum citrinum.
Unguentuz populeon.

Sm Rasiz i cirugia sua.

Unguentum de cerusa.
Unguentum de calce.

Secundum auicenaz. in antidotario.

Unguentum apostolorum

De oleis scdz Mesue

Oleũ d amigdal amaris.
Oleũ d amigdal dulcibus
Oleum laurinum.
Oleum rosatum.
Oleum camomillinum.
Oleum violatum.
Oleum de lilio.
Oleum yrinum.
Oleum sambucinum.
Oleum de keyri.
Oleum de papauere.
Oleum de citonijs.
Oleum de rutha.
Oleum nardinum.
Oleum masticinum.
Oleum costinum.
Oleum de croco.
Oleum de piperibus.
Oleum de euforbio.
Oleum vulpinum.
Oleum de scropionibus.
Oleum de ouis.
Oleum de iunipero.
Oleum de lateribus.
Oleum de capparibus.
Oleum de castoreo.
Oleum de tartaro.
Oleum de terbentina.

De spetiebus sief secundum Mesue de egritudinibus occulorum.

Sief album cum opio.
Sief citrinum.
Sief de spica.
Sief de plumbo.
Sief de thure.
Sief viride.
Sief memithe descriptione alkanomosali de baldach.
Sief memithe secundum Rasim et Seruitorem sic fit. Succus memithe in sole desiccatus. et ex eo formentur magdaleones parui sicut sunt trocisci. et seruentur.

De conseruis d zuccaro.

Conserua rosata idest ex rosis facta. et vocatur zuccarum rosatum.
Conserua diaborraginata.
Conserua buglossata.
Conserua violata.
Conserua mellissata.
Conserua maluata valēs ad asma. Et omnes predicte conserue fiunt sicut dixi. De rosata potest fieri de floribus et folijs.

De conseruis de melle.

Mel rosatum collatum.
Mel violatum.
Mel maluatum.
Mel genestratum.

Aqua mellis et dicitur ydromel.
Rodomel idest mel rosatum cum folijs.
Mel nucum ad asperitatem gutturis et sgnantiam.
Mel canne vallet ad tussim et ad asperitatē gutturis et pectoris. et ex eo fit zuccar
Zuccarum rubeum. et est valde abstersiuū et mundificatiuum.
Zuccarum vnius cocte.
Zuccarum duarum coctarum.
Zuccarum tabarzed. idest trium coctarū.

De spetiebus candi.

Zuccarum candi simplex.
Candi rosati.
Candi violati.
Candi de ribes.

Et sic est finis huius vtilissimi tractatus.

Explicit vtile compendium aromatariorum. secundum excellentissimum artium et medicine doctorē. d. magistrū Saladinum de esculo medicum excellentissimi Principis Tarenti. dilligentissime emendatum. Impressum Ferrarie per prouidum virum magistrum Andream gallum. Anno domini .M. cccc.lxxxviij. die. v°. mensis Aprilis. Laus deo.

Registrum huius operis.

A.4. B.3. C.4. FINIS.

This page has been intentionally left blank.